

Г. В. Фесенко, А. А. Бокотей

Анотований список українських наукових назв птахів фауни України

Львівський національний університет ім. Івана Франка
Державний природознавчий музей НАН України
Західноукраїнське орнітологічне товариство

Г. В. Фесенко, А. А. Бокотей

**Анотований список
українських наукових назв
птахів фауни України
(з характеристикою статусу видів)**

ВИДАННЯ ТРЕТЄ
ДОПОВНЕНЕ

Підготовлено у співпраці з
Інститутом зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України

КИЇВ–ЛЬВІВ
2007

УДК 598:2.91
ББК 28.693.35
Ф 44

Рецензенти

академік НАН України, доктор філологічних наук, професор **М. Г. Жулинський**
доктор біологічних наук, професор **Й. В. Царик**
кандидат філологічних наук, професор **І. В. Корунець**
кандидат біологічних наук **В. А. Костюшин**
кандидат біологічних наук **І. В. Шидловський**

Рекомендовано до друку рішенням № 10
Вченої ради Державного природознавчого музею
Національної академії наук України
від 24.10.2006 р.

Фесенко Г. В., Бокотей А. А.

Ф 44 Анотований список українських наукових назв птахів фауни України (з характеристикою статусу видів). – Київ–Львів, 2007. – 112 с.
ISBN 966-8734-08-4

Праця стосується українських назв птахів. На основі критичного аналізу різних назв деяких видів і родів та їх змін, що сталися протягом ХХ століття, в роботі наводиться анотований список сучасних українських наукових назв птахів. За найновішими даними, до списку, на відміну від першого та другого видань цієї праці, внесено 424 види птахів, які траплялися або трапляються на території України. В цьому виданні вміщено також розділ з описом статусу перебування та чисельності видів орнітофауни країни. Зміст праці буде цікавим широкому колу читачів, від аматорів у спостереженнях за птахами до орнітологів-професіоналів, укладачів державних законодавчих актів, визначників, підручників, посібників та словників.

ББК 28.693.35

Fesenko H. V., Bokotej A. A.

The Annotated List of the Ukrainian Scientific Names of the Bird Species Belonging to the Fauna of Ukraine (with Characteristics of Status of the Species). – Kyiv–L'viv, 2007. – 111 p.

The work presents the authentic Ukrainian scientific names of the bird species belonging to the fauna of Ukraine. The annotated list of modern Ukrainian scientific names is preceded by the review of those changes in the use of the names of some bird species and genera that occurred in the 20th century. All the 424 bird species, unlike less figures in edition of 2000 and 2002, recorded in the territory of Ukraine at present entered in the list. Moreover, current edition includes a part about status of distribution and numbers of birds in the country. The work is intended for professional ornithologists, students of biology and bird-lovers. It will be useful for lawgivers, lexicographers and authors of text-books and manuals.

Малюнки на обкладинці **І. І. Землянських**

ISBN 966-8734-08-4

© Г. В. Фесенко, А. А. Бокотей, 2007

*І чужого научайтесь,
Й свого не цурайтесь.*

Тарас Шевченко

ПЕРЕДМОВА ДО ТРЕТЬОГО ВИДАННЯ: ПЕРШІ ПІДСУМКИ

Після виходу у світ двох попередніх видань нашої праці минуло досить часу, щоб зробити висновки, як широко в наукових джерелах використовуються запропоновані в ній українські назви птахів. Та спочатку варто торкнутись окремих етико-моральних сторін у сприйнятті цієї орнітологічної номенклатури.

Найперше маємо наголосити, що запропонований перелік українських назв птахів не може бути нікому нав'язаний. Праця містить чіткі пояснення стосовно доцільності обрання низки відносно суперечливих назв, і лише користувачі можуть вирішувати, застосовувати їх чи ні. Переконливість обґрунтувань вибору назв – єдина підстава для згоди на їх використання. Принагідно зауважимо, що поки лише в цій праці зроблено обґрунтування обрання орнітологічної української номенклатури для вжитку в новітніх наукових першоджерелах.

Без знайомства з пояснювальною частиною праці можна було б закинути авторам, що вони вигадали багато назв. Безпідставність таких міркувань стає очевидною, варто лише прочитати, що було взято за основу при укладанні наведеного в праці переліку українських назв птахів. Нагадаємо, що він базується на матеріалах з публікації М. В. Шарлеманя (1927), де вказані переважно українські автентичні назви. Вагомість і визнання доробку цього дослідника, який власне єдиний серед фахівців-орнітологів у середині ХХ ст. докладно досліджував проблеми української орнітологічної номенклатури, підтверджується перевиданням його робіт у "Словнику зоологічної номенклатури (1927–1928)" у 2005 р., публікацією якого Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України відзначив своє семидесятип'ятиріччя. У вкрай незначній кількості винятків назви, які пропонував М. В. Шарлемань, в нашій праці були замінені іншими. Деякі назви або частини назв запозичені з інших мов, деякі – з інших першоджерел (Воїнственський, Кістяківський, 1952, 1962), і тільки в двох випадках були зроблені заміни назв на зовсім нові з відповідним поясненням.

У сприйнятті автентичних українських назв птахів і досі існує певна упередженість, обумовлена історичними причинами примусового характеру. Ще не далеко відійшли від нас ті тривалі часи, коли функціонування української мови невпинно звужувалось і людині нав'язувалась думка про її меншовартісність. Тому важко сподіватись на легке сприйняття української спеціальної лексики. Інертність і навіть супротив від закладеної у підсвідомості думки долаються важко, а при активній упередженості подолання стереотипів минулого майже неможливе. Втім розуміння необхідності розвитку національної наукової термінології і номенклатури, в будь-якій мові, – одна з головних якостей дослідника.

Про запропонований в цій праці перелік українських назв птахів можна сказати, що він з часу свого першого опублікування почав доволі широко використовуватись. Він став складовою частиною Державного кадастру тваринного світу, який створений

в Інституті зоології на замовлення Міністерства охорони навколишнього природного середовища України. Запропонована українська орнітологічна номенклатура стала нормою в роботах у таких періодичних виданнях, як "Наукові записки Державного природознавчого музею НАН України", "Вісник Львівського національного університету" та інші наукові зведення, які публікуються на заході країни. Таке сприйняття цієї номенклатури в західному регіоні вважається декому цілком зрозумілим через те, що, ніби-то, тільки там використання рідної мови є традиційним. Некоректність такого пояснення, штучність перебільшення регіональних відмінностей в нашій країні доводиться хоча б тим, що наведена в цій праці українська номенклатура використовується в широко знаному науковому журналі "Бранта", який видається Азово-Чорноморською орнітологічною станцією, що розташована в м. Мелітополі в Запорізькій області.

Українські назви птахів, які наведені в цій праці, використані в навчальних посібниках, наприклад у виданні "Систематика хордових тварин" (Марисова, Кедров, 2003), та науково-популярних виданнях, зокрема у книзі "Тваринний світ України" (2006). Перше джерело опубліковане в Ніжинському державному педагогічному університеті ім. Миколи Гоголя, що на Чернігівщині, друге – в Харкові. Весь розділ "Систематичний список птахів фауни України" з нашої праці (з доповненням нових видів) вирішив за потрібне вмістити в своїй монографії А. І. Гузій (2006).

В одному з останніх випусків орнітологічного журналу "Беркут" В. М. Грищенко надрукував англomовну статтю "Checklist of The Birds of Ukraine" (Grishchenko, 2004), де наведені й українські назви видів птахів, серед яких деяка частина відмінна від тих, що запропоновані в нашій праці. Метою вказаної публікації було ознайомити англomовного читача зі складом всієї орнітофауни України та статусом видів. Зрозуміло, що пояснення обрання українських назв не було серед її цілей. Проте для нас становить інтерес, чи скористався автор для написання "Checklist..." українськими назвами, що наведені в "Анотованому списку...". Хоча В. М. Грищенко не цитує "Анотований список...", але ознайомлений з ним безперечно, оскільки опублікував рецензію на нього (Грищенко, Скільський, 2000).

Відгук на роботу ще не означає, що вона використовується рецензентом. Втім автор англomовної статті таки використав матеріали праці, яку рецензував. На це в "Checklist..." вказують такі назви, як "чирок-тріскунець" та "чирок-свистунець". Про неправильність лексем "тріскунок" і "свистунок", які широко вживались донедавна, і про необхідність заміни їх, відповідно до норм української мови, на лексеми "тріскунець" і "свистунець" йшлося саме в "Анотованому списку...", що й було враховано в "Checklist...".

Позаяк в "Анотованому списку..." описано матеріали і окреслено принципи формування складу української орнітологічної номенклатури для вживання в наукових першоджерелах, цікаво було зрозуміти, за якими принципами в "Checklist..." обирались українські назви птахів, щоб зробити порівняння. Та оскільки англomовна робота не торкалася власне питань української зоологічної номенклатури, варто спробувати дослідити, що було покладено в ній за основу при обранні українських назв.

На наш погляд, в "Checklist..." багато що можна з'ясувати на прикладі назв у ряді Charadriiformes – Сивкоподібні. В назвах видів сивкоподібних, як і в багатьох інших

систематичних рядах, строгого принципу в обранні національних назв не прослідковується. Так, в українських назвах видів роду *Calidris* Merг. є однотипне родове означення "побережник", тобто для видів *Calidris alpina* (L.) і *Calidris ferruginea* (Pontopp.) не застосовано назви "чорнозобик" і "червонозобик" або "чорноволик" і "червоноволик", які походять з російської мови і використовувались в українських наукових першоджерелах протягом другої половини ХХ ст. (Воїнственський, Кістяківський, 1952, 1962; Кістяківський, 1957; Воїнственський, 1984; Марисова, Талпош, 1984). В назвах видів роду *Tringa* L. такої однотипності нема: на відміну від назв видів цього роду в російській мові, в "Checklist..." майже усі українські назви є бінарними і в якості родового елементу використана лексема "коловодник", і лише для виду *Tringa stagnatilis* (Bechst.) вжито похідне від російського, а саме "поручайник". Проте для кулика з цією назвою перебування саме на ручаях не є надто характерним, він віддає перевагу перезволоженним ділянкам в заплавах річок, біля озер і ставків (Кістяківський, 1957; The Birds of Western Palearctic..., 1983; Mullaney *et al.*, 2001). Непослідовність в обранні назв у якості українських виявляється також у межах інших родів куликів. Для роду *Limosa* Brisson в англійській статті було обрано автентичну українську назву "грицик" і відмовлено назві "веретенник", яка використовується в російській мові. В той же час для низки родів використані назви німецького походження – "кроншнеп", "вальдшнеп", "гаршнеп", а також французьке "бекас". Крім того, в "Checklist..." для всіх без винятку видів підродини Sterninae використано родове означення "крячок", зокрема і в назві виду *Hydroprogne caspia* (Pall.) – "крячок каспійський", тоді як в підродині Larinae, в якій основним родовим означенням є назва "мартин", один з видів має назву "чорноголовий реготун" за аналогією з відповідною російською назвою.

В англійській роботі, на відміну від "Анотованого списку...", були використані і трислівні українські назви птахів. Та й у цьому разі автор "Checklist..." не дотримувався жодного з раніших україномовних першоджерел, в яких містяться переліки саме видового складу орнітофауни України. Він відмовився від раніше вживаних назв "строкатий кам'яний дрізд" і "синій кам'яний дрізд" на користь назв "строкатий скеляр" і "синій скеляр", тим самим біномізувавши їх. В інших випадках трислівні назви в "Checklist..." залишились.

В "Анотованому списку..." одним з головних принципів формування національної номенклатури було визнання пріоритетності тих назв, які вперше були використані в українській науковій літературі за умови, коли вони відповідають систематичному положенню означених видів, правильно характеризують обрані для означення особливості виду, узгоджені з правилами словотворення в українській мові і не є трислівними. Наприклад, для виду *Calonectris diomedea* (Scop.) вжито назву "буревісник середземноморський" відповідно до першоджерела, де ця назва була вперше введена в українську мову (Грищенко, 1992). Хоча означення "середземноморський" задовге для написання, та й для вимови бажані коротші назви. Стосовно цього виду буревісника можна було б використати означення "жовтодзьобий", яке вживається в російській мові, або його можна було б назвати "альбатросовий" як переклад з латинського "diomedea".

В англійській статті "Checklist..." принцип пріоритетності не визнається взагалі. Це зрозуміло з того, що в ній наведені назви "малий строкатий рибалочка" для *Ceryle nudis* (L.)

та "гірська ластівка" для виду *Ptyonoprogne rupestris* (Scop.). У словнику зоологічної термінології і номенклатури О. П. Маркевича та К. І. Татарка (1983) вказані види вперше в українській науковій літературі отримали назви "рябий рибалочка малий" та "гірська ластівка скельна", а в "Анотованому списку...", відповідно до зазначених вище умов, для цих видів були використані назви "ластівка скельна" і "рибалочка строкатий" (означення "рябий" було замінено на синонімічне "строкатий" через те, що в усталеній українській орнітологічній термінології контрастне поєднання кольорів в оперенні визначається як "строкатість"). До речі, латинське "rupestris" перекладається саме як "скельний", тоді як українському "гірський" відповідає латинське "montanus".

З усього проаналізованого випливає закономірний висновок, що автор "Checklist..." керувався не чіткими принципами для формування складу українських назв птахів, а обирав їх виключно за власними уподобаннями. Та це не повинно нікого дивувати, позаяк в згаданій вище рецензії він писав: "Кожен мав би можливість обирати, що по душі." (Грищенко, Скільський, 2000).

Стосовно нашої праці мова йде не про особисті уподобання того чи іншого фахівця, а про формування частини уніфікованого, чіткого термінологічно-номенклатурного апарату для поліпшення функціонування національної наукової лексики. Про потребу уніфікації національної зоологічної, зокрема орнітологічної, номенклатури висловлювались думки раніше, висловлюються вони й зараз (Маркевич, Татарко, 1983; Мельничук, 2005). Якщо ж у цьому питанні керуватися принципом "що кому заманеться", то матимемо загальний результат, ознаки якого вже почали проявлятися. Скажімо, в статті одного з наукових збірників можна прочитати такі назви, як "ковалик весняний" і "ковалик жовтобровий" (Вискушенко та ін., 2004). Маючи впевнену здогадку, про які види птахів мова, не хочемо наводити їхні латинські назви, щоб не пов'язувати їх з цими покручами і не створювати ще більший гармидер у використанні української орнітологічної номенклатури.

Між "Анотованим списком..." і "Checklist..." існують розбіжності не тільки у використаних українських назвах птахів, вони є й у переліках видів, які наведені в цих джерелах. Перш за все це стосується короткодзьобого гуменника (*Anser brachyrhynchus* Baill.) в "Checklist...", перелік видів у якому складений за класифікаційним порядком Р. Говарда та А. Муера (Howard & Moore, 1998). В цій класифікації вказана форма гуски визнається видом. Втім автор англійської статті зазначає, що в ранзі видів він наводить ще шість форм птахів, які у Р. Говарда та А. Муера виступають як підвиди. В "Анотованому списку..." класифікаційною основою стала робота Л. С. Степаняна (1990). Вона традиційно використовується у вітчизняних орнітологічних публікаціях, і в ній згадані форми визнані як види, а короткодзьобий гуменник вважається підвидом у виді гуменник (*Anser fabalis* (Lath.)). У цьому виданні "Анотованого списку..." класифікаційна система Л. С. Степаняна збережена, оскільки праця стосується номенклатурних питань, а не проблем систематики. З'ясувати відмінності між різними класифікаційними порядками можна у довідниках.

У систематичний список видів птахів в цьому виданні, порівняно з "Checklist...", не внесені такі види, як огар сіроголовий (*Tadorna cana* (Gm.)) та лебідь чорний (*Cygnus atratus* (Lath.)). Перший з видів спостерігався в природі на Закарпатті

(Луговой, 2003), другий – на Кіровоградщині (Шевцов та ін, 2004). Однак внесення у фауну України цих видів зовсім не виправдане, тому що до її складу слід включати тільки ті види, для яких є ймовірність саме природним шляхом потрапити на територію нашої країни. Регіон поширення огаря сіроголового – південь Африки, а лебедя чорного – Австралія (Handbook of the Birds..., 1992). Зрозуміло, що таке розміщення ареалів виключає найменшу можливість потрапляння цих птахів у Східну Європу самотужки. Зареєстровані особини однозначно втекли з котрогось з зоопарків або приватних звіринців, тобто опинилися у нас штучно через примху людини.

Три інші види, які раніше були поширені далеко за межами Європи, зараз, утворивши популяції в природі, натуралізувалися в близько розташованих країнах: казарка канадська (*Branta canadensis* (L.) у значній кількості заселила частину Скандинавського півострова (Mullarney *et al.*, 2001), гуска гірська (*Eulabeia indica* (Lath.) сформувала невелику популяцію в Норвегії (Jonsson, 1992), папуга Крамера (*Psittacula krameri* (Scop.) утворив стійкі поселення в Туреччині (Kerem *et al.*, 1998). Тому спонтанна поява цих видів у нашій країні цілком можлива, що й було зафіксовано дослідниками (Архипов, 1996; Горбань, 1999; Гудина, 2000; Тараненко, 2000; Каталог орнітофауни..., 1993).

До "Анотованого списку..." вирішено не включати підсоколика Елеонори (*Falco eleonora* Gene), про зустріч з яким повідомлялося в одній з фауністичних робіт (Боднар, 1996), оскільки точне визначення цього виду без відлову при недостатньому досвіді спостережень викликає багато сумнівів. Через відсутність опису обставин зустрічі (Тараненко, 1998), внаслідок чого не можна впевнено говорити про достовірність визначення, відхилено занесення до списку клушиці (*Pyrhocorax pyrrhocorax* (L.). Не включено до списку і шуліку чорноплечого (*Elanus caeruleus* (Desf.), що ніби-то спостерігався в західному регіоні (Grishchenko, 2004). Українська орнітофауністична комісія не затвердила це спостереження.

В цілому, третє видання має таку ж, як два попередні, структуру, але доповнене розділом з характеристикою перебування видів на території України та алфавітними покажчиками згаданих в ньому таксонів на чотирьох мовах. Види, які не належать до фауни країни і згадувались раніше з наведенням тільки латинських назв, тепер мають і українські відповідники. До частини з обґрунтування вибору назв додано пояснення по десяти додаткових видах, а саме по побережнику арктичному (*Calidris melanotos* (Vieill.), якого спостерігали на Дніпропетровщині (Сижко, Бредбір, 2005); мартину східному (*Larus heuglini* Bree), зареєстрованому на Донеччині (Коханов, 2003; усне повід. Д. В. Пилипенка); щеврику оливковому (*Anthus hodgsoni* Richmond), відловленому у Львівській області (усне повід. І. М. Горбаня); щеврику азійському (*Anthus richardi* Vieill.), що згадується стосовно території країни в деяких роботах (Blakiston, 1857; Кинда и др., 2003); сорокопуду білолобому (*Lanius nubicus* Licht.), якого відловлено на о. Зміїному (Корзюков, Кивганов, 2004); берестянці оливковій (*Hippolais olivetorum* (Strickl.), вказаній для Одеси (Кинда и др., 2003); кропив'янці білоусій (*Sylvia mystacea* Menetr.), відловленій в Криму (Фесенко, 2004); кропив'янці середземноморській (*Sylvia melanocephala* (Gm.), що спостерігалась на Тарханкуті (Андрющенко и др., 1993), вівчарику лісовому (*Phylloscopus inornatus* (Blyth), ввійманому поблизу Молочного лиману (Фесенко, Бокотей, 2002; Полуда и др., 2004);

синьохвосту тайговому (*Tarsiger cyanurus* (Pall.)), що траплявся на Донеччині (Коханов, 2000, 2005). До того ж, у цій частині праці розширено пояснення обрання назви для роду *Egretta* T. Forster та зроблені додаткові зауваження стосовно назви одного з видів у групі *Lymnocyptes minimus* (Brunn.), *Gallinago media* (Lath.), *Gallinago gallinago* (L.).

У систематичному списку птахів, окрім наведених нових видів, зроблено одну зміну в назві родового таксону. Для роду *Psittacula* Cuvier використано нову назву "афро-азійський папуга", в першу чергу тому, що в латинській мові формоутворювальною для ряду Psittaciformes – Папугоподібні є назва роду *Psittacus* L., який і має називатися "папуга". В рід *Psittacula* Cuvier увійшли види з афро-азійським поширенням, що й обумовило обрання нової назви для нього.

Закінчуючи передмову, варто ще раз підкреслити, що формування складу національної номенклатури біологічних об'єктів для використання в науковій літературі має базуватися на певних логічних принципах. Самоплинність цього процесу створить номенклатурний хаос. Обґрунтоване обрання визначеного кола назв для спеціального використання зовсім не обмежує вживання їх синонімів у художній чи науково-популярній літературі. Навпаки, можна лише вітати активізацію використання якнайширшої автентичної лексики в цих видах творчості.

Висловлюємо велику вдячність пані Інні Добровольській за люб'язну і високопрофесійну допомогу та Сергію Хоменку за дружнє сприяння у підготовці цієї публікації. З глибоким сумом згадуємо Валерію Євгенівну Яніш, колишню викладачку Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, яка консультувала нас з латинської мови, була щирим порадником і другом, смерть якої стала для нас великою втраатою.

Історія використання українських назв птахів у наукових орнітологічних першоджерелах

На наукових нарадах зоологів в останні десятиліття виникали дискусії стосовно українських наукових назв тварин, висловлювалась потреба обрати конкретні назви для використання у науковій літературі, щоб уникнути плутанини і помилок. На перший погляд проблема єдиної української зоологічної номенклатури може видаватися зовсім нескладною – чи не досить було б звернутися до праць наших видатних попередників і використати назви, зазначені в цих виданнях. Та складність полягає в тому, що в їхніх працях нерідко вжито різні назви для однієї і тієї ж тварини. Окрім того, науковці усвідомлюють, що в другій половині ХХ ст. виникли значні невинуваті іншомовні нашарування у використанні наукових назв тварин. Загалом складність з усталеністю українських наукових назв тварин є проблемою не лише для науковців, а й для укладачів державних законодавчих актів, які стосуються міжнародних зобов'язань України у сфері охорони довкілля, укладачів підручників, словників та інших видань, де вживаються українські назви тварин.

Вирішуючи проблему українських наукових назв птахів, варто, насамперед, звернутися до традицій їх використання, проаналізувати зміни, яких вони з часом зазнали. Історія становлення української орнітологічної номенклатури вже вивчалася фахівцями-філологами, з цього питання було зроблене спеціальне дослідження (Сокол, 1992). У своїх висновках автор цієї праці зазначав, що процес нормалізації національної орнітологічної номенклатури практично завершений, одночасно вказуючи на безпідставну заміну деяких українських назв птахів іншомовними кальками.

Згадане дослідження було здійснене саме напередодні кардинальних геополітичних змін, які сталися на початку 1990-х років на великій території, від Західної Європи до Центральної Азії. В суспільствах нових держав, які виникли на цьому просторі, почалися бурхливі соціально-економічні процеси. Потреба докорінного перевлаштування суспільних відносин викликала в багатьох верствах населення нових держав бажання переосмислити пройдений шлях соціального розвитку, відродила інтерес до власної історії та культури, в тому числі до своєї мови.

Дбайливе ставлення до мовної спадщини – одна з ознак високого духовного розвитку будь-якого народу. Тому не дивно, що й в Україні почався пошук того надбання, яке було втрачене в попередні часи. Цей процес захопив і таку галузь мовознавства, як наукова термінологія і номенклатура. Слід було вивчити обставини, за яких зазнали змін ті чи інші терміни, з'ясувати обґрунтованість таких змін. Саме ці завдання були головними в роботі, яка тривала більше десяти років і стосувалася збирання та опрацювання матеріалів з української орнітологічної номенклатури та термінології.

Дослідження лексики, її розвитку, правил і норм – сфера діяльності філологів, тому саме їм найкраще відома історія формування української орнітологічної номенклатури. А от широкі кола орнітологів, завдяки яким назви птахів часто власне й потрапляють на

сторінки наукових першоджерел, поінформовані про це, мабуть, менше. Щоб, до певної міри, виправити такий стан речей, далі йдеться про основні етапи історії розвитку орнітономенклатури в українській науковій мові.

Засновником української орнітологічної номенклатури заслужено вважається Іван Верхратський, біолог і філолог, дійсний член Наукового товариства ім. Т. Г. Шевченка у Львові, голова його математично-природописно-лікарської секції. Він опублікував такі праці, як “Початки до уложеня номенклятури и терминологіи природописної, народнєї”, (1864, 1867, 1872 а, 1872 б, 1879), “Зоологія на низші кляси шкіл середніх” (1906), “Нові знадоби номенклятури і термінології природописної, народної, збирані між людьми” (1908), де було зібрано понад 2000 українських назв птахів з усіх куточків Галичини та інших районів Західної України. Навіть зараз це чи не найбільші праці такого типу в українській науковій літературі.

Найвагоміше значення для формування складу українських наукових назв птахів має, безумовно, доробок М. В. Шарлеманя. Проаналізувавши надбання своїх попередників у цій галузі, зокрема праці Іван Верхратського, та маючи власні багаті матеріали, він видає у 1927 р. “Словник зоологічної номенклатури. Назви птахів”. В ньому були подані не лише обрані як номенклатурні українські назви птахів, що стояли першими після латинської назви, але й численні синоніми, в деяких випадках для одного птаха їх наведено понад 50 (!). Ця фундаментальна праця пройшла редагування у Зоологічній секції Природничого відділу тогочасного Інституту української наукової мови УАН. В редагуванні цього словника брали участь такі відомі зоологи, як М. О. Бурчак-Абрамович, Л. О. Портенко, В. П. Храневич, М. І. Щербина, К. І. Татарко та інші. Врешті, схвалення підсумків глибокого дослідження М. В. Шарлеманя могло б остаточно вирішити проблему української орнітологічної номенклатури. На той час, мабуть, саме так і було. Проте згодом з певних причин у праці “Птахи УРСР” М. В. Шарлеманя (1938) дещо відійшов від обраних раніше назв. У цій праці в деяких випадках він поставив першими назви, які походять з російської, німецької або французької мов, наприклад “сплюшка”, “дупель”, “гаршнеп”, “бекас” тощо. Зрештою, видання книги українською мовою на той час було вчинком непересічним, і саме це стало однією з причин, які в подальшому змінили долю М. В. Шарлеманя.

Найрадикальнішої ревізії українські наукові назви птахів зазнали у “Визначнику птахів УРСР” (Воїнственський, Кістяківський, 1952, 1962). В ряді Сивкоподібні зникло кілька загальнородових українських автентичних назв куликів, і з'явилися, натомість, назви, запозичені з російської мови, які використовуються лише для позначення конкретних видів. Крім того, у двох випадках були замінені назви родин та пов'язані з ними назви рядів і родів. Ймовірно, значний обсяг нововведень спонукав авторів навести для деяких видів синоніми, які були основними назвами в працях М. В. Шарлеманя (1927, 1938), наприклад стрепет (хохітва), колпиця (косар), вальдшнеп (слуква), стриж (серпокрилець), пищуха (підкоришник), корольок (золотомушка), славка (кропив'янка), кропивник (волове очко), завирушка (тинівка), малинівка (вільшанка). Але й тут не обійшлося без хиб, оскільки в таких парах, як лежень (авдотка), чайка (чибіс), шишкар (клект), берестянка (пересмішка), синьошийка (варакушка) в дужках зазначені не українські синоніми, а власне російські назви птахів. Причини подібних змін в українських

назвах птахів автори не пояснюють. Нові основні назви, які вживали М. А. Воїнственський та О. Б. Кістяківський (1952, 1962) і які замінили назви, наведені М. В. Шарлеманем (1927, 1938), з деякими змінами були використані в кількох випусках фундаментального видання “Фауна України” (Кістяківський, 1957; Зубаровський, 1977; Смогоржевський, 1979), в тому числі в російськомовному випуску цього видання, в якому вказані й українські назви птахів (Лысенко, 1991).

Такий стан з українськими назвами птахів було фактично закріплено у “Російсько-українсько-латинському зоологічному словнику” (Маркевич, Татарко, 1983). Слід також згадати останній з вітчизняних визначників птахів “Птахи України” (Марисова, Талпош, 1984), в якому нема синоніміки, а наведено основні назви видів відповідно до “Визначника птахів УРСР” (Воїнственський, Кістяківський, 1952, 1962), з незначними змінами – означення “червонозоба” і “чорнозоба” замінені на “червоновола” і “чорновола”, а назва “дрохва” – на “дрофа”. Певна штучність нововведень у назвах, які були зроблені у 1950-ті роки, є головною підставою для суперечок, що точаться між науковцями.

Протягом останніх десятиріч проблема українських наукових назв птахів активно вивчалася у Західному відділенні Українського орнітологічного товариства ім. К. Ф. Кесслера (ЗВУОТ), яке в 2004 р. перетворилося на Західноукраїнське орнітологічне товариство. У лютому 1991 р. на базі Львівського державного університету ім. Івана Франка відбувся колоквіум з української орнітологічної номенклатури і термінології, наслідком роботи якого стало створення при ЗВУОТ робочої групи з цих питань. Результатами діяльності цієї групи є підготовка до перевидання праць Івана Верхратського з орнітологічної номенклатури і термінології, участь у виставці “Іван Верхратський. Життєвий і творчий шлях”, присвяченій 150-річчю від дня його народження (Пограничний, 1997), публікації про народні назви птахів різних місцевостей (Новак, Мазуркова, 1996; Паньків, 1999 та ін.), статті з історії, сучасних проблем українського орнітологічного термінотворення (Бокотей, Пограничний, 1995) та про біографії вчених, які працювали над науковою номенклатурою (Горбань, 1998; Бокотей, 1999). Крім того, в Інституті зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України створено комісію з питань термінології, однією з задач якої є складання сучасної української зоологічної номенклатури з метою створення спеціалізованого словника.

Поширення народних назв птахів досліджувалося й в інших наукових осередках України. Так, опубліковано цікаву роботу, в якій наведено більше 800 назв птахів, що побутують на Чернігівщині (Марисова, Бойко, 1998). Певні кроки в збиранні народних назв птахів були зроблені і на території інших областей Східної України (Тараненко, 1992; Шапаренко, 1994 та ін.).

Про принципи формування сучасної української зоологічної номенклатури

Беручись до складання новітнього списку українських наукових назв птахів, слід визначитися стосовно форми видової назви. Загальновизнаною є бінарна латинська назва виду, що обумовлюється нормою “Международного кодекса зоологической номенклатуры” (1988). Створення біною латиною не наштовхується на перешкоди, оскільки латинська мова значною мірою функціонує як символізована мова. Обрати той чи інший символ у вузькому колі науковців не надто складно. Інша справа з живою мовою, яка твориться і діє аж ніяк не за формальними законами. З цього приводу, стосовно ботанічної номенклатури, Микола Анненков (1878) писав: “...искусственное установление единой русской бинарной номенклатуры будет иметь значение только для малочисленных кругов ботаников и ученых...”. Бажання порушити усталене використання назв тварин чи рослин у живій мові лише для формальної біномізації навряд чи виправдане. Спроба ввести штучні бінарні назви призвела б до значних складностей у їх сприйнятті серед позанаукових кіл, створила б певну інформаційну перешкоду між науковцями та іншими верствами суспільства. Мабуть, тому один з відомих вчених Олександр Яната (1928) зазначав: “Укладаючи наукову природничу українську номенклатуру, не треба її штучно робити бінарною...”. До того ж, і на досвіді польських орнітологів, які запровадили вигадані бінарні національні наукові назви птахів і зараз потерпають від ними ж створеної плутанини (Mielczarek, Cichocki, 1999), можна переконатися у недоцільності штучної біномізації національної орнітологічної номенклатури. Велику кількість прикладів використання однослівних національних наукових назв птахів можна побачити, зокрема, в англійській і російській мовах. Не варто уникати однослівних назв і в українській орнітологічній номенклатурі. З іншого боку, нерационально використовувати трислівні назви видів птахів, зменшення кількості подібних наукових назв спостерігається, скажімо, в російській мові (Степанян, 1990).

Необхідно обумовити і вживання означення “звичайний” у деяких українських наукових назвах птахів, скажімо, в назві “шпак звичайний”, тоді як в інших випадках використано однослівні назви, такі як “чайка”, “галка”, “зозуля”, “рибалочка” тощо. Отже, у випадку, коли в Україні гніздяться два або більше видів одного роду чи родини, наприклад види роду *Sturnus* L. – “шпак звичайний” та “шпак рожевий”, вживання означення “звичайний” в назві одного з видів є обов’язковим. Коли ж в Україні регулярно гніздиться лише один вид роду або родини, наприклад вид, що має назву “чайка”, а решта є рідкісними залітними – “чайка білохвоста”, “чайка степова”, “чайка шпорова”, слово “звичайний” для означення гніздового виду не використовується.

Починаючи з другого видання “Анотованого списку українських наукових назв птахів фауни України” наведені й українські назви родів, яких у списку 200. За основу були обрані назви родів, що використані у “Визначнику птахів УРСР” (Воїнственський, Кістяківський, 1952, 1962), в книзі “Птахи України” (Марисова, Талпош, 1984) та в українськомовних випусках “Фауни України” (Кістяківський, 1957; Зубаровський, 1977; Смогоржевський, 1979), оскільки

саме в них найширше представлені українські назви цього таксону. У 39 випадках родові українські назви в пропонованому нижче списку відрізняються від тих, які є у згаданих працях. Обрання інакших родових назв пояснюється в наступному розділі цієї роботи і ґрунтується на доробку М. В. Шарлеманя (1927). Крім того, в списку 19 українських назв родів вказано вперше, позаяк представники цих родів були зареєстровані на території України після виходу згаданих наукових зведень або не згадувались авторами, а коли й згадувались, то в складі інших родів. Наведений нижче список складений за систематикою Л. С. Степаняна (1990), і українські родові назви в цьому списку вжито в однині, що відповідає формі використання латинських родових назв.

Слід пояснити правило утворення назви родини. Вона утворюється від відповідної назви роду з використанням морфем -ові або -еві, наприклад “Гагарові”, “Чаплеві”. На відміну від першого видання (Фесенко, Бокотей, 2000), в цьому виданні нема винятків з вказаного правила, і двослівні назви родів перетворені в однослівну прикметникову форму назв відповідних родин – “Куликосорокові”, “Воловоочкові”, “Довгохвостосиницеві”, що відповідає правилам словотворення в українській мові.

Видовий склад птахів, для яких пропонуються українські наукові назви, був опублікований в “Систематическом списке птиц Украины” (Серебряков, 1987), який містить 395 видів. Зауважимо, що з цього списку вилучені дві назви – *Numenius minutus* Gould та *Pluvialis dominica* (Mull.). У першому випадку кульона-крихітку (*Numenius minutus* Gould) занесено до списку, мабуть, помилково, на що думку наштовхує відсутність у списку кульона тонкодзьобого (*Numenius tenuirostris* Vieill.). В іншому випадку вилучена назва замінена назвою *Pluvialis fulva* (Gm.), тому що колишні підвиди *fulva* і *dominica* набули статусу окремих видів (Степанян, 1990): сивка бурокрила (*Pluvialis fulva* (Gm.)) – поширена в тундрах Азії, а сивка американська (*Pluvialis dominica* (Mull.)) – в зоні тундр Північної Америки. На думку О. Б. Кістяківського (1957), саме колишній підвид *fulva* залітає в межі України.

До наведеного нижче списку, в якому міститься 424 види птахів, включено й нові види, про знахідки яких в Україні є повідомлення в першоджерелах, що вийшли з друку після публікації В. В. Серебрякова (Давыдович, Горбань, 1990; Горбань и др., 1991; Лысенко, 1991; Полуда и др., 1991; Прокопенко и др., 1991; Грищенко, 1992; Шидловський, 1992, 1993; Годованец и др., 1993; Кныш, Сьпко, 1993; Абакумов, Цвелых, 1994; Архипов, 1996; Бучко, 1996; Пилюга, 1998; Горбань, 1999), або в статтях, які були опубліковані значно раніше (Dzieduszycki, 1912; Шарлемань, 1913; Левицкий, 1965; Пашковский, 1965). Наукові латинські й російські назви птахів подано за “Конспектом орнитологической фауны СССР” (Степанян, 1990), англійські назви наводяться за виданням “The Birds of the Western Palearctic” (1977, 1980, 1983, 1985, 1988, 1992, 1993, 1994 a, 1994 b) та за визначником “Birds of Europe with North Africa and the Middle East” (Jonsson, 1992).

На нашу думку, обираючи українські наукові назви птахів, треба враховувати пріоритетність і вагомість досліджень, які були зроблені М. В. Шарлеманем (1927). До того ж, не слід нехтувати тим, що його праця пройшла ґрунтовну перевірку в Інституті української наукової мови УАН. Крім того, для обґрунтованішого добору можливих варіантів назв необхідні дані “Словаря української мови”, упорядкованого Борисом Грінченком (1907, 1908, 1909 а, 1909 б), в якому для українських назв птахів нерідко вказані їх латинські відповідники.

Обґрунтування вибору деяких українських наукових назв птахів

Наступні коментарі стосуються тих назв птахів у наведеному нижче списку, які певною мірою можуть викликати суперечки, а також тих, які використані стосовно нових видів птахів у фауні України. Інші назви є звичними, тому легко сприйматимуться тими, хто їх вживатиме.

***Gavia stellata* (Pontopp.)** і ***Gavia arctica* (L.)** У М. А. Воїнственського та О. Б. Кістяківського (1952, 1962) цим видам дані відповідні означення “червонозоба” і “чорнозоба”, які фактично скопійовані з російської мови, оскільки в них не враховано, що російському означенню частини тіла “зоб” відповідає українське слово “воло”. В наступних україномовних роботах ці види гагар означені вже як “червоновола” і “чорновола” (Воїнственський, 1984; Марисова, Талпош, 1984). Втім, така заміна не виправляє суттєвої хиби, яка закладена в запозичених з російської мови означеннях – у цих гагар воло насправді біле, лише на його боках є темно-бурі або чорні смужки. А червонуваторуда пляма у одного виду і чорна пляма в іншого знаходяться спереду на шиї, тому використані М. В. Шарлеманем (1927, 1938) означення для цих видів “**червоношия**” і “**чорношия**” значно точніше відображають характерну рису шлюбного оперення цих птахів.

Podiceps Lath. Назва “**пірникоза**”, яка у наведеному нижче списку обрана для роду, а потім і для похідних назв родини та ряду, наведена у М. В. Шарлеманя (1927, 1938). У М. А. Воїнственського та О. Б. Кістяківського (1952, 1962) цей рід має назву “норець”. Заміна назви “пірникоза” на “норець” незрозуміла, оскільки автори не дають пояснень. Суперечність вирішує “Словарь української мови” Бориса Грінченка (1908, 1909 а), де вказано, що “Норець. 2) Родъ утки: нырокъ *Mergus albellus*”, тоді як “Пірникоза. ... чомга, *Podiceps cristatus*”. Без сумніву, назва “пірникоза” є характерною для української мови і влучно відображає риси найвідомішого виду з роду *Podiceps* пірникози великої – вміння пірнати та “ріжки” в шлюбному вбранні, які надають птахові подобу кози.

***Fulmarus glacialis* (L.)**. З обранням назви для виду виникла певна складність. Хоча у роботі М. В. Шарлеманя (1927) було подано назву “фульмар”, експрес-опитування серед фахівців та аматорів виявило різке несприйняття цього іншомовного слова. З огляду на це, для виду, про який йдеться, пропонується назва “**буревісник кочівний**” – родова назва походить від назви родини Буревісникові, до якої цей вид належить, а видове означення вказане у словнику О. П. Маркевича та К. І. Татарка (1983).

Egretta T. Forster. Для видів цього роду доцільно використовувати назви “чепура велика” і “чепура мала”. За М. В. Шарлеманем (1927, 1938), назви “чепура або чапля” для білих чапель вказані як рівнозначні синоніми. Використавши родову назву “**чепура**”, ми уникнемо трислівних назв видів і матимемо осібну назву для роду *Egretta*. Деякі російські автори також використовують назву “чепура”, хоча й для іншого роду чапель

Примітка: В обраних назвах птахів, що виокремлені жирним шрифтом, голосні, які знаходяться під наголосом, позначені простим курсивним виділенням. У випадках, коли у слові наголос може припадати на різні склади, курсивом позначені усі варіанти наголосу.

(Кузнецов, 1974), втім ця назва не наводиться в книзі “Конспект орнитологической фауны СССР” (Степанян, 1990). Вказана українська назва роду обрана також з урахуванням того, що у світовій фауні до нього належать види, у яких колір оперення не є білим – чепура чорна (*Egretta ardesiaca* (Wagl.)), чепура блакитна (*Egretta caerulea* (L.)) тощо (Handbook of the Birds..., 1992). У першого з видів цілком чорне оперення, у другого – цілком сизувато-сіре. В разі використання в українських назвах цих видів родового елементу “біла чапля” могли б утворитися парадоксальні словосполучення з прикметниками-антонімами, такі як “біла чапля чорна” та “біла чапля блакитна”. Недоладність таких назв очевидна. Навіть при обранні для виду *Egretta ardesiaca* (Wagl.) іншої назви, наприклад “біла чапля африканська” (вид поширений лише в Африці і на Мадагаскарі), створюється не менш дивна ситуація, оскільки забарвлення у птахів цього виду все таки чорне, а не біле.

***Platalea leucorodia* L.** У М. В. Шарлеманя (1927, 1938) вид зазначений як “**косар**”, ця ж назва в якості синоніма зустрічається у М. А. Воїнственьського та О. Б. Кістяківського (1952, 1962). В цій назві відображено характерний спосіб, яким птах здобуває їжу – походяючи мілиною і зануривши дзьоб у воду, водить головою з боку в бік, ніби щось косить дзьобом під поверхнею води (Воїнственьський, 1984). У змістовності і колоритності автентичної української назви “косар” є перевага над назвою “колпиця”, яка походить з російської мови.

***Anas querquedula* L., *Anas crecca* L.** Ці качки у М. А. Воїнственьського та О. Б. Кістяківського (1952, 1962) мають назви “чирок-тріскунок” і “чирок-свистунок”, що, власне, є калькою з російської мови. Доцільнішими та коректнішими, з точки зору нормативності сучасної української мови, були б варіанти назв “чирок-тріскунець” та “чирок-свистунець”. Проте для цих видів існують автентичні українські назви. В одному випадку М. В. Шарлемань (1927) вказує назви “чирка більша” і “чирка менша, або чирянка”, в іншому (Шарлемань, 1938) – “чирянка більша” і “чирянка менша”. У словнику Бориса Грінченка (1909 б) слово “чирка” означає не лише качку, але й різновид хвороби, тоді як “Чирянка=Чиранка. Порода утки, *Anas crecca*”. За сучасною традицією, назви птахів, в яких вживається порівняння за розміром, містять означення “малий” і “великий”, як, скажімо, “баклан великий” та “баклан малий”, “яструб великий” та “яструб малий” тощо. Тому, враховуючи вищенаведене, для двох вказаних видів качок доцільно використовувати назви “чирянка велика” і “чирянка мала”.

***Aythya ferina* (L.).** Назва “попелюх” стосовно даного виду вживається як синонім у М. А. Воїнственьського та О. Б. Кістяківського (1952, 1962), і, на наш погляд, є дуже влучною та зручно в користуванні.

***Somateria mollissima* (L.).** Назва “пухівка” для виду наводиться у М. В. Шарлеманя (1927, 1938) і вказує на характерну особливість цього птаха вимощувати своє гніздо великою кількістю пуху.

***Melanitta nigra* (L.), *Melanitta fusca* (L.), *Eudromias morinellus* (L.).** Для цих видів негніздової орнітофауни України можна вважати доцільним обрання назв, які вживаються в інших мовах, тобто використати тамтешні місцеві назви, а саме назви “**синьга**”, “**турпан**”, “**хрустан**”. Власне, їх як синоніми або як означення у формі прикладки наводить М. В. Шарлемань (1938).

***Mergus* L.** Для роду обрано назву “**крех**”, відповідно до М. В. Шарлеманя (1927, 1938). Значно пізніше для двох видів цього роду було використано родову назву “**крохаль**” (Воїнственьський, Кістяківський, 1952, 1962).

***Mergus albellus* L.** У книзі М. В. Шарлеманя (1927) цей вид дістав назву “**крех малий**”, а пізніша назва “лукот”, яку наводять М. А. Воїнственський та О. Б. Кістяківський (1952, 1962), є іншомовним запозиченням.

***Pandion haliaetus* (L.).** Для цього виду М. В. Шарлемань (1927, 1938) вживав назву “скоба”. Пояснення щодо походження назви “скоба” знаходимо у П. Ф. Левицького (1965). Проте словник Бориса Грінченка (1909 б) однозначно вказує, що “Скоба. Крючекъ къ дверямъ”, а “Скопа. Родъ морской птицы”, власне, птах, існування якого пов’язане з водою. Тому назву “**скопа**” стосовно птаха можна вважати, на нашу думку, правильношою.

***Accipiter brevipes* (Sev.).** Стосовно цього виду вперше було використано назву “**яструб коротконогий**” (Шарлемань, 1927). Пізніше він вважався підвидом виду *Accipiter badius* (Gm.), відносно якого вживалася назва “яструб-тювик” (Шарлемань, 1938; Воїнственський, Кістяківський, 1952, 1962). В подальшому статус видової відмінності між ними було поновлено, і з’ясувалося, що останній з них в Україні не трапляється (Степанян, 1990).

***Gypaetus barbatus* (L.).** Відповідно до М. В. Шарлеманя (1927), у наведеному нижче списку виду дано назву “**ягнятник**”. Потім у багатьох першоджерелах цей вид не згадувався (Шарлемань, 1938; Воїнственський, Кістяківський, 1952, 1962; Зубаровський, 1977). Проте про його зальоти в Українські Карпати, ймовірно, на підставі даних Ф. Й. Страутмана (1963), говориться в книзі “Птахи України” (Марисова, Талпош, 1984), де цей вид означений вже як “бородач”. Власне, обидві назви виду походять з російської мови, хоча зауважимо, що російському “бородач” в українській мові відповідає слово “бородань”. У більш ранніх російськомовних першоджерелах обидві назви цього хижого птаха подаються або як синоніми (Дементьев, 1951; Бёме, Кузнецов, 1966), або ж вказана лише назва “ягнятник” (Кузнецов, 1974), у пізніших виданнях наводиться тільки назва “бородач” (Іванов, Штегман, 1978; Степанян, 1990). Зважаючи на пріоритетність роботи М. В. Шарлеманя (1927), для цього виду обрано саме назву “ягнятник”.

***Falco cherrug* Gray.** Виду відповідає українська назва “**балабан**” (Шарлемань, 1927, 1938). Саме цю назву наводить у своєму словнику Борис Грінченко: “Балабан. 3) Птица: разновидность сокола” (1907).

***Falco columbarius* L., *Falco subbuteo* L.** У праці М. В. Шарлеманя (1927) для цих видів використовуються відповідно назви “**підсоколик малий**” та “підсоколик-білозор”. Назва “підсоколик” влучно вказує на менші розміри цих птахів відносно великих соколів. Назви “дербник” і “чеглок”, які почали використовувати стосовно цих видів пізніше (Шарлемань, 1938; Воїнственський, Кістяківський, 1952, 1962), російськомовного походження. Пропонується повернутися до назв, використаних М. В. Шарлеманем у “Словнику зоологічної номенклатури. Назви птахів” (1927), але зробити лише одну корективу, замінити слово “білозор”, децю застаріле у вживанні, на означення “великий”, а саме обрати назву “**підсоколик великий**”.

***Lyrurus tetrix* (L.).** Використання назв “тетерук”, або “**тетерук**” відносно цього виду зустрічається у М. В. Шарлеманя (1927). У словнику Бориса Грінченка (1909 б) для цього птаха, крім назви “тетерук”, наводяться синоніми “тетервак” і “тетерець”. Назва “тетерев”, яку вживали пізніше (Воїнственський, Кістяківський, 1952, 1962), є калькою з російської мови. Про необґрунтованість заміни української назви цього птаха вказує

І. О. Сокол (1992). Враховуючи думку М. В. Шарлеманя та дані словника, перевагу надано назві “тетерук”.

Tetrao urogallus L. У працях М. В. Шарлеманя (1927, 1938) вид має назву “глушець”. Таку ж назву для нього наводить і Борис Грінченко (1907). Заміна її на російську назву “глухар” вважається невинуватою (Сокол, 1992).

Tetrastes bonasia (L.). Для виду використовується низка співзвучних синонімів – “орябець”, “орябень”, “орябка” (Шарлемань, 1927, 1938). Словник Борис Грінченка (1909 а) подає також назву “орябок”. У цьому ж словнику вказано, що назва “рябчик” використовується в українській мові лише як прізвисько для домашніх тварин.

Porzana Vieill. До всіх видів цього роду М. В. Шарлеманем (1927, 1938) застосовується назва “погонич”, яку доречно закріпити як родову назву, що й зроблено у новому списку українських наукових назв птахів, який наводиться нижче.

Otis tarda L. Для цього виду назва “дрохва” використовується як М. В. Шарлеманем (1927, 1938), так і М. А. Воїнственським та О. Б. Кістяківським (1962). Її знаходимо і у Бориса Грінченка (1907). Варіант назви “дрофа” (Марисова, Талпош, 1984) є хибним, оскільки фонема “ф” не властива українській мові і трапляється лише у словах іншомовного походження.

Tetrax tetrax (L.). Стосовно цього виду М. В. Шарлемань (1927, 1938) вживає назву “хохліва”, надаючи назві “стрепет” ранг синоніма. Словник Бориса Грінченка (1909 б) містить обидві ці назви.

Chlamydotis undulata (Jacq.). Назва “джек” (Воїнственський, Кістяківський, 1952, 1962) для виду пропонується через її стислість і з огляду на те, що інша назва цього виду “дрохва-красуня” (Шарлемань, 1927, 1938) є також іншомовним запозиченням.

Charadrius L. За М. В. Шарлеманем (1927, 1938), рід має назву “пісочник”, яка вдало відображає характерну рису птахів цього роду заселяти піщані території. Для усіх видів даного роду варто залишити видові означення, які вказані в згаданих роботах М. В. Шарлеманя і які наводяться в поданому нижче списку. Назви “зуйок” і “галстучник” (Воїнственський, Кістяківський, 1952, 1962) були запозичені з російської мови пізніше.

Chettusia gregaria (Pall.). Для виду обрано назву “чайка степова”, що узгоджується з використанням цієї назви М. В. Шарлеманем (1927).

Hoplopterus spinosus (L.). За нормами словотворення в українській мові від іменника “шпора” похідним є прикметник “шпоровий”, тому вид має назву “чайка шпорова”, яку використовував і М. В. Шарлемань (1938).

Himantopus himantopus (L.). Головною назвою виду М. В. Шарлемань (1927, 1938) вважав назву “кулик-довгоніг”, тому її було обрано для укладання наведеного нижче списку. В цій назві вдало відображено одну з найхарактерніших рис зовнішнього вигляду цього кулика.

Recurvirostra avosetta L. Вид отримав, за М. В. Шарлеманем (1927, 1938), назву “чоботар”, яка є оригінальною і влучною через те, що дзьоб цього птаха за формою нагадує шило – знаряддя чоботара.

Tringa L. Для цього роду М. В. Шарлемань (1927) використав назву “коловодник”. У словнику Бориса Грінченка (1908) також зустрічаємо цю назву – “Коловодник. Птица... *Totanus*”. Зрозуміло, що йдеться про найбільш відомий вид цього роду *Tringa totanus (L.)*,

оскільки латинське “*totanus*” більше не зустрічається в жодній з латинських видових назв птахів фауни України. Пізніше для видів роду *Tringa* були вжиті назви “травник”, “щоголь”, “уліг” тощо (Воїнственський, Кістяківський, 1952, 1962). Словник Бориса Грінченка (1909 б) містить слова “Травник. Место, поросшее травой” і “Щоголь=Щиголь. Пт. Щеголь, *Fringilla carduelis*”. З цього зрозуміло, що роду *Tringa* варто повернути загальнонародову назву “коловодник”, а окремим видам – ті видові прикметникові означення, які вказані М. В. Шарлеманем (1927) і наведені у поданому нижче списку.

***Actitis hypoleucos* (L.).** Для цього виду М. В. Шарлемань (1927) вживав назви “коловодник-набережник” і “набережник”. Враховуючи самостійність роду *Actitis*, за видом і родом доцільно закріпити назву “набережник”.

***Philomachus pugnax* (L.).** Основною назвою виду М. В. Шарлемань (1938) вважав назву “брижач”, в якій відображено головну ознаку шлюбного вбрання самця цього птаха – характерне оздобне пір'я, “брижі” на шиї.

Calidris Merr. Для роду використано назву “побережник” (Шарлемань, 1927; Воїнственський, Кістяківський, 1952, 1962). Але якщо М. В. Шарлемань (1927) використав цей родовий елемент в назвах усіх видів даного роду, то М. А. Воїнственський та О. Б. Кістяківський (1952, 1962) для двох видів вжили іншомовні назви “червонозобик” і “чорнозобик” без врахування того, що слово “зоб” для означення частини тіла в українській мові не використовується. Тому буде зваженим рішенням повернутися до тих видових назв видів роду *Calidris*, які наведені у М. В. Шарлеманя (1927) і вказані в поданому далі списку.

***Calidris melanotos* (Vieill.).** Кулика цього виду спостерігали на території Петриківського рибгоспу, що на Дніпропетровщині (Сижко, Бредбір, 2005). За О. П. Маркевичем та К. І. Татарком (1983), в українській мові цей вид мав би називатись “побережник дутиш”. Видове означення “дудиш” є запозиченням з російської, де воно вживається як одностовна видова назва, без родового елемента (Степанян, 1990). З ним можна було б погодитись, оскільки вид належить до гніздових у фауні Росії, та цьому заважає суттєва обставина. В російській мові назва “дудиш” стосується також однієї з декоративних порід голубів (*Columba livia* var. *domestica*) і побутує досить широко серед голубівників (Патока, 1991). Тобто для різних форм птахів вживається одне й те саме означення. Повне запозичення такої практики з російської мови в українську може створити певні складності. Використання однакових назв стосовно різних об'єктів живої природи властиве як російській, так і українській мовам. Наприклад, назвою “поганка” в російській позначені і птахи з роду *Podiceps* Lath., і ціла група видів грибів; в українській назва “баранець” застосовується і відносно видів птахів з родів *Lymnocyrtes* Каур та *Gallinago* Brisson, і відносно рослини *Huperzia selago* (L.) – одного з видів плаунів (Определитель высших растений Украины, 1987). Найважливіша особливість такого використання – однією і тією самою назвою позначені об'єкти з різних царств живого. Тому для означення кулика, про якого йдеться, пропонується українська назва “побережник арктичний”, в якій відображено особливість розташування гніздового ареалу виду (Степанян, 1990). Крім того, відповідно до О. П. Маркевича та К. І. Татарка (1983), в ній збережено і родовий елемент. А назва “дудиш” в українській мові цілком прийнятна для вжитку в голубівничому лексиконі. Принагідно зауважимо, що співзвучною з назвою “дудиш” є українська назва рослини *Cucubalus baccifer* L. – дутень ягідний.

***Limicola falcinellus* (Pontopp.).** Назва “побережник болотний” зазначена для цього виду у М. В. Шарлеманя (1927, 1938) і є пріоритетнішою, ніж “грязовик”, яка зустрічається у М. А. Воїнственського та О. Б. Кістяківського (1952, 1962).

***Scolopax rusticola* L.** Спочатку виду відповідала українська назва “слуква” (Шарлемань, 1927). Згодом вона стала вживатися в якості синоніма до назви “вальдшнеп”, яка походить з німецької мови (Шарлемань, 1938; Воїнственський, Кістяківський, 1952, 1962). Проте словник Бориса Грінченка (1907, 1909 б) вказує для цього птаха лише назву “слуква”, а слово “вальдшнеп” словником до складу української лексики не вводиться. Про безпідставність заміни назви “слуква” на назву “вальдшнеп” говориться в роботі І. О. Сокола (1992).

***Limnocryptes minimus* (Brunn.), *Gallinago media* (Lath.), *Gallinago gallinago* (L.).** Для цих видів у поданому нижче списку наведені назви “баранець малий”, “баранець великий”, “баранець звичайний”, які узгоджуються з синонімічними назвами “баранчик” і “баранець” (Шарлемань, 1927). До того ж, у словнику Бориса Грінченка (1907) говориться, що одне із значень слів “Баранець=Баранчик. Бекас”. Назви цих видів – “гаршнеп”, “дупель” і “бекас”, які наводять М. А. Воїнственський та О. Б. Кістяківський (1952, 1962), є запозиченням з німецької та французької мов. Крім того, зауважимо, що звучання запозиченої назви “дупель” збігається зі звучанням слова “дупа”, яке, відповідно до словника Бориса Грінченка (1907), є нормованою лексемою в українській мові та означає відповідну частину тіла: “Дупа... Задниця”. Таке співзвуччя також стало причиною неприйняття цього запозичення. Приклади відмови від асоціаційних слів іншомовного походження можна бачити і в сучасному маркетингу. Так, англомовна назва питної води “blue water” зникла з життєвого простору після нетривалої рекламної кампанії: на українську ця назва перекладається як “блакитна вода” (мається на увазі, що вода чиста, прозора, свіжа, добра на смак), але за правилами англійської мови це словосполучення вимовляється як “блү воте”, що дуже співзвучно з українським словом “блювота”, зміст якого практично протилежний до поняття “блакитна вода”.

***Limosa* Brisson.** Рід одержав українську назву “грицик” (Шарлемань, 1927, 1938). Слово “грицик” внесено до словника Бориса Грінченка (1907) з поясненням, що це “род растения”. Втім використання однієї й тієї ж назви для різних форм життя є звичайним явищем, про що вже йшлося в цій праці. Слід зауважити, що використана іншими авторами назва “веретенник” (Воїнственський, Кістяківський, 1952, 1962) має іншомовне походження. До речі, в деяких районах України, зокрема на Сумщині (усне повідомлення М. П. Книша), місцеві жителі крик цього птаха передають як “гритю-гритю-гритю” або “грицю-грицю-грицю”.

***Numenius* Brisson.** У М. В. Шарлеманя (1927, 1938) рід дістав назву “кульон”. У визначнику М. А. Воїнственського та О. Б. Кістяківського (1952, 1962) використана назва “кроншнеп”, походженням з німецької. Відмова від української автентичної назви на користь іншомовної незрозуміла. Наприклад, птахів роду *Numenius* у білоруській мові називають “кулон” (Никифоров і др., 1997), два види цього роду, які трапляються в Україні, в англійській мові мають назви “Curlew” і “Slender-billed Curlew” (The Birds of the Western Palearctic..., 1983). Лексема “curlew” фонетично передається як “келью”. Тож як українська назва “кульон”, так і білоруська “кулон” та англійська “curlew” є звуковідтворенням голосу великого кульона, найвідомішого птаха роду *Numenius*.

***Numenius tenuirostris* Vieill.** Напі попередники (Шарлемань, 1927, 1938; Воїнственський, Кістяківський, 1952, 1962) для цього виду обрали видове означення “малий”, а для виду *Numenius phaeopus* (L.) – “середній”. Проте у цих видів спостерігається значна індивідуальна мінливість у розмірах, і нерідко малий кульон буває більшим, ніж кульон середній. Ймовірно, тому А. М. Нікольський (1892) називав малим кульоном саме вид *Numenius phaeopus* (L.). З огляду на це, виду *Numenius tenuirostris* Vieill. пропонується надати назву “**кульон тонкодзьобий**”, видове означення в якій є перекладом з латинської мови.

***Larus ichthyaetus* Pall.** У використанні назв для цього виду спостерігаються значні зміни. Свого часу М. В. Шарлемань (1927) називав цього птаха “мартин-рибалка”, потім – “**мартин каспійський**” (Шарлемань, 1938), згодом з’явилася назва “хохотун чорноголовий” (Воїнственський, Кістяківський, 1952, 1962). Зрозуміло, що слово “хохот”, як і похідне від нього слово “хохотун”, аж ніяк не належить до української лексики. Запозиченню назви “хохотун чорноголовий” нема пояснень. Крім того, в ній нема слова “мартин” як ознаки належності до роду *Larus*. Перевагу було віддано одній з назв, які використовував М. В. Шарлемань, а саме назві “мартин каспійський”.

***Larus genei* Breme.** У цьому випадку також прослідковується зміна назв. Первинною була назва “мартин морський рожевий” (Шарлемань, 1927), пізніше використано назву “мартин морський голуб” (Шарлемань, 1938). Друга назва є дещо зміненим запозиченням з російської, а цілковите запозичення російської назви “морський голубок” зустрічаємо у М. А. Воїнственого та О. Б. Кістяківського (1952, 1962). У цьому варіанті зникає родова назва “мартин”. Якщо повернутися до якоїсь з назв, вказаних М. В. Шарлеманем, виникає проблема трислівності. Тому запропоновано бінарну назву “**мартин тонкодзьобий**” за аналогією з білоруською назвою цього виду “танкадзьобая чайка” (Никифоров і др., 1997) та англійською – “Slender-billed Gull” (The Birds of the Western Palearctic..., 1983), що відповідає українському “тонкодзьобий мартин”. Видове означення “тонкодзьобий” влучно характеризує певну морфологічну ознаку цього птаха.

***Larus fuscus* L.** Стосовно виду М. В. Шарлемань (1927, 1938) вживав назву “**мартин чорнокрилий**”. Іншомовне запозичення “клуша” (Воїнственський, Кістяківський, 1952, 1962) не виправдане, оскільки це слово не належить до української лексики. До того ж, означення “чорнокрилий” точно відображає характерну зовнішню ознаку цього мартина.

***Larus heuglini* Bree.** Про спостереження виду поблизу Донецька наприкінці березня 1999 р. та на початку квітня 2002 р. є повідомлення В. Д. Коханова (2003). Також на Донеччині на початку квітня у 2002 та 2003 роках цей вид реєстрували біля Клебан-Бидьського водосховища та на Білосарайській косі (усне повід. Д. В. Пилипенка). Птах, якого помітили на косі, тримався серед групи мартинів жовтоногих (*Larus cachimans* Pall.) на відстані 50–60 м від спостерігача. Автор усного повідомлення має досвід спостереження цього виду на Ямалі (півострів входить в його гніздовий ареал). В недавній роботі, де розглянуто комплекси птахів-двійників у Східній Європі (Загороднюк, Фесенко, 2004), для означення виду було вжито українську назву “**мартин східний**”, яка й використана у переліку видів вітчизняної орнітофауни, наведеному нижче.

***Hydroprogne caspia* (Pall.)**. Даному виду Шарлемань (1927) дав назву “крячок каспійський”. Згодом М. В. Шарлемань (1938) використав назву “чеграва” як синонімічну, що в якості єдиної можливої вказана у “Визначнику птахів УРСР” (Воїнственський, Кістяківський, 1952, 1962). Вважаємо доцільним використовувати для виду назву “крячок каспійський”, позаяк назва “чеграва” є іншомовним запозиченням.

***Streptopelia decaocto* (Friv.)**. Зі зрозумілих причин у роботах М. В. Шарлеманя (1927, 1938) нема згадки про цей вид – того часу він в Україні не траплявся. У визначнику М. А. Воїнственського та О. Б. Кістяківського (1952, 1962) виду дано назву “горлиця кільчаста”, яка є наслідуванням російської назви, що не досить вдало відображає рису в забарвленні цього птаха – чорне напівкільце на шії. Тому під час складання наведеного нижче списку використано назву “горлиця садова”, яка вказана у словнику О. П. Маркевича та К. І. Татарка (1983).

Apus Scop. Українською назвою роду є назва “серпокрилець”. Пріоритет використання саме цієї назви для даного роду належить М. В. Шарлеманю (1927, 1938). Вона згадується також у М. А. Воїнственського та О. Б. Кістяківського (1952, 1962). Назви видів, що входять до цього роду, містять саме цей родовий елемент, який влучно характеризує птахів за формою крил в польоті.

***Alcedo atthis* (L.)**. Для виду нерідко обирають назву з означувальним прикметником, якому надають форму жіночого роду, наприклад “рибалочка голуба” (Воїнственський, Кістяківський, 1952, 1962; Марисова, Галпош, 1984). Але, як пояснює словник Бориса Грінченка (1909 б), слово “рибалочка” є зменшувальною формою від слова “рибалка”, яке належить до чоловічого роду. Тому й “рибалочка” є лексемою чоловічого роду, власне, як “лелека” і “шуліка”. В анотованому списку, наведеному нижче, виду дано назву “рибалочка” згідно з правилом, що вже задувалося.

***Picus viridis* L., *Picus canus* Gm., *Dryocopus martius* (L.)**. Для цих видів М. В. Шарлемань (1927, 1938) вказав назви “жовна зелена”, “жовна сива”, “жовна чорна”. Двом першим з цих видів М. А. Воїнственський та О. Б. Кістяківський (1952, 1962) дали назви “дятел зелений” і “дятел сивий”. У словнику Бориса Грінченка (1907) згадується слово “Жовна. Пт. ... б) Дятель зелёный”, яке з різними означеннями можна використовувати для усіх видів дятлів. Ймовірно, вибір М. В. Шарлеманем саме таких назв пояснюється тим, що ці три види за однотонністю забарвлення різко відрізняються від інших видів ряду *Piciformes* фауни України, тобто від кількох видів дятлів зі строкатим забарвленням.

***Galerida cristata* (L.)**. Першою назвою, яку використав М. В. Шарлемань (1927) стосовно цього птаха, була назва “посміттюха”. В інших першоджерелах (Шарлемань, 1938; Воїнственський, Кістяківський, 1952, 1962) така назва вживається як можливий синонім для цього виду. Звернувшись до словника Бориса Грінченка (1909 а), з’ясуємо, що “Посміттюха. 1) Птица: жаворонокъ хохлатый, *Alauda cristata* L.”.

***Anthus richardi* Vieill.** Вид долучено до вітчизняної орнітофауни завдяки даним, отриманим Т. Блекістоном (Blakiston, 1857), і ревізії фауни рідкісних видів птахів Криму (Кинда и др., 2003). У словнику О. П. Маркевича і К. І. Татарка (1983) йому дано назву “щеврик степовий”, що власне є простим запозиченням з російської мови; ця назва наведена в кількох першоджерелах (Кузнецов, 1974; Иванов, Штегман, 1978). Проте механічне перенесення

видового означення "степовий" в українську назву тягне за собою і плутанину, яка пов'язана з цим означенням в іншій мові. В російській назва "степной конёк" вживається і для виду *Anthus richardi* Vieill. (Іванов, Штегман, 1978; Степанян, 1990 тощо), і для виду *Anthus novaeseelandiae* (Gm.) (Бёме, Флинт, 1994). У минулому перший з них як підвид включали в другий (Howard & Moore, 1984). Після виокремлення *Anthus richardi* Vieill. в окремий вид назва "степной конёк" мала б застосовуватись до материнського виду *Anthus novaeseelandiae* (Gm.). Щоб не плутатись з назвами цих двох видів при запозиченні їх з іншої мови, в українській доцільно взагалі не використовувати означення "степовий". Тому для виду *Anthus richardi* Vieill. обрано назву "**щеврик азійський**", оскільки весь його ареал знаходиться в межах Азії, і в той же час для виду *Anthus novaeseelandiae* (Gm.) пропонується назва "щеврик новозеландський", що відповідає назві області поширення його номінативного підвиду (Handbook of the Birds..., 2004).

***Anthus hodgsoni* Richmond.** В орнітологічному заказнику "Чолгинський" у Львівській області 23.08.2006 р. особину цього виду відловив І. М. Горбань, який люб'язно надав дані для цієї першої згадки про вид у фауні України. Тушка птаха знаходиться в Зоологічному музеї Львівського національного університету ім. Івана Франка. У словнику О. П. Маркевича та К. І. Татарка (1983) вид зазначений як "щеврик зелений", з чим автор знахідки не погодився. Він наголошує, що у цього виду з усіх видів щевриків, які поширені в Східній Європі, свіже оперення верху тіла має не зелений, а виразний оливковий колір, що підтверджується якісними зображеннями виду в одному з польових англломовних визначників (Mullarney *et al.*, 2001). Тому було вирішено, що назва "**щеврик оливковий**" є найвдалішою для означення цього виду птахів.

***Lanius collurio* L.** Стосовно цього виду М. В. Шарлемань (1927, 1938) використовував лише назву "**сорокопуд терновий**", а у пізнішій роботі (Шарлемань, 1938) вказав і російський відповідник – "жулан". Саме цей відповідник виступає як прикладка у назві виду, яка наводиться у визначнику М. А. Воїнствєнського та О. Б. Кістяківського (1952, 1962). Варто повернутися до назви, використаної М. В. Шарлеманем, оскільки означення "терновий" передає звичку птаха обирати для влаштування гнізда головним чином колючі кущі, зокрема кущі терену.

***Lanius nubicus* Licht.** Вид був здобутий у 2004 р. на о. Зміїному (Корзюков, Кивганов, 2004). Вдавшись до перекладу назви "маскированный сорокопуд", яка використовується для цього виду в російській мові, О. П. Маркевич і К. І. Татарко (1983) запропонували українську назву "сорокопуд маскований". Власне в російській мові при лексичній формі "маскированный" характер набуття ознаки не визначений: "маскированный", тому що його "замаскировали", тобто хтось вчинив дію над птахом, чи тому що в "маске", тобто є контрастний рисунок на оперенні голови. В українській мові в першому випадку переклад мав би бути таким – "сорокопуд, якого замаскували", а в другому "сорокопуд масковий". Втім "маска" (широка чорна смуга, яка проходить через очі) властива для всіх видів роду *Lanius* L., що трапляються у вітчизняній фауні, тому будь-який з цих видів можна означити як "масковий". Вид сорокопудів, який характеризується, міг би відповідно до латинського означення "nubicus" називатися "нубійським", але в історичній Нубії, що в Африці, він тільки зимує, а гніздиться на Балканах і в Західній Азії. Для виду *Lanius nubicus* Licht. в українській

номенклатурі доцільно використовувати назву "сорокопуд білолобий", позаяк лише у самців цього виду з-поміж інших сорокопудів фауни України оперення усього лоба і передньої частини тімені біле.

***Oriolus oriolus* (L.)**. Цей вид вказаний у М. В. Шарлеманя (1927) як "вивільга", але в інших працях (Шарлемань, 1938; Воїнственський, Кістяківський, 1952, 1962) йому дано назву "іволга". У словнику Бориса Грінченка (1907, 1908) згадуються обидві ці назви. Назву "вивільга" для списку, вміщеного нижче, обрано тому, що вона першою вказана у "Словнику зоологічної номенклатури. Назви птахів." (Шарлемань, 1927).

***Cinclus cinclus* (L.)**. У працях М. В. Шарлеманя (1927, 1938) вид одержав назву "пронурок". В останній його роботі наводиться російська назва "оляпка", яку було використано М. А. Воїнственським та О. Б. Кістяківським (1952, 1962) в якості української. З огляду на пріоритетність спеціальної роботи М. В. Шарлеманя (1927) у наведеному нижче списку виду дано назву "пронурок", яка наводиться і в словнику Бориса Грінченка (1909 а).

***Troglodytes troglodytes* (L.)**. У своїх працях для цього виду М. В. Шарлемань (1927, 1938) використовує назву "волове око". З часом М. А. Воїнственський та О. Б. Кістяківський (1952, 1962) надали цій назві ранг синоніма, а основною обрали назву "кропивник", аналог якої "крапивник" бачимо в російській мові. Проте у словнику Бориса Грінченка (1907, 1908) не знаходимо слова "кропивник", але в ньому є "Волове око. а) Птица крапивникъ, *Troglodytes parvulus*". Можна міркувати, що назва "волове око" говорить як про темне оперення птаха, так і про його невеликі розміри, не більші за око вола, – риси, які притаманні *Troglodytes troglodytes* (L.).

Prunella Vieill. Українська назва роду, за М. В. Шарлеманем (1927, 1938), "тинівка". В російській мові він має назву "завирушка", яку й наводить М. В. Шарлемань (1938). У визначнику М. А. Воїнственського та О. Б. Кістяківського (1952, 1962) в якості основної вказано назву "завирушка", а назва "тинівка" подається як синонім. Втім в українській мові слова "завирушка" не існує, а походження російської назви зрозуміле, вона пов'язана зі словом "завираться", тобто, зокрема, передражнювати інших.

***Hippolais olivetorum* (Strickl.)**. Звістка про відлов цього птаха надійшла з Одеси (Кинда і др., 2003). У російській мові вид має назву "средиземноморская пересмешка" (Степанян, 1990), яку О. П. Маркевич і К. І. Татарко (1983) відповідно переклали на українську – "берестянка середземноморська". Зазначимо, що в українській орнітологічній номенклатурі для кількох видів використано означення "средземноморський": буревісник середземноморський (*Calonectris diomedea* (Scop.)), мартин середземноморський (*Larus melanocephalus* Temm.), кропив'янка середземноморська (*Sylvia melanocephala* Gm.), але громіздкість цього означення очевидна. Бажано, щоб видові означення були стислими. З огляду на це виду, про який йдеться, в наведеному нижче переліку дано назву "берестянка оливкова". Вона була запропонована в одній з колишніх публікацій (Фесенко, 2004). Видове означення "оливкова" походить від латинського "olivetorum", тобто в перекладі на українську "той, що оселяється серед олив (маслин)". Прийнятність лаконічної назви "берестянка оливкова" визнана іншими орнітологами, які використали її у своїх публікаціях (Grishchenko, 2004).

Sylvia Scopoli. У працях М. В. Шарлеманя (1927, 1938) рід одержав назву "кропив'янка". Ця ж назва, але тільки як синонім, згадується у визначнику М. А. Воїнственського та О. Б. Кістяківського (1952, 1962), а головною вважається назва "славка". Якщо звернутися

до словника Бориса Грінченка (1908, 1909 б), то з'ясовується, що слова "славка" в ньому нема, а є "Кропив'янка. Птиця: крапивникъ, *Troglodytes parvulus*". Це пояснення створює певну складність, оскільки згадується інший рід птахів. Втім рід *Troglodytes*, відповідно до М. В. Шарлеманя (1927, 1938), має зовсім іншу назву. Вірогідно, що спільна назва могла спершу стосуватися птахів з різних родів, але з однаковими рисами зовнішності або поведінки, а потім закріпитися лише за одним з родів, що й бачимо на прикладі роду *Sylvia*.

***Sylvia mystacea* (Menetr.).** У 2004 р. на півострові Тарханкуті птаха цього виду здобули В. М. Попенко, О. Н. Форманюк та У. Баухінгер (Фесенко, 2004). Оскільки у словнику О. П. Маркевича і К. І. Татарка (1983) усім видам птахів, які поширені в Росії, були запропоновані українські назви, тому і цей вид відповідно до російської назви "белоусая славка" отримав українську назву "**кропив'янка біловуса**". Вказане видове означення в наведеній назві цілком прийнятне: у самців цього виду, які походять з Прикаспійського регіону, добре помітні білі смуги у вигляді "вусів", які розмежовують сірий колір голови і рожевий колір горла і вола.

***Sylvia melanocephala* (Gm.).** Цей вид було відловлено на півострові Тарханкуті (Андрющенко и др., 1993). Ні у словнику О. П. Маркевича і К. І. Татарка (1983), ні у праці Л. С. Степаняна (1990), які слугували джерелами для укладання переліку назв птахів, наведеному нижче, національні назви виду не вказані. Тому для використання в українській номенклатурі зроблено запозичення видового означення з російськомовного джерела, де говориться про відлов птаха і наведена російська назва "средиземноморская славка". Вперше українську назву виду "**кропив'янка середземноморська**" вказано у польовому визначнику (Фесенко, Бокотей, 2002). Принагідно зауважимо, що означення "середземноморська" задовге, не дуже зручне для вжитку. Можна було б використати означення "чорнохвоста". Втім керуючись принципом пріоритетності використання національної номенклатури, яка була введена в мову першою, і враховуючи, що в обраному варіанті точно відображена географія поширення виду, вирішено не відмовлятися від вказаної української назви.

***Phylloscopus inornatus* (Blyth).** Перша вказівка на наявність виду в орнітофауні України зроблена у визначнику (Фесенко, Бокотей, 2002). Це стало можливим з люб'язного дозволу А. М. Полуди, який разом з О. А. Дядичевою відловив птаха біля Молочного лиману в жовтні 1986 р. Про пізнішу реєстрацію виду на о. Зміїному йдеться в іншому повідомленні (Полуда и др., 2004). У словнику О. П. Маркевича та К. І. Татарка (1983) для виду наведена українська назва "**вівчарик лісовий**", вона використана у згаданому визначнику. Означення "лісовий" не вказує на таку особливість біотопного поширення, яка б характеризувала саме цей вид, оскільки більшість видів вівчариків є лісовими. Однак заміна цій назві не запропонована, в першу чергу, через відсутність у виду особливих морфологічних ознак і у зв'язку з дотриманням принципу пріоритетності використання назв, які першими введені в мову.

Regulus Cuvier. Рід, за М. В. Шарлеманем (1927, 1938), одержав у анотованому списку назву "**золотомушка**". В якості синоніма її вказано у визначнику М. А. Воїнственовського та О. Б. Кістяківського (1952, 1962), які основною назвою цього роду вважали назву "корольок", що відповідає російському "королёк". Проблему обрання назви для даного роду вирішує

словник Бориса Грінченка (1908), де слово “корольок” не згадується, а наводиться слово “Золотомушка. Пт. корольок, *Regulus*”. Назва “золотомушка”, тобто російською “золотая родинка”, дуже влучно вказує на характерну рису птахів роду *Regulus* – жовте або червоне пасмо на тімі.

***Saxicola* Bechst.** Стосовно роду спочатку було використано назву “**трав’янка**” (Шарлемань, 1927, 1938), але потім її замінили на назву “чечан” (Воїнственський, Кістяківський, 1952, 1962), що є запозиченням з російської. У словнику Бориса Грінченка (1909 б) слово “чечан” відсутнє. Назва “трав’янка” стосовно птахів роду *Saxicola* цілком виправдана, оскільки вони полюбляють сидіти на вершечках стебел високої лучної трави.

***Oenanthe* Vieill.** Спочатку рід мав назву “чикалка” (Шарлемань, 1927, 1938), яку потім замінили назвою “камінка” (Воїнственський, Кістяківський, 1952, 1962). Остання назва вказує на те, що птахи цього роду часто обирають для гніздування кам’янисті місцевості або просто купи каміння. Тому у наведеному нижче списку роду *Oenanthe* залишено шойнозгадану назву, лише дещо змінено форму слова. Форма “**кам’янка**” наводиться у О. П. Маркевича та К. І. Татарка (1983) саме як назва роду *Oenanthe*.

***Oenanthe isabellina* (Temm.).** Погодитися з назвою “камінка-плясуня” для цього виду, яка зустрічається у М. А. Воїнственського та О. Б. Кістяківського (1952, 1962), не можна, тому що прикладка “плясуня” є невдалою копією російського “плясунья”. Означення “попеляста”, яке дав виду М. В. Шарлемань (1927), добре відображає колір оперення птаха, тому вид у наведеному нижче списку одержав назву “**кам’янка попеляста**”.

***Monticola* Boie.** Роду присвоєно назву “**скеляр**”, яка наведена у словнику О. П. Маркевича та К. І. Татарка (1983) і зведенні “Каталог орнітофауни західних областей України” (1989). З латини “*monticola*” перекладається як “той, що любить гори”. Мабуть, у зв’язку з цим, й виникла назва “скеляр”. Вона вказує на те, що птахи, які належать до даного роду, пов’язані зі скелястими місцевостями, і дозволяє уникнути трислівності у назвах видів цього роду. Назва ж “кам’яний дрізд”, яку використали стосовно цього роду М. А. Воїнственський та О. Б. Кістяківський (1952, 1962) і яка була спочатку надана конкретному виду (Шарлемань, 1938), навпаки, змусила б вживати саме трислівні назви для окремих видів, що можна побачити в російській мові (Степанян, 1990).

***Erithacus rubecula* (L.).** Вид спочатку мав назву “**вільшанка**” (Шарлемань, 1927, 1938). Потім цю назву стали вважати синонімом, поставивши на перше місце назву “малинівка” (Воїнственський, Кістяківський, 1952, 1962). Хоча слово “вільшанка” у словнику Бориса Грінченка (1907) не наводиться, та відмовлятися від назви “вільшанка” як наукової не варто хоча б через те, що її першою було вжито для даного виду. До речі, за словником Бориса Грінченка (1908), слово “малинівка” відповідає російському “наливка малиновая”.

***Tarsiger cyamurus* (Pall.).** Дані про спостереження виду опублікував В. Д. Коханов (2005). У російській мові він називається “синехвостка”, а у словнику О. П. Маркевича і К. І. Татарка (1983) в якості української йому присвоєно бінарну назву “**синьохвіст тайговий**”, з якою варто погодитись. У видовому означенні “тайговий” відображено біотопну особливість поширення виду. Але прикметнішою є відмінність родового елемента у формі жіночого роду “синехвостка” в російській від форми чоловічого роду “синьохвіст” в українській. Така зміна цілком виправдана, оскільки відповідний приклад вже існує: російське “шилохвость” і українське “шилохвіст”. Принагідно зазначимо, що у словнику Бориса Грінченка (1907)

міститься таке пояснення: "Горихвіст... Птиця *Saxicola phoenicurus*...". Зараз види горихвісток вітчизняної фауни належать до роду *Phoenicurus* T. Forster (Степанян, 1990). Лексема "горихвістка" є, мабуть, пізнішою формою, запозиченою з російської. В українській орнітологічній номенклатурі в складних словах з частиною "хвіст" форма чоловічого роду трапляється значно частіше – білохвіст, довгохвіст, дерихвіст тощо.

***Parus montanus* Bald.** У використанні назви стосовно цього виду існує казуїстична проблема. Синонім латинської номенклатурної назви виду – *Parus atricapillus* (Степанян, 1990), для якої М. В. Шарлемань (1927) застосував українську назву "пухляк чорноголобий". У наступній своїй праці автор назвав цей вид "гаїчка чорноголова" (Шарлемань, 1938), і цю назву використали М. А. Воїнственський та О. Б. Кістяківський (1952, 1962). За словником О. П. Маркевича та К. І. Татарка (1983), цей вид вже має назву "синиця буроголова, пухляк", відповідно до російської назви цього птаха, в той час як інший вид синиць *Parus palustris* L. у згаданому словнику зазначений як "синиця чорноголова". У вживанні означень "чорноголова" і "буроголова" стосовно цих двох видів синиць створилася плутанина, тому для виду *Parus montanus* Bald. обрано назву "гаїчка-пухляк", складові частини якої вживав у своїх працях М. В. Шарлемань (1927, 1938).

***Certhia* L.** У працях М. В. Шарлеманя (1927, 1938) рід одержав назву "підкорішник", мабуть, тому, що існування птахів цього роду міцно пов'язане з корою дерев, навіть їхнє оперення забарвлене під тон кори дерева. Але пізніше роду дали назву "пищуха" (Воїнственський, Кістяківський, 1952, 1962), яку використовують у російській мові, а назву "підкорішник" навели лише як синонім, не обґрунтовуючи такої заміни.

***Serinus serinus* (L.).** За М. В. Шарлеманем (1927), вид одержав назву "щедрик". Відповідно до Л. С. Степаняна (1990), російська назва цього виду – "європейський вьюрок". У визначнику М. А. Воїнственого та О. Б. Кістяківського (1952, 1962) українська назва "щедрик" не згадується взагалі, натомість для цього виду вказано назву "в'юрок канаречний". Остання назва – калька з російської мови, де даний вид має також назву "канаречный вьюрок", яка вживається, наприклад, у праці Г. П. Дементьева (1941). До цього слід зауважити, що російський прикметник "канаречный" походить від іменника "канарейка", якому в українській мові відповідає іменник "канарка", а відтак похідним від нього є прикметник "канарковий", який, до речі, пізніше використав М. А. Воїнственський (1984). Втім необхідності в такому запозиченні взагалі не було. Словник Бориса Грінченка (1909/6) пояснює: "Щедрик=Щедлик. Пт. *Fringilla serinus*", з чого зрозуміло, що йдеться саме про вид *Serinus serinus* (L.), оскільки наведена у словнику латинська назва є синонімом сучасної (Степанян, 1990).

***Emberiza aureola* Pall.** Про цей вид під назвою "вівсянка-дїбровник" згадує М. В. Шарлемань (1938). Таку ж назву використали М. А. Воїнственський та О. Б. Кістяківський (1952, 1962). Прикладка цієї назви запозичена з російської мови, за її змістом цілком логічним може бути висновок, ніби цей птах біотопно пов'язаний з дїбровами. Втім у фундаментальному виданні "Птицы Советского Союза" (Спангенберг, Судилловская, 1954) вказано, що це "характерная птица лугов речных долин". У наведеному нижче списку для даного виду запропоновано назву "вівсянка лучна", відповідно до того, як цього птаха називають у районі його поширення в Північно-Східному Поліссі (усне повід. М. П. Книша).

Висловлюємо свою вдячність кандидату філологічних наук, професору Київського державного лінгвістичного університету І. В. Корунцю за змістовні поради та критичні зауваження стосовно використання норм української лексики і велику зацікавленість темою цієї роботи. Щиро дякуємо кандидатам біологічних наук Т. Б. Ардамацькій, В. М. Попенку, В. А. Костюшину, І. М. Горбаню, І. В. Кучинській, а також досліднику орнітологічної термінології В. О. Пограничному за критичні зауваження і поради, які вони висловили під час складання списку сучасних українських наукових назв птахів. Автори вдячні кандидатам біологічних наук М. П. Книшу та І. В. Скільському, а також Л. Л. Покритюку та В. І. Шкарану за надіслані місцеві народні назви птахів, що допомогло зорієнтуватися у географії вживання тих чи інших назв.

Необхідно сказати, що в цій праці нема жодної спроби применшення значення чи авторитету згаданих у ній вчених, чиї варіанти назв птахів були відхилені. Через тогочасні штучно створені причини, серед яких найвагоміша – інститут цензури, вихід книжок у світ, у випадку недотримання авторами поставлених перед ними вимог, був під загрозою. Саме тому М. В. Шарлемань, М. А. Воїнственський, О. Б. Кістяківський та багато інших вчених були змушені йти на певні поступки у вживанні українських назв птахів, аби не втратити можливість видавати свої праці. Саме тому за час з 1930 р. до 1985 р. понад 20 % українських автентичних назв птахів були замінені іншомовними похідними.

Мовотворення, а відтак і видозміна назв птахів, – процес динамічний. З часом напевне з'являться нові дослідження з орнітологічної номенклатури і термінології. Наступним кроком у цьому напрямку буде створення української номенклатури для птахів світової фауни, яка, ймовірно, базуватиметься на дещо інших засадах і підходах.

Автори будуть вдячні за зауваження і пропозиції стосовно змісту цієї праці та проблем української орнітологічної номенклатури і термінології в цілому, які просимо надсилати за адресами:

79008, м. Львів, вул. Театральна, 18, Державний природознавчий музей НАН України, Бокотей Андрію Андрійовичу.

01601, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 15, Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України, Фесенку Геннадію Васильовичу.

Систематичний список птахів фауни України

КЛАС ПТАХИ AVES

ПІДКЛАС СУЧАСНІ ПТАХИ NEORNITHES

НАДРЯД СПРАВЖНІ ПТАХИ NEOGNATHAE

РЯД ГАГАРОПОДІБНІ GAVIIFORMES

Родина Гагарові Gaviidae

Рід Гагара *Gavia* J. R. Forster, 1788

Гагара червоношия	<i>Gavia stellata</i> (Pontoppidan, 1763)	Краснозобая гагара	Red-throated Diver
Гагара чорношия	<i>Gavia arctica</i> (Linnaeus, 1758)	Чернозобая гагара	Black-throated Diver
Гагара полярна	<i>Gavia immer</i> (Brunnich, 1764)	Черноклювая гагара	Great Northern Diver
Гагара білодзьоба	<i>Gavia adamsii</i> (G. R. Gray, 1839)	Белоклювая гагара	White-billed Diver

РЯД ПІРНИКОЗОПОДІБНІ PODICIPEDIFORMES

Родина Пірникозові Podicipedidae

Рід Пірникоза *Podiceps* Latham, 1787

Пірникоза мала	<i>Podiceps ruficollis</i> (Pallas, 1764)	Малая поганка	Little Grebe
Пірникоза чорношия	<i>Podiceps nigricollis</i> C. L. Brehm, 1831	Черношейная поганка	Black-necked Grebe
Пірникоза червоношия	<i>Podiceps auritus</i> (Linnaeus, 1758)	Красношейная поганка	Slavonian Grebe
Пірникоза сірошока	<i>Podiceps grisegena</i> (Boddaert, 1783)	Серошєкая поганка	Red-necked Grebe
Пірникоза велика	<i>Podiceps cristatus</i> (Linnaeus, 1758)	Большая поганка	Great Crested Grebe

РЯД БУРЕВІСНИКОПОДІБНІ PROCELLARIIFORMES

Родина Буревісникові Procellariidae

Рід Фульмар *Fulmarus* Stephens, 1826

Буревісник кочівний*	<i>Fulmarus glacialis</i> (Linnaeus, 1761)	Глушыш	Fulmar
----------------------	--	--------	--------

Рід Строкатий буревісник *Calonectris* Mathews et Iredale, 1915

Буревісник середземноморський*	<i>Calonectris diomedea</i> (Scopoli, 1769)	Средиземноморський буревестник	Cory's Shearwater
-----------------------------------	---	-----------------------------------	-------------------

Рід Буревісник *Puffinus* Brisson, 1760

Буревісник малий	<i>Puffinus puffinus</i> (Brunnich, 1764)	Малый буревестник	Manx Shearwater
------------------	---	-------------------	-----------------

Родина Качуркові Hydrobatidae

Рід Качурка *Hydrobates* Boie, 1822

Качурка морська	<i>Hydrobates pelagicus</i> (Linnaeus, 1758)	Прямохвостая качурка	Storm-petrel
-----------------	--	----------------------	--------------

* В літературі згадується лише про реєстрацію цього нового для списку фауни України виду, але опудала або чіткої фотографії виявленого птаха в музейних фондах чи будь-якій з фототек нема.

РЯД ПЕЛКАНОПОДІБНІ PELECANIFORMES

Родина Пеліканові *Pelecanidae*Рід Пелікан *Pelecanus* Linnaeus, 1758

Пелікан рожевий	<i>Pelecanus onocrotalus</i> Linnaeus, 1758	Розовий пелікан	White Pelican
Пелікан кучерявий	<i>Pelecanus crispus</i> Bruch, 1832	Кудрявий пелікан	Dalmatian Pelican

Родина Бакланові *Phalacrocoracidae*Рід Баклан *Phalacrocorax* Brisson, 1760

Баклан великий	<i>Phalacrocorax carbo</i> (Linnaeus, 1758)	Большой баклан	Cormorant
Баклан чубатий	<i>Phalacrocorax aristotelis</i> (Linnaeus, 1761)	Хохлатый баклан	Shag
Баклан малий	<i>Phalacrocorax pygmaeus</i> (Pallas, 1773)	Малый баклан	Pygmy Cormorant

РЯД ЛЕЛЕКОПОДІБНІ CICONIIFORMES

Родина Чаплеві *Ardeidae*Рід Бугай *Botaurus* Stephens, 1819

Бугай	<i>Botaurus stellaris</i> (Linnaeus, 1758)	Большая выпь	Bittern
-------	--	--------------	---------

Рід Бугайчик *Ixobrychus* Billberg, 1828

Бугайчик	<i>Ixobrychus minutus</i> (Linnaeus, 1766)	Малая выпь	Little Bittern
----------	--	------------	----------------

Рід Квак *Nycticorax* T. Forster, 1817

Квак	<i>Nycticorax nycticorax</i> (Linnaeus, 1758)	Кваква	Night Heron
------	---	--------	-------------

Рід Жовта чапля *Ardeola* Boie, 1822

Чапля жовта	<i>Ardeola ralloides</i> (Scopoli, 1769)	Жёлтая цапля	Squacco Heron
-------------	--	--------------	---------------

Рід Єгипетська чапля *Bubulcus* Bonaparte, 1855

Чапля єгипетська	<i>Bubulcus ibis</i> (Linnaeus, 1758)	Египетская цапля	Cattle Egret
------------------	---------------------------------------	------------------	--------------

Рід Чепура *Egretta* T. Forster, 1817

Чепура велика	<i>Egretta alba</i> (Linnaeus, 1758)	Большая белая цапля	Great White Egret
Чепура мала	<i>Egretta garzetta</i> (Linnaeus, 1766)	Малая белая цапля	Little Egret

Рід Чапля *Ardea* Linnaeus, 1758

Чапля сіра	<i>Ardea cinerea</i> Linnaeus, 1758	Серая цапля	Grey Heron
Чапля руда	<i>Ardea purpurea</i> Linnaeus, 1766	Рыжая цапля	Purple Heron

Родина Ібісові *Threskiornithidae*Рід Косар *Platalea* Linnaeus, 1758

Косар	<i>Platalea leucorodia</i> Linnaeus, 1758	Колпица	Spoonbill
-------	---	---------	-----------

Рід Коровайка *Plegadis* Kaup, 1829

Коровайка	<i>Plegadis falcinellus</i> (Linnaeus, 1766)	Каравайка	Glossy Ibis
-----------	--	-----------	-------------

Родина **Лелекові** *Ciconiidae*
Рід **Лелека** *Ciconia* Brisson, 1760

Лелека білий	<i>Ciconia ciconia</i> (Linnaeus, 1758)	Белый аист	White Stork
Лелека чорний	<i>Ciconia nigra</i> (Linnaeus, 1758)	Чёрный аист	Black Stork

РЯД **ФЛАМІНГОПОДІБНІ** *PHOENICOPTERIFORMES*

Родина **Фламінігові** *Phoenicopteridae*
Рід **Фламініго** *Phoenicopterus* Linnaeus, 1758

Фламініго	<i>Phoenicopterus roseus</i> Pallas, 1811	Обыкновенный фламинго	Greater Flamingo
------------------	---	-----------------------	------------------

РЯД **ГУСЕПОДІБНІ** *ANSERIFORMES*

Родина **Качкові** *Anatidae*
Рід **Казарка** *Branta* Scopoli, 1769

Казарка канадська*	<i>Branta canadensis</i> (Linnaeus, 1758)	Канадская казарка	Canada Goose
Казарка білощока	<i>Branta leucopsis</i> (Bechstein, 1803)	Белощёкая казарка	Barnacle Goose
Казарка чорна	<i>Branta bernicla</i> (Linnaeus, 1758)	Чёрная казарка	Brent Goose

Рід **Червоновола казарка** *Rufibrenta* Bonaparte, 1856

Казарка червоновола	<i>Rufibrenta ruficollis</i> (Pallas, 1769)	Краснозобая казарка	Red-breasted Goose
----------------------------	---	---------------------	--------------------

Рід **Гуска** *Anser* Brisson, 1760

Гуска сіра	<i>Anser anser</i> (Linnaeus, 1758)	Серый гусь	Greylag Goose
Гуска білолоба	<i>Anser albifrons</i> (Scopoli, 1769)	Белолобый гусь	White-fronted Goose
Гуска мала	<i>Anser erythropus</i> (Linnaeus, 1758)	Пискулька	Lesser White-fronted Goose
Гуменник	<i>Anser fabalis</i> (Latham, 1787)	Гуменник	Bean Goose

Рід **Біла гуска** *Chen* Boie, 1822

Гуска біла	<i>Chen caerulescens</i> (Linnaeus, 1758)	Белый гусь	Snow Goose
-------------------	---	------------	------------

Рід **Гірська гуска** *Eulabeia* Reichenbach, 1853

Гуска гірська*	<i>Eulabeia indica</i> (Latham, 1790)	Горный гусь	Bar-headed Goose
-----------------------	---------------------------------------	-------------	------------------

Рід **Лебідь** *Cygnus* Bechstein, 1803

Лебідь-шипун	<i>Cygnus olor</i> (Gmelin, 1789)	Лебедь-шипун	Mute Swan
Лебідь-кликун	<i>Cygnus cygnus</i> (Linnaeus, 1758)	Лебедь-кликун	Whooper Swan
Лебідь малий	<i>Cygnus bewickii</i> Yarrell, 1830	Малый лебедь	Bewick's Swan

Рід **Галагаз** *Tadorna* von Oken, 1817

Огар	<i>Tadorna ferruginea</i> (Pallas, 1764)	Огарь	Ruddy Shelduck
Галагаз	<i>Tadorna tadorna</i> (Linnaeus, 1758)	Пеганка	Shelduck

Рід **Качка** *Anas* Linnaeus, 1758

Крижень	<i>Anas platyrhynchos</i> Linnaeus, 1758	Кряква	Mallard
----------------	--	--------	---------

Чирянка мала	<i>Anas crecca</i> Linnaeus, 1758	Чирок-свиистунок	Teal
Чирянка-квоктун*	<i>Anas formosa</i> Georgi 1775	Клоктун	Baikal Teal
Нерозень	<i>Anas strepera</i> Linnaeus, 1758	Серая утка	Gadwall
Свиц	<i>Anas penelope</i> Linnaeus, 1758	Свиязь	Wigeon
Шилохвiст	<i>Anas acuta</i> Linnaeus, 1758	Шилохвость	Pintail
Чирянка велика	<i>Anas querquedula</i> Linnaeus, 1758	Чирок-трескунок	Garganey
Широконоска	<i>Anas clypeata</i> Linnaeus, 1758	Широконоска	Shoveler

Рiд **Червонодзьоба чернь** *Netta* Каур, 1829

Чернь червонодзьоба	<i>Netta rufina</i> (Pallas, 1773)	Красноносый нырок	Red-crested Pochard
----------------------------	------------------------------------	-------------------	---------------------

Рiд **Чернь** *Aythya* Boie, 1822

Попелох	<i>Aythya ferina</i> (Linnaeus, 1758)	Красноголовая чернеть	Pochard
Чернь бiлоока	<i>Aythya nyroca</i> (Guldenstadt, 1770)	Белоглазая чернеть	Ferruginous Duck
Чернь чубата	<i>Aythya fuligula</i> (Linnaeus, 1758)	Хохлатая чернеть	Tufted Duck
Чернь морська	<i>Aythya marila</i> (Linnaeus, 1761)	Морская чернеть	Scaup

Рiд **Каменярка** *Histrionicus* Lesson, 1828

Каменярка*	<i>Histrionicus histrionicus</i> (Linnaeus, 1758)	Каменушка	Harlequin
-------------------	---	-----------	-----------

Рiд **Морянка** *Clangula* Leach, 1819

Морянка	<i>Clangula hyemalis</i> (Linnaeus, 1758)	Морянка	Long-tailed Duck
----------------	---	---------	------------------

Рiд **Гоголь** *Bucephala* Baird, 1858

Гоголь	<i>Bucephala clangula</i> (Linnaeus, 1758)	Обыкновенный гоголь	Goldeneye
---------------	--	---------------------	-----------

Рiд **Пухiвка** *Somateria* Leach, 1819

Пухiвка	<i>Somateria mollissima</i> (Linnaeus, 1758)	Обыкновенная гага	Eider
----------------	--	-------------------	-------

Рiд **Турпан** *Melanitta* Boie, 1822

Синьга	<i>Melanitta nigra</i> (Linnaeus, 1758)	Синьга	Common Scoter
Турпан	<i>Melanitta fusca</i> (Linnaeus, 1758)	Обыкновенный турпан	Velvet Scoter

Рiд **Савка** *Oxyura* Bonaparte, 1828

Савка	<i>Oxyura leucocephala</i> (Scopoli, 1769)	Савка	White-headed Duck
--------------	--	-------	-------------------

Рiд **Крех** *Mergus* Linnaeus, 1758

Крех малый	<i>Mergus albellus</i> Linnaeus, 1758	Луток	Smew
Крех середний	<i>Mergus serrator</i> Linnaeus, 1758	Длинноносый крохаль	Red-breasted Merganser
Крех великий	<i>Mergus merganser</i> Linnaeus, 1758	Большой крохаль	Goosander

РЯД СОКОЛОПОДІБНІ *FALCONIFORMES*

Родина Скопові *Pandionidae*

Рід Скопа *Pandion* Savigny, 1809

Скопа *Pandion haliaetus* (Linnaeus, 1758) Скопа Osprey

Родина Яструбові *Accipitridae*

Рід Осоїд *Pernis* Cuvier, 1817

Осоїд *Pernis apivorus* (Linnaeus, 1758) Обыкновенный осоед Honey Buzzard

Рід Шуліка *Milvus* Lacepede, 1799

Шуліка рудий *Milvus milvus* (Linnaeus, 1758) Красный коршун Red Kite

Шуліка чорний *Milvus migrans* (Boddaert, 1783) Чёрный коршун Black Kite

Рід Лунь *Circus* Lacepede, 1799

Лунь польовий *Circus cyaneus* (Linnaeus, 1766) Полевой лунь Hen Harrier

Лунь степовий *Circus macrourus* (S. G. Gmelin, 1771) Степной лунь Pallid Harrier

Лунь лучний *Circus pygargus* (Linnaeus, 1758) Луговой лунь Montagu's Harrier

Лунь очеретяний *Circus aeruginosus* (Linnaeus, 1758) Болотный лунь Marsh Harrier

Рід Яструб *Accipiter* Brisson, 1760

Яструб великий *Accipiter gentilis* (Linnaeus, 1758) Тетеревятник Goshawk

Яструб малий *Accipiter nisus* (Linnaeus, 1758) Перепелятник Sparrowhawk

Яструб коротконогий *Accipiter brevipes* (Severtzov, 1850) Европейский тювик Levant Sparrowhawk

Рід Канюк *Buteo* Lacepede, 1799

Зимняк *Buteo lagopus* (Pontoppidan, 1763) Зимняк Rough-legged Buzzard

Канюк степовий *Buteo rufinus* (Cretschmar, 1827) Курганник Long-legged Buzzard

Канюк звичайний *Buteo buteo* (Linnaeus, 1758) Обыкновенный канюк Buzzard

Рід Зміїд *Circaetus* Vieillot, 1816

Зміїд *Circaetus gallicus* (Gmelin, 1788) Змеяд Short-toed Eagle

Рід Орел-карлик *Hieraetus* Kaup, 1844

Орел-карлик *Hieraetus pennatus* (Gmelin, 1788) Орёл-карлик Booted Eagle

Рід Орел *Aquila* Brisson, 1760

Орел степовий *Aquila rapax* (Temminck, 1828) Степной орёл Steppe Eagle

Підорлик великий *Aquila clanga* Pallas, 1811 Большой подорлик Spotted Eagle

Підорлик малий *Aquila pomarina* C. L. Brehm, 1831 Малый подорлик Lesser Spotted Eagle

Могильник *Aquila heliaca* Savigny, 1809 Могильник Imperial Eagle

Беркут *Aquila chrysaetos* (Linnaeus, 1758) Беркут Golden Eagle

Рід Орлан *Haliaeetus* Savigny, 1809

Орлан-довгохвіст *Haliaeetus leucoryphus* (Pallas, 1771) Орлан-долгохвост Pallas's Fish Eagle

Орлан-білохвіст	<i>Haliaeetus albicilla</i> (Linnaeus, 1758)	Орлан-белохвост	White-tailed Eagle
	Рід Ягнятник <i>Gypaetus</i> Storr, 1784		
Ягнятник	<i>Gypaetus barbatus</i> (Linnaeus, 1758)	Бородач	Lammergeier
	Рід Стерв'ятник <i>Neophron</i> Savigny, 1809		
Стерв'ятник	<i>Neophron percnopterus</i> (Linnaeus, 1758)	Стервятник	Egyptian Vulture
	Рід Гриф <i>Aegyptius</i> Savigny, 1809		
Гриф чорний	<i>Aegyptius monachus</i> (Linnaeus, 1766)	Чёрный гриф	Black Vulture
	Рід Сип <i>Gyps</i> Savigny, 1809		
Сип білоголовий	<i>Gyps fulvus</i> (Hablizl, 1783)	Белоголовый сип	Griffon Vulture
	Родина Соколові <i>Falconidae</i>		
	Рід Сокіл <i>Falco</i> Linnaeus, 1758		
Кречет	<i>Falco rusticolus</i> Linnaeus, 1758	Кречет	Gyr Falcon
Балабан	<i>Falco cherrug</i> Gray, 1834	Балобан	Saker
Сапсан	<i>Falco peregrinus</i> Tunstall, 1771	Сапсан	Peregrine
Підсоколик великий	<i>Falco subbuteo</i> Linnaeus, 1758	Чеглок	Hobby
Підсоколик малий	<i>Falco columbarius</i> Linnaeus, 1758	Дербник	Merlin
Кібчик	<i>Falco vespertinus</i> Linnaeus, 1766	Кобчик	Red-footed Falcon
Боривігер степовий	<i>Falco naumanni</i> Fleischer, 1818	Степная пустельга	Lesser Kestrel
Боривігер звичайний	<i>Falco tinnunculus</i> Linnaeus, 1758	Обыкновенная пустельга	Kestrel
	РЯД КУРОПОДІБНІ <i>GALLIFORMES</i>		
	Родина Тетерукові <i>Tetraonidae</i>		
	Рід Біла курішка <i>Lagopus</i> Brisson, 1760		
Курішка біла	<i>Lagopus lagopus</i> (Linnaeus, 1758)	Белая куропатка	Willow Grouse
	Рід Тетерук <i>Lyrurus</i> Swainson, 1832		
Тетерук	<i>Lyrurus tetrix</i> (Linnaeus, 1758)	Тетерев	Black Grouse
	Рід Глушець <i>Tetrao</i> Linnaeus, 1758		
Глушець	<i>Tetrao urogallus</i> (Linnaeus, 1758)	Глухарь	Capercaillie
	Рід Орябок <i>Tetrastes</i> Keyserling et Blasius, 1840		
Орябок	<i>Tetrastes bonasia</i> (Linnaeus, 1758)	Рябчик	Hazel Grouse
	Родина Фазанові <i>Phasianidae</i>		
	Рід Кеклик <i>Alectoris</i> Kaup, 1829		
Кеклик	<i>Alectoris chukar</i> (J. E. Gray, 1830)	Кеклик	Chukar

Рід **Курішка** *Perdix* Brisson, 1760

Курішка сіра	<i>Perdix perdix</i> (Linnaeus, 1758)	Серая куропатка	Partridge
Курішка даурська	<i>Perdix dauurica</i> (Pallas, 1811)	Бородатая куропатка	Bearded Partridge

Рід **Перепілка** *Coturnix* Bonaparte, 1791

Перепілка	<i>Coturnix coturnix</i> (Linnaeus, 1758)	Перепел	Quail
------------------	---	---------	-------

Рід **Фазан** *Phasianus* Linnaeus, 1758

Фазан	<i>Phasianus colchicus</i> Linnaeus, 1758	Фазан	Pheasant
--------------	---	-------	----------

РЯД **ЖУРАВЛЕПОДІБНІ** *GRUIFORMES*

Родина **Журавлеві** *Gruidae*

Рід **Журавель** *Grus* Brisson, 1760

Журавель білий	<i>Grus leucogeranus</i> Pallas, 1773	Стрх	Siberian White Crane
Журавель сірий	<i>Grus grus</i> (Linnaeus, 1758)	Серый журавль	Crane

Рід **Степовий журавель** *Anthropoides* Vieillot, 1816

Журавель степовий	<i>Anthropoides virgo</i> (Linnaeus, 1758)	Красавка	Demoiselle Crane
--------------------------	--	----------	------------------

Родина **Пастушкові** *Rallidae*

Рід **Пастушок** *Rallus* Linnaeus, 1758

Пастушок	<i>Rallus aquaticus</i> Linnaeus, 1758	Пастушок	Water Rail
-----------------	--	----------	------------

Рід **Погонич** *Porzana* Vieillot, 1816

Погонич звичайний	<i>Porzana porzana</i> (Linnaeus, 1766)	Погоньш	Spotted Crake
Погонич малий	<i>Porzana parva</i> (Scopoli, 1769)	Малый погоньш	Little Crake
Погонич-крихітка	<i>Porzana pusilla</i> (Pallas, 1776)	Погоньш-крошка	Baillon's Crake

Рід **Деркач** *Crex* Bechstein, 1803

Деркач	<i>Crex crex</i> (Linnaeus, 1758)	Коростель	Corncrake
---------------	-----------------------------------	-----------	-----------

Рід **Курочка** *Gallinula* Brisson, 1760

Курочка водяна	<i>Gallinula chloropus</i> (Linnaeus, 1758)	Камышница	Moorhen
-----------------------	---	-----------	---------

Рід **Султанка** *Porphyrio* Brisson, 1760

Султанка	<i>Porphyrio porphyrio</i> (Linnaeus, 1758)	Султанка	Purple Gallinule
-----------------	---	----------	------------------

Рід **Лиска** *Fulica* Linnaeus, 1758

Лиска	<i>Fulica atra</i> Linnaeus, 1758	Лысуха	Coot
--------------	-----------------------------------	--------	------

Родина **Дрохвові** *Otididae*
Рід **Дрохва** *Otis* Linnaeus, 1758

Дрохва *Otis tarda* Linnaeus, 1758 Дрофа Great Bustard

Рід **Хохітва** *Tetrax* T. Forster, 1817

Хохітва *Tetrax tetrax* (Linnaeus, 1758) Стрепет Little Bustard

Рід **Джек** *Chlamydotis* Lesson, 1839

Джек *Chlamydotis undulata* Jacquin, 1784 Дрофа-красотка Houbara

РЯД **СИВКОПОДІБНІ** *CHARADRIIFORMES*

Родина **Лежневі** *Burhinidae*

Рід **Лежень** *Burhinus* Illiger, 1811

Лежень *Burhinus oedinenus* (Linnaeus, 1758) Авдотка Stone Curlew

Родина **Сивкові** *Charadriidae*

Рід **Сивка** *Pluvialis* Brisson, 1760

Сивка морська *Pluvialis squatarola* (Linnaeus, 1758) Тулес Grey Plover

Сивка бурокрила *Pluvialis fulva* (Gmelin, 1789) Азиатская
бурокрылая ржанка Pacific Golden Plover

Сивка звичайна *Pluvialis apricaria* (Linnaeus, 1758) Золотистая ржанка Golden Plover

Рід **Пісочник** *Charadrius* Linnaeus, 1758

Пісочник великий *Charadrius hiaticula* Linnaeus, 1758 Галстучник Ringed Plover
Пісочник малий *Charadrius dubius* Scopoli, 1786 Малий зуёк Little Ringed Plover
Пісочник товстодзьобий *Charadrius leschenaultii* Lesson, 1826 Толстоклювий зуёк Greater Sand Plover
Пісочник каспійський *Charadrius asiaticus* Pallas, 1773 Каспійський зуёк Caspian Plover
Пісочник морський *Charadrius alexandrinus* (Linnaeus, 1758) Морской зуёк Kentish Plover

Рід **Хрустан** *Eudromias* C. L. Brehm, 1830

Хрустан *Eudromias morinellus* (Linnaeus, 1758) Хрустан Dotterel

Рід **Степова чайка** *Chettusia* Bonaparte, 1841

Чайка степова *Chettusia gregaria* (Pallas, 1771) Кречётка Sociable Plover

Рід **Чайка** *Vanellus* Brisson, 1760

Чайка *Vanellus vanellus* (Linnaeus, 1758) Чибис Lapwing

Рід **Білохвоста чайка** *Vanellochettusia* Brandt, 1852

Чайка білохвоста *Vanellochettusia leucura* (Lichtenstein, 1823) Белохвостая пегалица White-tailed Plover

Рід **Шпорова чайка** *Hoplopterus* Bonaparte, 1831

Чайка шпорова *Hoplopterus spinosus* (Linnaeus, 1758) Шпорцевый чибис Spur-winged Plover

		Рід Крем'яшник <i>Arenaria</i> Brisson, 1760	
Крем'яшник	<i>Arenaria interpres</i> (Linnaeus, 1758)	Камнешарка	Turnstone
		Родина Чоботарові <i>Recurvirostridae</i>	
		Рід Кулик-довгоніг <i>Himantopus</i> Brisson, 1760	
Кулик-довгоніг	<i>Himantopus himantopus</i> (Linnaeus, 1758)	Ходулочник	Black-winged Stilt
		Рід Чоботар <i>Recurvirostra</i> Linnaeus, 1758	
Чоботар	<i>Recurvirostra avosetta</i> Linnaeus, 1758	Шилокловка	Avocet
		Родина Куликосорокові <i>Haematopodidae</i>	
		Рід Кулик-сорока <i>Haematopus</i> Linnaeus, 1758	
Кулик-сорока	<i>Haematopus ostralegus</i> Linnaeus, 1758	Кулик-сорока	Oystercatcher
		Родина Баранцеві <i>Scolopacidae</i>	
		Рід Коловодник <i>Tringa</i> Linnaeus, 1758	
Коловодник лісовий	<i>Tringa ochropus</i> Linnaeus, 1758	Черныш	Green Sandpiper
Коловодник болотяний	<i>Tringa glareola</i> Linnaeus, 1758	Фифи	Wood Sandpiper
Коловодник великий	<i>Tringa nebularia</i> (Gunnerus, 1767)	Большой улит	Greenshank
Коловодник звичайний	<i>Tringa totanus</i> (Linnaeus, 1758)	Травник	Redshank
Коловодник чорний	<i>Tringa erythropus</i> (Pallas, 1764)	Щёголь	Spotted Redshank
Коловодник ставковий	<i>Tringa stagnatilis</i> (Bechstein, 1803)	Поручейник	Marsh Sandpiper
		Рід Набережник <i>Actitis</i> Illiger, 1811	
Набережник	<i>Actitis hypoleucos</i> (Linnaeus, 1758)	Перевозчик	Common Sandpiper
		Рід Мородунка <i>Xenus</i> Kaup, 1829	
Мородунка	<i>Xenus cinereus</i> (Guldenstadt, 1775)	Мородунка	Terek Sandpiper
		Рід Плавунець <i>Phalaropus</i> , Brisson, 1760	
Плавунець плоскодзьобий	<i>Phalaropus fulicarius</i> (Linnaeus, 1758)	Плосконосый плавунчик	Grey Phalarope
Плавунець круглодзьобий	<i>Phalaropus lobatus</i> (Linnaeus, 1758)	Круглоносый плавунчик	Red-necked Phalarope
		Рід Брижач <i>Philomachus</i> Anonymous [=Merrem], 1804	
Брижач	<i>Philomachus pugnax</i> (Linnaeus, 1758)	Турухтан	Ruff
		Рід Лопатень <i>Eurynorhynchus</i> Nilsson, 1821	
Лопатень	<i>Eurynorhynchus pygmeus</i> (Linnaeus, 1758)	Лопатень	Spoon-billed Sandpiper
		Рід Побережник <i>Calidris</i> Anonymous [=Merrem], 1804	
Побережник малий	<i>Calidris minuta</i> (Leisler, 1812)	Кулик-воробей	Little Stint
Побережник білохвостий	<i>Calidris temminckii</i> (Leisler, 1812)	Белохвостый песочник	Temminck's Stint
Побережник червонорудий	<i>Calidris ferruginea</i> (Pontoppidan, 1763)	Краснозобик	Curlew Sandpiper

Побережник чорногрудий	<i>Calidris alpina</i> (Linnaeus, 1758)	Чернозобик	Dunlin
Побережник морський	<i>Calidris maritima</i> (Brunnich, 1764)	Морской песочник	Purple Sandpiper
Побережник арктичний*	<i>Calidris melanotos</i> (Vieillot, 1819)	Дутыш	Pectoral Sandpiper
Побережник ісландський	<i>Calidris canutus</i> (Linnaeus, 1758)	Ісландський песочник	Knot
Побережник білий	<i>Calidris alba</i> (Pallas, 1754)	Песчанка	Sanderling
Рід Жовтоволик <i>Tryngites</i> Cabanis, 1856			
Жовтоволик	<i>Tryngites subruficollis</i> (Vieillot, 1819)	Желтозобик	Buff-breasted Sandpiper
Рід Болотяний бережник <i>Limicola</i> Koch, 1816			
Бережник болотяний	<i>Limicola falcinellus</i> (Pontoppidan, 1763)	Грязовик	Broad-billed Sandpiper
Рід Малий баранець <i>Lymnocyrtes</i> Kaup, 1829			
Баранець малий	<i>Lymnocyrtes minimus</i> (Brunnich, 1764)	Гаршнеп	Jack Snipe
Рід Баранець <i>Gallinago</i> Brisson, 1760			
Баранець звичайний	<i>Gallinago gallinago</i> (Linnaeus, 1758)	Бекас	Snipe
Баранець великий	<i>Gallinago media</i> (Latham, 1787)	Дупель	Great Snipe
Рід Слуква <i>Scolopax</i> Linnaeus, 1758			
Слуква	<i>Scolopax rusticola</i> Linnaeus, 1758	Вальдшнеп	Woodcock
Рід Кульон <i>Numenius</i> Brisson, 1760			
Кульон тонкодзьобий	<i>Numenius tenuirostris</i> Vieillot, 1817	Тонкоклювий кроншнеп	Slender-billed Curlew
Кульон великий	<i>Numenius arquata</i> (Linnaeus, 1758)	Большой кроншнеп	Curlew
Кульон середній	<i>Numenius phaeopus</i> (Linnaeus, 1758)	Средний кроншнеп	Whimbrel
Рід Грицик <i>Limosa</i> Brisson, 1760			
Грицик великий	<i>Limosa limosa</i> (Linnaeus, 1758)	Большой веретенник	Black-tailed Godwit
Грицик малий	<i>Limosa lapponica</i> (Linnaeus, 1758)	Мальй веретенник	Bar-tailed Godwit
Родина Дерихвостові <i>Glareolidae</i>			
Рід Бігунець <i>Cursorius</i> Latham, 1790			
Бігунець	<i>Cursorius cursor</i> (Latham, 1787)	Бегунок	Cream-coloured Courser
Рід Дерихвіст <i>Glareola</i> , Brisson, 1760			
Дерихвіст лучний	<i>Glareola pratincola</i> (Linnaeus, 1766)	Луговая тиркушка	Collared Pratincole
Дерихвіст степовий	<i>Glareola nordmanni</i> Nordmann, 1842	Степная тиркушка	Black-winged Pratincole
Родина Поморникові <i>Stercorariidae</i>			
Рід Поморник <i>Stercorarius</i> Brisson, 1760			
Поморник великий*	<i>Stercorarius skua</i> (Brunnich, 1764)	Большой поморник	Great Skua
Поморник середній	<i>Stercorarius pomarinus</i> (Temminck, 1815)	Средний поморник	Pomarine Skua
Поморник короткохвостий	<i>Stercorarius parasiticus</i> (Linnaeus, 1758)	Короткохвостый поморник	Arctic Skua
Поморник довгохвостий	<i>Stercorarius longicaudus</i> Vieillot, 1819	Длиннохвостый поморник	Long-tailed Skua

Родина **Мартиніві** *Laridae*
Рід **Мартин** *Larus* Linnaeus, 1758

Мартин каспійський	<i>Larus ichthyaeus</i> Pallas, 1773	Черноголовий хохотун	Great Black-headed Gull
Мартин			
середземноморський	<i>Larus melanocephalus</i> Temminck, 1820	Черноголова чайка	Mediterranean Gull
Мартин малий	<i>Larus minutus</i> Pallas, 1776	Малая чайка	Little Gull
Мартин звичайний	<i>Larus ridibundus</i> Linnaeus, 1766	Озёрная чайка	Black-headed Gull
Мартин тонкодзьобий	<i>Larus genei</i> Breme, 1840	Морской голубок	Slender-billed Gull
Мартин чорнокрилий	<i>Larus fuscus</i> Linnaeus, 1758	Клуша	Lesser Black-backed Gull
Мартин сріблястий	<i>Larus argentatus</i> Pontoppidan, 1763	Серебристая чайка	Herring Gull
Мартин східний*	<i>Larus heuglini</i> Bree, 1876	Восточная клуша	Heuglin's Gull
Мартин жовтоногий	<i>Larus cachinnans</i> Pallas, 1811	Хохотунья	Yellow-legged Gull
Мартин полярний	<i>Larus hyperboreus</i> Gunnerus, 1767	Бургомистр	Glaucous Gull
Мартин морський	<i>Larus marinus</i> Linnaeus, 1758	Морская чайка	Great Black-backed Gull
Мартин сивий	<i>Larus canus</i> Linnaeus, 1758	Сизая чайка	Common Gull

Рід **Трипалій мартин** *Rissa* Stephens, 1826

Мартин трипалій	<i>Rissa tridactyla</i> (Linnaeus, 1758)	Моевка	Kittiwake
------------------------	--	--------	-----------

Рід **Болотяний крячок** *Chlidonias* Rafinesque, 1822

Крячок чорний	<i>Chlidonias niger</i> (Linnaeus, 1758)	Чёрная крачка	Black Tern
Крячок білокрилий	<i>Chlidonias leucopterus</i> (Temminck, 1815)	Белокрылая крачка	White-winged Black Tern
Крячок білощокий	<i>Chlidonias hybrida</i> (Pallas, 1811)	Белощёкая крачка	Whiskered Tern

Рід **Чорнодзьобий крячок** *Gelochelidon* C. L. Brehm, 1830

Крячок чорнодзьобий	<i>Gelochelidon nilotica</i> (Gmelin, 1789)	Чайконосяя крачка	Gull-billed Tern
----------------------------	---	-------------------	------------------

Рід **Каспійський крячок** *Hydroprogne* Kaup, 1829

Крячок каспійський	<i>Hydroprogne caspia</i> (Pallas, 1770)	Чеграва	Caspian Tern
---------------------------	--	---------	--------------

Рід **Рябодзьобий крячок** *Thalasseus* Boie, 1822

Крячок рябодзьобий	<i>Thalasseus sandwicensis</i> (Latham, 1787)	Пестроносяя крачка	Sandwich Tern
---------------------------	---	--------------------	---------------

Рід **Крячок** *Sterna* Linnaeus, 1758

Крячок річковий	<i>Sterna hirundo</i> Linnaeus, 1758	Речная крачка	Common Tern
Крячок полярний	<i>Sterna paradisaea</i> Pontoppidan, 1763	Полярная крачка	Arctic Tern
Крячок малий	<i>Sterna albifrons</i> Pallas, 1764	Малая крачка	Little Tern

Родина **Алькові** *Alcidae*
Рід **Люрик** *Alle* Link, 1806

Люрик	<i>Alle alle</i> (Linnaeus, 1758)	Люрик	Little Auk
--------------	-----------------------------------	-------	------------

РЯД ГОЛУБОПОДІБНІ *COLUMBIFORMES*

Родина **Рябкові** *Pteroclididae*

Рід **Рябок** *Pterocles* Temminck, 1813–1815

Рябок чорночеревий	<i>Pterocles orientalis</i> (Linnaeus, 1758)	Чернобрюхий рябок	Black-bellied Sandgrouse
Рябок білочеревий	<i>Pterocles alchata</i> (Linnaeus, 1776)	Белобрюхий рябок	Pin-tailed Sandgrouse

Рід **Саджа** *Syrnhartes* Illiger, 1811

Саджа	<i>Syrnhartes paradoxus</i> (Pallas, 1773)	Саджа	Pallas's Sandgrouse
--------------	--	-------	---------------------

Родина **Голубові** *Columbidae*Рід **Голуб** *Columba* Linnaeus, 1758

Припутень	<i>Columba palumbus</i> Linnaeus, 1758	Вяхирь	Woodpigeon
Голуб-синяк	<i>Columba oenas</i> Linnaeus, 1758	Клингуг	Stock Dove
Голуб сизий	<i>Columba livia</i> Gmelin, 1789	Сизий голубь	Rock Dove

Рід **Горлиця** *Streptopelia* Bonaparte, 1855

Горлиця садова	<i>Streptopelia decaocto</i> (Frisvaldszky, 1838)	Кольчатая горлиця	Collared Dove
Горлиця звичайна	<i>Streptopelia turtur</i> (Linnaeus, 1758)	Обыкновенная горлиця	Turtle Dove
Горлиця велика	<i>Streptopelia orientalis</i> (Latham, 1790)	Большая горлиця	Rufous Turtle Dove

РЯД **ПАПУГОПОДІБНІ** *PSITTACIFORMES*Родина **Папугові** *Psittacidae*Рід **Афро-азійський папуга** *Psittacula* Cuvier, 1800

Папуга Крамера	<i>Psittacula krameri</i> (Scopoli, 1789)	Ожереловый попугай	Ring-necked Parakeet
-----------------------	---	--------------------	----------------------

РЯД **ЗОЗУЛЕПОДІБНІ** *CUCULIFORMES*Родина **Зозулеві** *Cuculidae*Рід **Зозуля** *Cuculus* Linnaeus, 1758

Зозуля	<i>Cuculus canorus</i> Linnaeus, 1758	Обыкновенная кукушка	Cuckoo
Зозуля глуха	<i>Cuculus saturatus</i> Blyth, 1843	Глухая кукушка	Oriental Cuckoo

Рід **Чубата зозуля** *Clamator* Kaup, 1829

Зозуля чубата	<i>Clamator glandarius</i> (Linnaeus, 1758)	Хохлатая кукушка	Great Spotted Cuckoo
----------------------	---	------------------	----------------------

РЯД **СОВОПОДІБНІ** *STRIGIFORMES*Родина **Совові** *Strigidae*Рід **Біла сова** *Nyctea* Stephens, 1826

Сова біла	<i>Nyctea scandiaca</i> (Linnaeus, 1758)	Белая сова	Snowy Owl
------------------	--	------------	-----------

Рід **Пугач** *Bubo* Dumeril, 1806

Пугач	<i>Bubo bubo</i> (Linnaeus, 1758)	Филин	Eagle Owl
--------------	-----------------------------------	-------	-----------

Рід **Вухата сова** *Asio* Brisson, 1760

Сова вухата	<i>Asio otus</i> (Linnaeus, 1758)	Ушастая сова	Long-eared Owl
Сова болотяна	<i>Asio flammeus</i> (Pontoppidan, 1763)	Болотная сова	Short-eared Owl

Рід **Совка** *Otus* Pennant, 1769

Совка	<i>Otus scops</i> (Linnaeus, 1758)	Сплюшка	Scops Owl
--------------	------------------------------------	---------	-----------

Рід **Волохатий сич** *Aegolius* Kaup, 1829

Сич волохатий *Aegolius funereus* (Linnaeus, 1758) Мохноногий сич Tengmalm's Owl

Рід **Сич** *Athene* Boie, 1822

Сич хатній *Athene noctua* (Scopoli, 1769) Домовий сич Little Owl

Рід **Сичик-горобець** *Glaucidium* Boie, 1826

Сичик-горобець *Glaucidium passerinum* (Linnaeus, 1758) Воробинний сич Pygmy Owl

Рід **Яструбина сова** *Surnia* Dumeril, 1806

Сова яструбина *Surnia ulula* (Linnaeus, 1758) Ястребиная сова Hawk Owl

Рід **Сова** *Strix* Linnaeus, 1758

Сова сіра *Strix aluco* Linnaeus, 1758 Серая неясыть Tawny Owl
Сова довгохвоста *Strix uralensis* Pallas, 1771 Длиннохвостая неясыть Ural Owl
Сова бородата *Strix nebulosa* Forster, 1772 Бородатая неясыть Great Grey Owl

Родина **Сипухові** *Tyto*nidae

Рід **Сипуха** *Tyto* Billberg, 1828

Сипуха *Tyto alba* (Scopoli, 1769) Сипуха Barn Owl

РЯД **ДРІМЛЮГОПОДІБНІ** *CAPRIMULGIFORMES*

Родина **Дрімлюгові** *Caprimulgidae*

Рід **Дрімлюга** *Caprimulgus* (Linnaeus, 1758)

Дрімлюга *Caprimulgus europaeus* Linnaeus, 1758 Обыкновенный козодой Nightjar

РЯД **СЕРПОКРИЛЬЦЕПОДІБНІ** *APODIFORMES*

Родина **Серпокрильцеві** *Apodidae*

Рід **Серпокрилець** *Apus* Scopoli, 1777

Серпокрилець чорний *Apus apus* (Linnaeus, 1758) Чёрный стриж Swift
Серпокрилець білочеревий *Apus melba* (Linnaeus, 1758) Белобрюхий стриж Alpine Swift

РЯД **СИВОРАКШЕПОДІБНІ** *CORACIIFORMES*

Родина **Сиворакшеві** *Coraciidae*

Рід **Сиворакша** *Coracias* Linnaeus, 1758

Сиворакша *Coracias garrulus* Linnaeus, 1758 Сизоворонка Roller

Родина **Рибалочкові** *Alcedinidae*

Рід **Строкатий рибалочка** *Ceryle* Boie, 1828

Рибалочка строкатий *Ceryle rudis* (Linnaeus, 1758) Малый пегий зимородок Pied Kingfisher

Рід **Рибалочка** *Alcedo* Linnaeus, 1758

Рибалочка *Alcedo atthis* (Linnaeus, 1758) Обыкновенный зимородок Kingfisher

Родина **Бджолоїдкові** *Meropidae*
Рід **Бджолоїдка** *Merops* Linnaeus, 1758

Бджолоїдка	<i>Merops apiaster</i> Linnaeus, 1758	Золотистая шурка	Bee-eater
Бджолоїдка зелена	<i>Merops superciliosus</i> Linnaeus, 1766	Зелёная шурка	Blue-cheeked Bee-eater

РЯД **ОДУДОПОДІБНІ** *UPUPIFORMES*
Родина **Одудові** *Upupidae*
Рід **Одуд** *Upupa* Linnaeus, 1758

Одуд	<i>Upupa epops</i> Linnaeus, 1758	Удод	Ноорое
-------------	-----------------------------------	------	--------

РЯД **ДЯТЛОПОДІБНІ** *PICIFORMES*
Родина **Дятлові** *Picidae*
Рід **Крутиголовка** *Jynx* Linnaeus, 1758

Крутиголовка	<i>Jynx torquilla</i> Linnaeus, 1758	Вертишейка	Wryneck
---------------------	--------------------------------------	------------	---------

Рід **Жовна** *Picus* Linnaeus, 1758

Жовна зелена	<i>Picus viridis</i> Linnaeus, 1758	Зелёный дятел	Green Woodpecker
Жовна сива	<i>Picus canus</i> Gmelin, 1788	Седой дятел	Grey-headed Woodpecker

Рід **Чорна жовна** *Dryocopus* Boie, 1826

Жовна чорна	<i>Dryocopus martius</i> (Linnaeus, 1758)	Желна	Black Woodpecker
--------------------	---	-------	------------------

Рід **Дятел** *Dendrocopos* Koch, 1816

Дятел звичайний	<i>Dendrocopos major</i> (Linnaeus, 1758)	Пёстрый дятел	Great Spotted Woodpecker
Дятел сирійський	<i>Dendrocopos syriacus</i> (Hemprich et Ehrenberg, 1833)	Сирийский дятел	Syrian Woodpecker
Дятел середній	<i>Dendrocopos medius</i> (Linnaeus, 1758)	Средний дятел	Middle Spotted Woodpecker
Дятел білоспинний	<i>Dendrocopos leucotos</i> (Bechstein, 1803)	Белоспинный дятел	White-backed Woodpecker
Дятел малий	<i>Dendrocopos minor</i> (Linnaeus, 1758)	Малый дятел	Lesser Spotted Woodpecker

Рід **Трипальний дятел** *Picoides* Lacerpede, 1799

Дятел трипальний	<i>Picoides tridactylus</i> (Linnaeus, 1758)	Трёхпальный дятел	Three-toed Woodpecker
-------------------------	--	-------------------	-----------------------

РЯД **ГОРОБЦЕПОДІБНІ** *PASSERIFORMES*
Родина **Ластівкові** *Hirundinidae*
Рід **Берегова ластівка** *Riparia* Forster, 1817

Ластівка берегова	<i>Riparia riparia</i> (Linnaeus, 1758)	Береговая ласточка	Sand Martin
--------------------------	---	--------------------	-------------

Рід **Скельна ластівка** *Ptyonoprogne* Reichenbach, 1850

Ластівка скельна	<i>Ptyonoprogne rupestris</i> (Scopoli, 1769)	Скальная ласточка	Crag Martin
-------------------------	---	-------------------	-------------

Рід **Ластівка** *Hirundo* Linnaeus, 1758

Ластівка сільська	<i>Hirundo rustica</i> Linnaeus, 1758	Деревенская ласточка	Swallow
Ластівка даурська	<i>Hirundo daurica</i> Linnaeus, 1771	Рыжепоясничная ласточка	Red-rumped Swallow

Рід **Миська ластівка** *Delichon* Horsfield et Moore, 1854

Ластівка миська *Delichon urbica* (Linnaeus, 1758) Воронок House Martin

Родина **Жайворонкові** *Alaudidae*
Рід **Посмітюха** *Galerida* Boie, 1828

Посмітюха *Galerida cristata* (Linnaeus, 1758) Хохлатий жайворонк Crested Lark

Рід **Малий жайворонк** *Calandrella* Каур, 1829

Жайворонк малий *Calandrella cinerea* (Gmelin, 1789) Малий жайворонк Short-toed Lark
Жайворонк сірий *Calandrella rufescens* (Vieillot, 1820) Серий жайворонк Lesser Short-toed Lark

Рід **Степовий жайворонк** *Melanocorypha* Boie, 1828

Жайворонк степовий *Melanocorypha calandra* (Linnaeus, 1766) Степной жайворонк Calandra Lark
Жайворонк білокрилий *Melanocorypha leucoptera* (Pallas, 1811) Белокрылый жайворонк White-winged Lark
Жайворонк чорний *Melanocorypha yeltoniensis* (J. R. Forster, 1768) Чёрный жайворонк Black Lark

Рід **Рогатий жайворонк** *Eremophila* Boie, 1828

Жайворонк рогатий *Eremophila alpestris* (Linnaeus, 1758) Рогатый жайворонк Shore Lark

Рід **Лісовий жайворонк** *Lullula* Каур, 1829

Жайворонк лісовий *Lullula arborea* (Linnaeus, 1758) Лесной жайворонк Woodlark

Рід **Жайворонк** *Alauda* Linnaeus, 1758

Жайворонк польовий *Alauda arvensis* Linnaeus, 1758 Полевой жайворонк Skylark

Родина **Плискові** *Motacillidae*

Рід **Щеврик** *Anthus* Bechstein, 1805

Щеврик азійський *Anthus richardi* Vieillot, 1818 Степной конёк Richard's Pipit
Щеврик оливковий *Anthus hodgsoni* Richmod, 1907 Пятнистый конёк Olive-backed Pipit
Щеврик польовий *Anthus campestris* (Linnaeus, 1758) Полевой конёк Tawny Pipit
Щеврик лісовий *Anthus trivialis* (Linnaeus, 1758) Лесной конёк Tree Pipit
Щеврик лучний *Anthus pratensis* (Linnaeus, 1758) Луговой конёк Meadow Pipit
Щеврик червоногрудий *Anthus cervinus* (Pallas, 1811) Краснозобый конёк Red-throated Pipit
Щеврик гірський *Anthus spinoletta* (Linnaeus, 1758) Горный конёк Water Pipit

Рід **Плиска** *Motacilla* Linnaeus, 1758

Плиска жовта *Motacilla flava* Linnaeus, 1758 Жёлтая трясогузка Yellow Wagtail
Плиска чорноголова *Motacilla feldegg* Michachelles, 1830 Черноголовая трясогузка Black-headed Wagtail
Плиска жовтоголова *Motacilla citreola* Pallas, 1776 Желтоголовая трясогузка Citrine Wagtail
Плиска гірська *Motacilla cinerea* Tunstall, 1771 Горная трясогузка Grey Wagtail
Плиска біла *Motacilla alba* Linnaeus, 1758 Белая трясогузка Pied Wagtail

Родина **Сорокопудові** *Laniidae*

Рід **Сорокопуд** *Lanius* Linnaeus, 1758

Сорокопуд терновий *Lanius collurio* Linnaeus, 1758 Обыкновенный жулан Red-backed Shrike

Сорокопуд білолобий	<i>Lanius nubicus</i> Lichtenstein, 1823	Маскированный сорокопуд	Masked Shrike
Сорокопуд червоноголовий	<i>Lanius senator</i> Linnaeus, 1758	Красноголовый сорокопуд	Woodchat Shrike
Сорокопуд чернолобий	<i>Lanius minor</i> Gmelin, 1788	Чернолобий сорокопуд	Lesser Grey Shrike
Сорокопуд сірий	<i>Lanius excubitor</i> Linnaeus, 1758	Серый сорокопуд	Great Grey Shrike

Родина **Вивільгові** *Oriolidae*Рід **Вивільга** *Oriolus* Linnaeus, 1766

Вивільга	<i>Oriolus oriolus</i> (Linnaeus, 1758)	Обыкновенная иволга	Golden Oriole
-----------------	---	---------------------	---------------

Родина **Шпакові** *Sturnidae*Рід **Шпак** *Sturnus* Linnaeus, 1758

Шпак звичайний	<i>Sturnus vulgaris</i> Linnaeus, 1758	Обыкновенный скворец	Starling
Шпак рожевий	<i>Sturnus roseus</i> (Linnaeus, 1758)	Розовый скворец	Rose-coloured Starling

Родина **Воронові** *Corvidae*Рід **Кукша** *Perisoreus* Bonaparte, 1831

Кукша	<i>Perisoreus infaustus</i> (Linnaeus, 1758)	Кукша	Siberian Jay
--------------	--	-------	--------------

Рід **Сойка** *Garrulus* Brisson 1760

Сойка	<i>Garrulus glandarius</i> (Linnaeus, 1758)	Сойка	Jay
--------------	---	-------	-----

Рід **Сорока** *Pica* Brisson, 1760

Сорока	<i>Pica pica</i> (Linnaeus, 1758)	Сорока	Magpie
---------------	-----------------------------------	--------	--------

Рід **Горіхівка** *Nucifraga* Brisson, 1760

Горіхівка	<i>Nucifraga caryocatactes</i> (Linnaeus, 1758)	Кедровка	Nutcracker
------------------	---	----------	------------

Рід **Альпійська галка** *Pyrrhocorax* Tunstall, 1771

Галка альпійська	<i>Pyrrhocorax graculus</i> (Linnaeus, 1758)	Альпийская галка	Alpine Chough
-------------------------	--	------------------	---------------

Рід **Крук** *Corvus* Linnaeus, 1758

Галка	<i>Corvus monedula</i> Linnaeus, 1758	Галка	Jackdaw
Грач	<i>Corvus frugilegus</i> Linnaeus, 1758	Грач	Rook
Ворона чорна	<i>Corvus corone</i> Linnaeus, 1758	Чёрная ворона	Carriion Crow
Ворона сіра	<i>Corvus cornix</i> Linnaeus, 1758	Серая ворона	Hooded Crow
Крук	<i>Corvus corax</i> Linnaeus, 1758	Ворон	Raven

Родина **Омелюхові** *Bombycillidae*Рід **Омелюх** *Bombycilla* Vieillot, 1808

Омелюх	<i>Bombycilla garrulus</i> (Linnaeus, 1758)	Свиристель	Waxwing
---------------	---	------------	---------

Родина **Пронуркові** *Cinclidae*Рід **Пронурок** *Cinclus* Borkhausen, 1797

Пронурок	<i>Cinclus cinclus</i> (Linnaeus, 1758)	Оляпка	Dipper
-----------------	---	--------	--------

Родина **Воловоочкові** *Troglodytidae*
Рід **Волове око** *Troglodytes* Vieillot, 1807

Волове око *Troglodytes troglodytes* (Linnaeus, 1758) Крапивник Wren

Родина **Тинівкові** *Prunellidae*
Рід **Тинівка** *Prunella* Vieillot, 1816

Тинівка альпійська *Prunella collaris* (Scopoli, 1769) Альпийская завирушка Alpine Accentor
Тинівка сибірська *Prunella montanella* (Pallas, 1776) Сибирская завирушка Siberian Accentor
Тинівка лісова *Prunella modularis* (Linnaeus, 1758) Лесная завирушка Duncock

Родина **Кропив'янкові** *Sylviidae*
Рід **Середземноморська очеретянка** *Cettia* Vopararte, 1834

Очеретянка середземноморська *Cettia cetti* (Temminck, 1820) Широкохвостая камышевка Cetti's Warbler

Рід **Кобилочка** *Locustella* Kaup, 1829

Кобилочка солов'їна *Locustella luscinioides* (Savi, 1824) Соловьиный сверчок Savi's Warbler
Кобилочка річкова *Locustella fluviatilis* (Wolf, 1810) Речной сверчок River Warbler
Кобилочка-цивіркун *Locustella naevia* (Boddaert, 1783) Обыкновенный сверчок Grasshopper Warbler

Рід **Тонкодзьоба очеретянка** *Luscinola* Gray, 1841

Очеретянка тонкодзьоба *Luscinola melanopogon* (Temminck, 1823) Тонкоклювая камышевка Moustached Warbler

Рід **Очеретянка** *Acrocephalus* J. A. et F. Naumann, 1811

Очеретянка прудка *Acrocephalus paludicola* (Vieillot, 1817) Вертлявая камышевка Aquatic Warbler
Очеретянка лучна *Acrocephalus schoenobaenus* (Linnaeus, 1758) Камышевка-барсучок Sedge Warbler
Очеретянка індійська *Acrocephalus agricola* (Jerdon, 1845) Индийская камышевка Paddyfield Warbler
Очеретянка садова *Acrocephalus dumetorum* Blyth, 1849 Садовая камышевка Blyth's Reed Warbler
Очеретянка чагарникова *Acrocephalus palustris* (Bechstein, 1798) Болотная камышевка Marsh Warbler
Очеретянка ставкова *Acrocephalus scirpaceus* (Hermann, 1804) Тростниковая камышевка Reed Warbler
Очеретянка велика *Acrocephalus arundinaceus* (Linnaeus, 1758) Дроздовидная камышевка Great Reed Warbler

Рід **Берестянка** *Hippolais* Baldenstein, 1827

Берестянка звичайна *Hippolais icterina* (Vieillot, 1817) Зелёная пересмешка Icterine Warbler
Берестянка мала* *Hippolais caligata* (Lichtenstein, 1823) Северная бормотушка Booted Warbler
Берестянка бліда *Hippolais pallida* (Hemprich et Ehrenberg, 1833) Бледная пересмешка Olivaceous Warbler
Берестянка оливкова* *Hippolais olivetorum* (Strickland, 1837) Средиземноморская пересмешка Olive-tree Warbler

Рід **Кропив'янка** *Sylvia* Scopoli, 1769

Кропив'янка рябогруда *Sylvia nisoria* (Bechstein, 1795) Ястребиная славка Barred Warbler
Кропив'янка співоча *Sylvia hortensis* (Gmelin, 1789) Певчая славка Orphean Warbler
Кропив'янка чорноголова *Sylvia atricapilla* (Linnaeus, 1758) Черноголовая славка Blackcap

Кропив'янка садова	<i>Sylvia borin</i> (Boddaert, 1783)	Садовая славка	Garden Warbler
Кропив'янка сіра	<i>Sylvia communis</i> Latham, 1787	Серая славка	Whitethroat
Кропив'янка прудка	<i>Sylvia curruca</i> (Linnaeus, 1758)	Славка-завирушка	Lesser Whitethroat
Кропив'янка біловуса	<i>Sylvia mystacea</i> (Menetries, 1832)	Белоусая славка	Menetries's Warbler
Кропив'янка червоноголова	<i>Sylvia cantillans</i> (Pallas, 1764)	Рыжегрудая славка	Subalpine Warbler
Кропив'янка пустельна*	<i>Sylvia nana</i> (Hemprich et Ehrenberg, 1833)	Пустынная славка	Desert Warbler
Кропив'янка Рюппеля	<i>Sylvia rueppelli</i> Temminck, 1823	Славка Рюппеля	Ruppell's Warbler
Кропив'янка середземноморська*	<i>Sylvia melanocephala</i> (J.F. Gmelin, 1789)	Средиземноморская славка	Sardinian Warbler

Рід Вівчарик *Phylloscopus* Boie, 1826

Вівчарик весняний	<i>Phylloscopus trochilus</i> (Linnaeus, 1758)	Пеночка-весничка	Willow Warbler
Вівчарик-ковалик	<i>Phylloscopus collybita</i> (Vieillot, 1817)	Пеночка-теньковка	Chiffchaff
Вівчарик світлочеревий	<i>Phylloscopus bonelli</i> (Vieillot, 1819)	Светлобрюхая пеночка	Bonelli's Warbler
Вівчарик жовтобровий	<i>Phylloscopus sibilatrix</i> (Bechstein, 1793)	Пеночка-трещотка	Wood Warbler
Вівчарик зелений	<i>Phylloscopus trochiloides</i> (Sundevall, 1837)	Зелёная пеночка	Greenish Warbler
Вівчарик жовточеревий	<i>Phylloscopus nitidus</i> (Blyth, 1843)	Желтобрюхая пеночка	Green Warbler
Вівчарик лісовий	<i>Phylloscopus inornatus</i> (Blyth, 1842)	Пеночка-зарничка	Yellow-browed Warbler
Вівчарик золотомушковий	<i>Phylloscopus proregulus</i> (Pallas, 1811)	Корольковая пеночка	Pallas's Warbler
Вівчарик товстодзьобий	<i>Phylloscopus schwarzi</i> (Radde, 1863)	Толстоклювая пеночка	Radde's Warbler

Родина Золотомушкові *Regulidae*Рід Золотомушка *Regulus* Cuvier, 1800

Золотомушка жовточуба	<i>Regulus regulus</i> (Linnaeus, 1758)	Желтоголовый королёк	Goldcrest
Золотомушка червоночуба	<i>Regulus ignicapillus</i> (Temminck, 1820)	Красноголовый королёк	Firecrest

Родина Мухоловкові *Muscicapidae*Рід Строката мухоловка *Ficedula* Brisson, 1760

Мухоловка строката	<i>Ficedula hypoleuca</i> (Pallas, 1764)	Мухоловка-пеструшка	Pied Flycatcher
Мухоловка білошия	<i>Ficedula albicollis</i> (Temminck, 1815)	Мухоловка-белошейка	Collared Flycatcher
Мухоловка мала	<i>Ficedula parva</i> (Bechstein, 1794)	Малая мухоловка	Red-breasted Flycatcher

Рід Мухоловка *Muscicapa* Brisson, 1760

Мухоловка сіра	<i>Muscicapa striata</i> (Pallas, 1764)	Серая мухоловка	Spotted Flycatcher
----------------	---	-----------------	--------------------

Рід Трав'янка *Saxicola* Bechstein, 1803

Трав'янка лучна	<i>Saxicola rubetra</i> (Linnaeus, 1758)	Луговой чекан	Whinchat
Трав'янка чорноголова	<i>Saxicola torquata</i> (Linnaeus, 1766)	Чорноголовый чекан	Stonechat

Рід Кам'янка *Oenanthe* Vieillot, 1816

Кам'янка звичайна	<i>Oenanthe oenanthe</i> (Linnaeus, 1758)	Обыкновенная каменка	Wheatear
Кам'янка лиса	<i>Oenanthe pleschanka</i> (Lepchin, 1770)	Каменка-пleshанка	Pied Wheatear
Кам'янка іспанська	<i>Oenanthe hispanica</i> (Linnaeus, 1758)	Испанская каменка	Black-eared Wheatear
Кам'янка попеляста	<i>Oenanthe isabellina</i> (Temminck, 1829)	Каменка-плясунья	Isabelline Wheatear
Кам'янка білогуза	<i>Oenanthe leucura</i> (Gmelin, 1789)	Белохвостая каменка	Black Wheatear

Рід **Соловейко-горихвіст** *Cercotrichas* Boie, 1831

Соловейко рудохвостий* *Cercotrichas galactotes* (Temminck, 1820) Тугайний соловей Rufous Bush Robin

Рід **Скеляр** *Monticola*, Boie, 1822

Скеляр строкатий *Monticola saxatilis* (Linnaeus, 1776) Пестрий каменний дрозд Rock Thrush
Скеляр синій *Monticola solitarius* (Linnaeus, 1758) Синій каменний дрозд Blue Rock Thrush

Рід **Горихвістка** *Phoenicurus* T. Forster, 1817

Горихвістка звичайна *Phoenicurus phoenicurus* (Linnaeus, 1758) Обыкновенная горихвостка Redstart
Горихвістка чорна *Phoenicurus ochruros* (S. G. Gmelin, 1774) Горихвостка-чернушка Black Redstart

Рід **Вільшанка** *Erithacus* Cuvier, 1800

Вільшанка *Erithacus rubecula* (Linnaeus, 1758) Зарянка Robin

Рід **Соловейко** *Luscinia* T. Forster, 1817

Соловейко західний *Luscinia megarhynchos* C. L. Brehm, 1831 Южный соловей Nightingale
Соловейко східний *Luscinia luscinia* (Linnaeus, 1758) Обыкновенный соловей Thrush Nightingale
Синьошийка *Luscinia svecica* (Linnaeus, 1758) Варакушка Bluethroat

Рід **Синьохвіст** *Tarsiger* Hodgson, 1845

Синьохвіст тайговий* *Tarsiger cyanurus* (Pallas, 1773) Синехвостка Red-flanked Bluetail

Рід **Дрізд-короткодзьоб** *Catharus* Bonaparte, 1850

Дрізд Свенсона *Catharus ustulatus* (Nuttall, 1840) Свенсонов дрозд Swainson's Thrush

Рід **Дрізд** *Turdus* Linnaeus, 1758

Дрізд чорноволий *Turdus atrogularis* Jarocki, 1819 Чернозобый дрозд Black-throated Thrush
Дрізд Наумана *Turdus naumanni* Temminck, 1820 Дрозд Наумана Dusky Thrush
Чикотень *Turdus pilaris* Linnaeus, 1758 Рябинник Fieldfare
Дрізд гірський *Turdus torquatus* Linnaeus, 1758 Белозобый дрозд Ring Ouzel
Дрізд чорний *Turdus merula* Linnaeus, 1758 Чёрный дрозд Blackbird
Дрізд білобровий *Turdus iliacus* Linnaeus, 1766 Белобровик Redwing
Дрізд співочий *Turdus philomelos* C. L. Brehm, 1831 Певчий дрозд Song Thrush
Дрізд-омелюх *Turdus viscivorus* Linnaeus, 1758 Деряба Mistle Thrush

Родина **Суторові** *Paradoxornithidae*

Рід **Вусата синиця** *Panurus* Koch, 1816

Синиця вусата *Panurus biarmicus* (Linnaeus, 1758) Усатая синиця Bearded Tit

Родина **Довгохвостосиницеві** *Aegithalidae*

Рід **Довгохвоста синиця** *Aegithalos* Hermann, 1804

Синиця довгохвоста *Aegithalos caudatus* (Linnaeus, 1758) Длиннохвостая синиця Long-tailed Tit

Родина **Синицеві** *Paridae*

Рід **Ремез** *Remiz* Jarocki, 1819

Ремез *Remiz pendulinus* (Linnaeus, 1758) Обыкновенный ремез Penduline Tit

Рід **Синиця** *Parus* Linnaeus, 1758

Гаїчка болотяна	<i>Parus palustris</i> Linnaeus, 1758	Черноголова гаїчка	Marsh Tit
Гаїчка-пухляк	<i>Parus montanus</i> Baldenstein, 1827	Буроголовая гаїчка	Willow Tit
Синиця чубата	<i>Parus cristatus</i> Linnaeus, 1758	Хохлатая синиця	Crested Tit
Синиця чорна	<i>Parus ater</i> Linnaeus, 1758	Московка	Coal Tit
Синиця блакитна	<i>Parus caeruleus</i> Linnaeus, 1758	Обыкновенная лазоревка	Blue Tit
Синиця біла	<i>Parus cyaneus</i> Pallas, 1770	Белая лазоревка	Azure Tit
Синиця велика	<i>Parus major</i> Linnaeus, 1758	Большая синиця	Great Tit

Родина **Повзиків** *Sittidae*Рід **Повзик** *Sitta* Linnaeus, 1758

Повзик	<i>Sitta europaea</i> Linnaeus, 1758	Обыкновенный поползень	Nuthatch
---------------	--------------------------------------	------------------------	----------

Рід **Стінолаз** *Tichodroma* Illiger, 1811

Стінолаз	<i>Tichodroma muraria</i> (Linnaeus, 1766)	Стенолаз	Wallcreeper
-----------------	--	----------	-------------

Родина **Підкоришників** *Certhiidae*Рід **Підкоришник** *Certhia* Linnaeus, 1758

Підкоришник звичайний	<i>Certhia familiaris</i> Linnaeus, 1758	Обыкновенная пищуха	Treecreeper
Підкоришник короткопалій	<i>Certhia brachyactyla</i> C. L. Brehm, 1820	Короткопалая пищуха	Short-toed Treecreeper

Родина **Горобцеві** *Passeridae*Рід **Горобець** *Passer* Brisson, 1760

Горобець хатній	<i>Passer domesticus</i> (Linnaeus, 1758)	Домовый воробей	House Sparrow
Горобець черногрудий	<i>Passer hispaniolensis</i> (Temminck, 1820)	Черногрудый воробей	Spanish Sparrow
Горобець польовий	<i>Passer montanus</i> (Linnaeus, 1758)	Полевой воробей	Tree Sparrow

Рід **Скельний горобець** *Petronia* Kaup, 1829

Горобець скельний*	<i>Petronia petronia</i> (Linnaeus, 1766)	Каменный воробей	Rock Sparrow
---------------------------	---	------------------	--------------

Рід **Сніговий в'юрок** *Montifringilla* C. L. Brehm, 1828

В'юрок сніговий	<i>Montifringilla nivalis</i> (Linnaeus, 1766)	Снежный вьюрок	Snow Finch
------------------------	--	----------------	------------

Родина **В'юроків** *Fringillidae*Рід **В'юрок** *Fringilla* Linnaeus, 1758

Зяблик	<i>Fringilla coelebs</i> Linnaeus, 1758	Зяблик	Chaffinch
В'юрок	<i>Fringilla montifringilla</i> Linnaeus, 1758	Вьюрок	Brambling

Рід **Щедрик** *Serinus* Koch, 1816

Щедрик	<i>Serinus serinus</i> (Pallas, 1811)	Европейский вьюрок	Serin
---------------	---------------------------------------	--------------------	-------

Рід **Зеленяк** *Chloris* Cuvier, 1800

Зеленяк	<i>Chloris chloris</i> (Linnaeus, 1758)	Обыкновенная зеленушка	Greenfinch
----------------	---	------------------------	------------

Рід **Чиж** *Spinus* Koch, 1816

Чиж *Spinus spinus* (Linnaeus, 1758) Чиж Siskin

Рід **Щиглик** *Carduelis* Brisson, 1760

Щиглик *Carduelis carduelis* (Linnaeus, 1758) Черноголовый щегол Goldfinch

Рід **Чечітка** *Acanthis* Borkhausen, 1797

Коноплянка *Acanthis cannabina* (Linnaeus, 1758) Коноплянка Linnet
Чечітка гірська *Acanthis flavirostris* (Linnaeus, 1758) Горная чечётка Twite
Чечітка звичайна *Acanthis flammea* (Linnaeus, 1758) Обыкновенная чечётка Redpoll
Чечітка біла *Acanthis hornemanni* (Holboell, 1843) Пепельная чечётка Arctic Redpoll

Рід **Чечевиця** *Carpodacus* Kaup, 1829

Чечевиця *Carpodacus erythrinus* (Pallas, 1770) Обыкновенная чечевица Scarlet Rosefinch
Чечевиця сибірська *Carpodacus roseus* (Pallas, 1776) Сибирская чечевица Pallas's Rosefinch
Чечевиця велика *Carpodacus rubicilla* (Guldenstadt, 1775) Большая чечевица Great Rosefinch

Рід **Смеречник** *Pinicola* Vieillot, 1807

Смеречник *Pinicola enucleator* (Linnaeus, 1758) Щур Pine Grosbeak

Рід **Шишкар** *Loxia* Linnaeus, 1758

Шишкар сосновий *Loxia pytiopsittacus* Borkhausen, 1793 Клёст-сосновик Parrot Crossbill
Шишкар ялиновий *Loxia curvirostra* Linnaeus, 1758 Обыкновенный клёст Crossbill
Шишкар блокрилий *Loxia leucoptera* Gmelin, 1789 Белокрылый клёст Two-barred Crossbill

Рід **Снігур** *Pyrrhula* Brisson, 1760

Снігур *Pyrrhula pyrrhula* (Linnaeus, 1758) Обыкновенный снегирь Bullfinch

Рід **Костогриз** *Coccothraustes* Brisson, 1760

Костогриз *Coccothraustes coccothraustes* (Linnaeus, 1758) Обыкновенный дубонос Hawfinch

Родина **Вівсянкові** *Emberizidae*

Рід **Вівсянка** *Emberiza* Linnaeus, 1758

Просянка *Emberiza calandra* Linnaeus, 1758 Просянка Corn Bunting
Вівсянка звичайна *Emberiza citrinella* Linnaeus, 1758 Обыкновенная овсянка Yellowhammer
Вівсянка білоголова *Emberiza leucocephala* S. G. Gmelin, 1771 Белошопочная овсянка Pine Bunting
Вівсянка городня* *Emberiza cirlus* Linnaeus, 1776 Огородная овсянка Cirl Bunting
Вівсянка гірська *Emberiza cia* Linnaeus, 1766 Горная овсянка Rock Bunting
Вівсянка очеретяна *Emberiza schoeniclus* (Linnaeus, 1758) Тростниковая овсянка Reed Bunting
Вівсянка жовтоброва* *Emberiza chrysophrys* Pallas, 1776 Желтобровая овсянка Yellow-browed Bunting
Вівсянка-ремез *Emberiza rustica* Pallas, 1776 Овсянка-ремез Rustic Bunting
Вівсянка-крихітка *Emberiza pusilla* Pallas, 1776 Овсянка-крошка Little Bunting
Вівсянка лучна *Emberiza aureola* Pallas, 1773 Дубровник Yellow-breasted Bunting
Вівсянка садова *Emberiza hortulana* Linnaeus, 1758 Садовая овсянка Ortolan Bunting

Вівсянка скельна	<i>Emberiza buchanani</i> Blyth, 1844	Скальная овсянка	Grey-necked Bunting
Вівсянка сивоголова	<i>Emberiza caesia</i> Cretzschmar, 1826	Красноклювая овсянка	Cretzschmar's Bunting
Вівсянка чорноголова	<i>Emberiza melanocephala</i> Scopoli, 1769	Черноголовая овсянка	Black-headed Bunting

Рід **Подорожник** *Calcarius* Bechstein, 1803

Подорожник лапландський	<i>Calcarius lapponicus</i> (Linnaeus, 1758)	Подорожник	Lapland Bunting
------------------------------------	--	------------	-----------------

Рід **Пуночка** *Plectrophenax* Stejneger, 1882

Пуночка	<i>Plectrophenax nivalis</i> (Linnaeus, 1758)	Пуночка	Snow Bunting
----------------	---	---------	--------------

Статус перебування та характеристика чисельності видів орнітофауни України

В наукових працях при аналізі фауни певної території традиційно наводиться опис перебування кожного виду тварин. Такий опис є основою еколого-фауністичних робіт, оскільки характеризує статус видів у певний період їх існування. Завдяки цьому формується матеріал для порівняльного аналізу стану видів і виявлення змін у фауні при наступних дослідженнях.

Досить інформативною і зручною в користуванні є таблична форма характеристики складу фауни. В такий спосіб у багатьох працях подаються дані про фауну територій з природоохоронним статусом або окремих районів з чіткими фізико-географічними чи біотопними межами.

Згадана форма опису орнітофауни може бути не менш змістовною і для значних за площею територій. Тому, наводячи повний видовий склад птахів України, варто також в стислій формі його охарактеризувати.

Для представлення відомостей про вітчизняну орнітофауну таблична форма вже використана (Grishchenko, 2004). Автор написав роботу англійською, маючи на меті проінформувати зарубіжного читача про склад птахів України та зміни у статусі видів. Про недоцільність включення лебедя чорного і огаря сіроголового в склад вітчизняної фауни вже зазначалося в передмові цієї нашої роботи. Та цим зауваженням не можна обмежитись.

В англомовній статті до інтродукованих видів поряд з кекликом, фазаном і куріпкою даурською потрапив і папуга Крамера, який утворив стійкі гніздові угруповання в країнах Західної і Південної Європи, а також в Туреччині. В Україні папуга не був інтродукований, він лише став зрідка залітати, можливо з Туреччини.

До птахів, які потрапили в Україну не з природних популяцій, в названій статті зараховано казарку канадську, тоді як заліт до нас птахів цього виду зі Скандинавії, де вид прижився в природі і нарощує чисельність, відкидати не можна. Особливо, якщо враховувати, що казарку канадську спостерігали на Шацьких озерах (Каталог орнітофауни..., 1993).

Статус мігруючого виду В. М. Грищенко (Grishchenko, 2004) надав, наприклад, баклану чубатому і пухівці. Проте, за даними Ю. В. Костіна (1983) та В. І. Лисенка (1991), як перший з них, так і другий належать до осілих видів.

Нечіткість розподілу гніздових видів на категорії за розміром регіону гніздування спричинила в згаданій роботі суттєві викривлення. Якщо віднесення пухівки, хохітки чи беркута до локально гніздових птахів можна вважати правильним, то присвоєння кеклику, креху середньому, яструбу короткононому, мородунці тощо статусу гніздового виду в загальному плані, тобто на рівні з широко поширеними горобцем хатнім чи ластівкою сільською, нічим не виправдане. Птахи другої групи теж належить до локально гніздових, у відповідності з категоріями, прийнятими в англомовній роботі. І зовсім умовно гніздовими є погонич-крихітка, якого ніхто достовірно на гніздуванні не спостерігав (Кістяківський, 1957; Гузій, 1997), а також коловодник болотяний, точні факти гніздування якого були зафіксовані лише Н. І. Сребродольською (1964) в кінці 1950-х – на початку 1960-х років.

Без належної конкретизації пов'язаності з територіями окреслено і статус в групі видів, що зимують. До зимуючих видів, наприклад, разом з крижнем, в'юрком, яструбом великим, які поширені в зимовий період по всій території країни, включені шуліка чорний, слуква, побережник білий, чайка, вівчарик-ковалик тощо, які трапляються взимку локально, і до того ж більшість з них залишаються на зимівлю нерегулярно. Найчастіше така зимівля закінчується загибеллю птахів.

Годі сподіватися, що за відсутності деталізації в представленні характеру перебування видів наведені дані слугуватимуть основою для подальшого фауністичного аналізу. Збалансована деталізація статусу видів передбачена в таблиці, яку наведено після пояснювальної частини цього розділу разом з ілюстраціями (рис. 1–2, стор. 55), де врахована робота М. М. Щербака (1988). Підґрунтям для укладання таблиці стали відомості про статус видів вітчизняної фауни, що містяться у польовому визначнику "Птахи фауни України" (Фесенко, Бокотей, 2002). Завдяки допомозі багатьох професійних орнітологів і аматорів для карт визначника були уточнені межі поширення видів та конкретизовано статус їхнього перебування.

Для характеристики поширення птахів у таблиці використано кілька категорій, які дають можливість враховувати сезонні зміни статусу видів. Кожна з них має чітке визначення:

осілий – вид, який цілорічно перебуває у властивих для нього біотопах і не вдається до сезонних перельотів на значні відстані;

гніздовий – вид, який гніздиться на території країни;

умовно гніздовий – вид, який в минулому гніздився в межах країни, але впродовж останнього часу його гніздування припинилось або стало вкрай нечисленим і нерегулярним, а також види, гніздовий ареал яких знаходиться поза межами країни, а виявлені випадки гніздування є винятковими;

кочовий – вид, який у позагніздовий період хоча і здійснює перельоти, але без помітного переважання якогось напрямку;

перелітний – гніздовий вид, який щорічно повністю або частково залишає межі країни, відлітаючи до місць зимівлі;

пролітний – вид, місця гніздування якого знаходяться за межами країни, але він регулярно трапляється у весняний та осінній міграційні періоди (деякі пролітні види можуть зимувати на території країни);

інвазійний – вид, який за межами своєї області гніздування або поза традиційними шляхами сезонних міграцій у помітній кількості з'являється нерегулярно, що обумовлено непередбачуваним збігом обставин різного характеру;

зимуючий – вид, який трапляється на території країни в зимовий період;

умовно зимуючий – вид, поодинокі особини якого подекуди реєструються взимку в межах країни, але дуже нерегулярно, який в жодному з регіонів країни не утворює зимових угруповань, і в підсумку така зимівля призводить переважно до загибелі птахів;

залітний – вид, який інколи залітає на територію країни, але його ареал гніздування і зимівлі, а також маршрути регулярної міграції знаходяться поза її межами;

інтродукований – вид, який завезений людиною і утворив стійкі гніздові угруповання в місцях завезення.

У таблиці враховані зміни статусу окремих видів, які сталися після опублікування польового визначника. Так, було виявлено гніздування горобця чорногрудого в Одеській області (Жмуд, 2003), лебедя-кликуну в Чорнобильській зоні на Київщині (Гащак, 2005), пісочника великого і синиці білої на Волині (Шидловський, 2002; Шидловський та ін., 2002); підтвердилось випадкове гніздування чайки білохвостої в Криму та на Херсонщині (Гармаш, 1998; Ардамацкая, Черничко, 2002); доведено присутність на гніздуванні жовни чорної на островах Дунаю (Потапов, 2001), а також початок гніздування дятла трипалого (усне повід. М. В. Хими́на), розширення ареалу сови бороdatoї на Західному Поліссі (Домашевський, 2004; Мищенко, 2004; Химин 2005 а, 2005 б). Для складання таблиці використані дані огляду стану пелікана кучерявого в країні (Жмуд, 2004).

За останній період виявлені нові факти зальотів таких видів, як вівчарик жовточеревий та чечевія велика – в Криму (Аппак, 2001), пісочник товстодзьобий – на Керченському перешийку (Бескаравайный, 2002), султанка – на Сиваші (Андрющенко и др., 2003), чайка степова і поморник великий – на Дніпропетровщині (Bradbeer, 2003; Сижко, Бредбір, 2005), скеляр синій – в Карпатах (Загороднюк, 2004). Ці спостереження відображені в табличних даних.

В таблиці не враховано повідомлення про гніздування чорної морської (Гулай, 1992), оскільки, не дивлячись на те, що Українська орнітофауністична комісія затвердила опис спостереження самки з виводком, виникли додаткові суттєві сумніви в правильності визначення виду. Колористичні відмінності між самками морської і чубатої черней значною мірою перекриваються (види можуть гібридизувати), через що при візуальному дистанційному визначенні існує велика ймовірність помилки навіть за наявності невеликого "чуба" у самки чубатої (Загороднюк, Фесенко, 2004; The Birds of the Western Palearctic..., 1977). Крім того, в таблиці не відображене курйозне гніздування казарки червоноволої (Домашевський, 2001 а). Автор спостереження переконаний, що казарки, які вивели пташенят, втекли з якогось зоопарку, що найімовірніше, а тому це, зумисне чи ні, штучно створений випадок.

Дотримуючись суто формального підходу у визначенні статусу виду, тобто фіксуючи тільки факт його присутності, без дослідження характеру і результатів перебування, можна припуститись помилкового висновку. Скажімо, зовсім формально в одній з опублікованих робіт до зимуючих видів потрапили лелека білий, гуска біла, кулик-сорока, пісочник морський, чайка тощо (Горбань, 2004). Особини гуски білої, які спостерігаються в нашій країні в останні роки, навряд чи походять з природних популяцій. В зоопарках утримується чимала кількість птахів цього виду, які тікають в природу (Зубко, 1980). Інші вказані види дійсно можуть залишатися на зимівлю, яка закінчується для них, як правило, загибеллю. Майже щороку нам доводиться спостерігати або отримувати інформацію про особини лелеки білого, які не відлетіли восени. Частина з них таки доживає до настання весни, але найчастіше завдяки тому, що їх підгодовують люди. Наприклад, у 1984 р. в листопаді – грудні лелеку білого спостерігали біля с. Білгородки під Києвом. Птах протримався лише до першого глибокого снігу і сильних морозів.

При надмірно формальному підході у визначенні статусу видів до зимуючих мали би бути включені також плиска жовта і одуд, які траплялись взимку біля Кучурганського лиману (Фесенко, Архипов, 1996), вівчарик-ковалик – зареєстрований на полях

біологічного очищення стічної води м. Одеси та серед заростей очерету на Куяльницькому лимані (Корзюков и др., 2002), кропив'янка чорноголова – помічена в грудні в Києві, теж взимку в ботанічному саду Львова і в Криму (Костин, 1983; Гера, Домашевский, Фесенко, 1994; Горбань, Полушина, 1998), а також синьошийка – відловлена 1.01.2006 р. в Дніпропетровську і дрізд гірський – влітаний 18.12.2004 р. біля м. Верхньодніпровська Дніпропетровської області (усне повід. С. Ю. Шибанова). Усі вказані види, як і деякі інші, можна віднести до випадково присутніх взимку, оскільки, за визначенням І. М. Горбаня (2004), вони не утворюють зимових популяцій. А такі види, як сова біла, жайворонки чорний і білокрилий, смечечник тощо, є лише залітними в зимовий період, і зрозуміло, про якісь їхні популяційні угруповання теж не може бути мови.

Через наявність видів, гніздування і зимівлю яких на території країни слід вважати винятковим явищем, у нашій публікації введено категорії "умовно гніздовий вид" та "умовно зимуючий вид".

В таблиці, що подається нижче, вказані райони умовної зимівлі великої кількості видів: слуква спостерігалась, наприклад, на півночі Черкаської області і в Києві (Клестов, 1992; Цвельх, 1992); пісочник великий – на Керченському перешийку (Бескаравайный, 1999); ціла низка видів куликів – в Придунав'ї (Жмуд, 1999, 2001); щеврик лісовий – біля Молочного лиману (Дядичева, Попенко, Кошелев, 2005); щеврик червоногрудий – поблизу р. Молочної (Дядичева и др., 1999); плиска біла і горихвістка чорна – в Придніпров'ї та Азово-Чорноморському регіоні (Домашевский, 2001 б; Гаврилюк, 2001; Корзюков и др., 2002, Кошелев и др., 2002; Русев и др., 2002 та ін.); трав'янка чорноголова – в Північно-Західному Причорномор'ї (Пилюга, Тилле, 1998; Архипов, 2002) тощо.

Регулярна зимівля невеликої кількості горихвістки чорної характерна для південних районів Криму (Бескаравайный и др., 2001). Про певну регулярність зимівлі золотомушки червоночубої в невеликій кількості в Північно-Західному Причорномор'ї свідчать дані одеських орнітологів (Русев, Корзюков, Сацьк, 1999; Русев и др., 2001, 2002).

Може здатися, що у позначенні статусу деяких видів у таблиці існує певна невідповідність між окремими категоріями, які обрані для опису їхнього перебування. Так, синиця велика представлена і як осілий, і як перелітний вид. Це зроблено з урахуванням того, що в країні частина птахів з місцевих популяцій згаданого виду можуть бути осілими, а частина вдається до міграції, пересуваються або в межах країни, або летять далі. Особливо властива післягніздова дисперсія для молодих особин. Крім того, через територію країни мігрують синиці, що гніздяться північніше. У випадку, наприклад, з синицею чорною одночасно вказано, що вона і осілий, і зимуючий вид. Осілість включає в себе зимівлю. Втім треба враховувати, що гніздиться цей вид головним чином на Поліссі та в Карпатському регіоні, а зимувати може і в степовій смузі.

Крім категорій статусу перебування в таблиці наведені і категорії чисельності видів. Позаяк ця робота не має на меті докладний аналіз популяційних показників птахів вітчизняної фауни, а націлена на загальне окреслення кількісної присутності різних видів, тому оцінка чисельності зроблена не в абсолютних величинах, а у відносних категоріях. Найохоплюючішу оцінку чисельності в цифровому виразі для гніздової орнітофауни України можна знайти в роботі "Birds in Europe: population

estimates, trends and conservation status" (2004), а для зимової – у І. М. Горбаня (2004). Найточнішими в цих оцінках є, мабуть, дані по рідкісних видах, яким дослідники приділяють найбільше уваги у зв'язку з особливою потребою їх охорони.

При характеристиці чисельності кожного виду в загальному складі орнітофауни у відносних категоріях виникає певне ускладнення: одне й те саме значення чисельності для різних видів може бути підставою, щоб віднести їх до різних категорій. Наприклад, якщо чисельність мартина звичайного у 35–70 тис. гніздових пар, яка вказана для України (Birds in Europe..., 2004), може характеризувати цей вид як численний в притаманних йому біотопах, то така сама чисельність зяблика або синиці великої означала б, що вони нечисленні, як, скажімо, вівсянка садова, для якої в зазначеному джерелі наведена чисельність на рівні 58–67 тис. гніздових пар.

Віднесення виду до якоїсь з категорій чисельності могло б базуватись на узагальненому показнику щільності гніздування. Втім таких даних для більшості видів по території України не існує, хоча за їх наявності суттєвий вплив на такий показник мали б колоніальне гніздування одних видів і розміри гніздової території у видів з неколоніальним розташуванням пар.

Врешті було вирішено зупинитися на трибальній оцінці чисельності гніздової і зимової орнітофауни країни з означеннями "численний", "нечисленний", "рідкісний". Від використання терміну "звичайний" відмовились, оскільки в ньому найменше відображено поняття кількості. Чисельність перелітних та пролітних видів охарактеризовано двома категоріями, тому що процес міграції дуже динамічний, і рівень чисельності птахів-мігрантів залежить від того, визначається він під час весняної чи осінньої міграції. В таблиці оцінка наведена здебільшого для осінньої чисельності птахів.

Хочемо висловити окрему вдячність Ігорю Горбаню та Ігорю Шидловському за надання раніше неопублікованих даних про рідкісні гніздові та залітні види птахів у Львівській області.

Рис. 1. Умовні позначення територій за адміністративним поділом (див. умовні скорочення до табл., стор. 79–81).

Fig. 1. The agreed markings upon territories in according to authority division of Ukraine (see shortings to the table, pages 79–81).

Рис. 2. Умовні позначення деяких територій та акваторій, виокремлених за природним і регіональним поділом (див. умовні скорочення до табл., стор. 79–81).

Fig. 2. The agreed markings upon some terrestrial and water areas destinguished on natural and regional division (see shortings to the table, pages 79–81).

Таблиця. Статус птахів фауни України
Table. Status of birds of the Ukrainian fauna

Вид Species	Осілий Sedentary	Кочовий Nomadic	Гніздовий Breeding			Умовно гніздовий Occasionally breeding	Переліт. Проліт. Migratory or Transitional		Зимуючий Wintering			Умовно зимуючий Occasionally wintering	Інвазійний Invasional	Залітний Vagrant
			Чис	Неч	Рідк		Чис	Неч	Чис	Неч	Рідк			
GAVIIFORMES Gaviidae														
<i>Gavia stellata</i>								⊖			А-Ч			
<i>Gavia arctica</i>								⊖		А-Ч	+			
<i>Gavia immer</i>														Зах
<i>Gavia adamsii</i>														Тр
PODICIPEDIFORMES Podicipedidae														
<i>Podiceps ruficollis</i>	χ	χ		+				+		Зах, Кр, ПОд, Сш	+			
<i>Podiceps nigricollis</i>	χ	χ	+				+			А-Ч	+			
<i>Podiceps auritus</i>						Лвв, Хар, Чрн		+			А-Ч			
<i>Podiceps grisegena</i>				+				+			А-Ч			
<i>Podiceps cristatus</i>	χ	χ	+				+			А-Ч	+			
PROCELLARIIFORMES Procellariidae														
<i>Fulmarus glacialis</i>														І-Ф
<i>Calonectris diomedea</i>														ЧМ
<i>Puffinus puffinus</i>		ґ						ґ						
Hydrobatidae														
<i>Hydrobates pelagicus</i>														АМ
PELECANIFORMES Pelecanidae														
<i>Pelecanus onocrotalus</i> ^{ЧКУ}					ЛдО, ЧЗ			А-Ч						+
<i>Pelecanus crispus</i> ^{ЧКУ}					Пдв			Пдв				Пдв		ДрЛ, Кр

Вид Species	Осілий Sedentary	Кочовий Nomadic	Гніздовий Breeding			Умовно гніздовий Occasionally breeding	Переліт. Проліт. Migratory or Transitional		Зимуючий Wintering			Умовно зимуючий Occasionally wintering	Інвазійний Invasional	Залітний Vagrant
			Чис	Неч	Рідк		Чис	Неч	Чис	Неч	Рідк			
Phalacrocoracidae														
<i>Phalacrocorax carbo</i>	А-Ч	А-Ч	А-Ч, Днп, Днр	Вол, СДи			А-Ч, Днп, Днр	СДи	А-Ч					+
<i>Phalacrocorax aristotelis</i> ^{ЧКУ}	Кр	Кр			Кр						Кр			
<i>Phalacrocorax pygmaeus</i> ^{ЧКУ}	А-Ч	А-Ч			А-Ч						ДДн, ДДп, ДрЛ, Кр, Сш			Зах
CICONIIFORMES														
Ardeidae														
<i>Botaurus stellaris</i>			+				+			А-Ч	+			
<i>Ixobrychus minutus</i>			+				+							
<i>Nycticorax nycticorax</i>	χ	χ	+				А-Ч	+			ДрЛ, Пдв	ПдЧ		
<i>Ardeola ralloides</i> ^{ЧКУ}					А-Ч			А-Ч						+
<i>Bubulcus ibis</i>														А-Ч
<i>Egretta alba</i>	χ	χ		+				+			Кр, Пдв, Сш			
<i>Egretta garzetta</i>				А-Ч, Днп	Днр, СДи			+				ДДн		
<i>Ardea cinerea</i>	χ	χ	+				+				Зак, Кр, Пдв	+		
<i>Ardea purpurea</i>				+				+						
Threskiornithidae														
<i>Platalea leucorodia</i> ^{ЧКУ}					ДДн, Пдв, Сш			ДДн, Пдв, Сш						+
<i>Plegadis falcinellus</i> ^{ЧКУ}					А-Ч			А-Ч						Льв
Ciconiidae														
<i>Ciconia ciconia</i>			+		Кр		+					+		
<i>Ciconia nigra</i> ^{ЧКУ}					Крп, Пол			+						

Продовження таблиці
Continuation of the Table

Вид Species	Осінній Sedentary	Кочовий Nomadic	Гніздовий Breeding			Умовно гніздовий Occasionally breeding	Переліт. Проліт. Migratory or Transitional		Зимуючий Wintering			Умовно зимуючий Occasionally wintering	Інвазійний Invasional	Залітний Vagrant	
			Чис	Неч	Рідк		Чис	Неч	Чис	Неч	Рідк				
PHOENICOPTERIFORMES Phoenicopteridae															
<i>Phoenicopeterus roseus</i>															+
ANSERIFORMES Anatidae															
<i>Branta canadensis</i>															ЩДп, Шц
<i>Branta leucopsis</i>															+
<i>Branta bernicla</i>															Зах, Пн
<i>Rufibrenta ruficollis</i> ^{МКУ}						Æ		А-Ч							+
<i>Anser anser</i>				+			+		А-Ч, НДп						
<i>Anser albifrons</i>							Θ		А-Ч, НДп						
<i>Anser erythropus</i>								Θ			ДДп, Сш				
<i>Anser fabalis</i>								Θ			А-Ч				
<i>Chen caerulescens</i>															А-Ч, Ппп
<i>Eulabeia indica</i>															Куч
<i>Cygnus olor</i>				+			А-Ч	+	А-Ч	Дпп, Зах	+				
<i>Cygnus cygnus</i>					Кв			+		А-Ч	+				
<i>Cygnus bewickii</i> ^{МКУ}															+
<i>Tadorna ferruginea</i> ^{МКУ}	χ	χ			Луг, Кер, НДп, Пра			Луг, Кер, НДп, Пра			Кр, Сш				+
<i>Tadorna tadorna</i>	χ	χ		А-Ч				А-Ч		А-Ч					+
<i>Anas platyrhynchos</i>	+	+	+				+		+						
<i>Anas crecca</i>	χ	χ		Пол			+		А-Ч	+					
<i>Anas formosa</i>															НДп

Вид Species	Осілий Sedentary	Кочовий Nomadic	Гніздовий Breeding			Умовно гніздовий Occasionally breeding	Переліт. Проліт. Migratory or Transitional		Зимуючий Wintering			Умовно зимуючий Occasionally wintering	Інвазійний Invasional	Залітний Vagrant
			Чис	Неч	Рідк		Чис	Неч	Чис	Неч	Рідк			
<i>Anas strepera</i>					+			+			А-Ч			
<i>Anas penelope</i>					ПнС		+				А-Ч			
<i>Anas acuta</i>				А-Ч, ВДн, СХП				+				+		
<i>Anas querquedula</i>			+					+			А-Ч	+		
<i>Anas chryseata</i>				+				+				А-Ч, Пдв		
<i>Netta rufina</i>	χ	χ			А-Ч			А-Ч			А-Ч			+
<i>Aythya ferina</i>	χ	χ	+				+			А-Ч	+			
<i>Aythya nyroca</i> ^{ЧКУ}	χ	χ			А-Ч, Зах, НДп			+				А-Ч		
<i>Aythya fuligula</i>	χ	χ		Пол			+			А-Ч, ДДн		+		
<i>Aythya marila</i>							Θ			А-Ч				
<i>Histrionicus histrionicus</i>														Лвв
<i>Clangula hyemalis</i>														А-Ч, ЗхЧ
<i>Bucephala clangula</i> ^{ЧКУ}	χ	χ			Вол, НДп, Рів		+				А-Ч, Днп, Днр, Зак, СДи	+		
<i>Somateria mollissima</i> ^{ЧКУ}	ЧЗ, Дж	ЧЗ, Дж			ЧЗ, Дж									+
<i>Melanitta nigra</i>														+
<i>Melanitta fusca</i>														+
<i>Oxyura leucocephala</i> ^{ЧКУ}														Стп
<i>Mergus albellus</i>							Æ	Θ				А-Ч, Днп, Пдв, СДи	+	
<i>Mergus serrator</i> ^{ЧКУ}	χ	χ			А-Ч			+			А-Ч	+		
<i>Mergus merganser</i>					Вол	Зак		+			А-Ч	+		

Продовження таблиці
Continuation of the Table

Вид Species	Осідлий Sedentary	Кочовий Nomadic	Гніздовий Breeding			Умовно гніздовий Occasionally breeding	Переліт. Проліт. Migratory or Transitional		Зимуючий Wintering			Умовно зимуючий Occasionally wintering	Інвазійний Invasional	Злітний Vagrant
			Чис	Неч	Рідк		Чис	Неч	Чис	Неч	Рідк			
FALCONIFORMES														
Pandionidae														
<i>Pandion haliaetus</i> ^{ЧКУ}					Пол			+						
Accipitridae														
<i>Pernis apivorus</i>				Пол, Лет				+						
<i>Milvus milvus</i> ^{ЧКУ}						Вол								Вол
<i>Milvus migrans</i>					+			+			Пдв, Сев			
<i>Circus cyaneus</i> ^{ЧКУ}	χ	χ			Зах			+		+				
<i>Circus macrourus</i> ^{ЧКУ}						Сум		Θ						
<i>Circus pygargus</i>					+			+						
<i>Circus aeruginosus</i>				+				+			А-Ч	+		
<i>Accipiter gentilis</i>	+	+		+				+		+				
<i>Accipiter nisus</i>	χ	χ		ГКр, Лет, Пол				+		+				
<i>Accipiter brevipes</i> ^{ЧКУ}					СДц				А-Ч					
<i>Buteo lagopus</i>								Θ		+				
<i>Buteo ninus</i> ^{ЧКУ}					ПдЧ, Пнп				ПдЧ, Пнп			Кр, Хр		
<i>Buteo buteo</i>				+				+		+		А-Ч		
<i>Circus gallus</i> ^{ЧКУ}					+			+						
<i>Hieraaetus pennatus</i> ^{ЧКУ}					+			+						
<i>Aquila rapax</i> ^{ЧКУ}														Стп
<i>Aquila clanga</i> ^{ЧКУ}					Пол			+						
<i>Aquila pomarina</i> ^{ЧКУ}					ЗхЧ			+						

Вид Species	Осінній Sedentary	Кочовий Nomadic	Гніздовий Breeding			Умовно гніздовий Occasionally breeding	Переліт. Проліт. Migratory or Transitional		Зимуючий Wintering			Умовно зимуючий Occasionally wintering	Інвазійний Invasional	Зайтний Vagrant
			Чис	Неч	Рідк		Чис	Неч	Чис	Неч	Рідк			
<i>Aquila heliaca</i> ^{ЧКУ}					ПдЧ, СхЧ			+			Кр			
<i>Aquila chrysaetos</i> ^{ЧКУ}					КГ			+			+			
<i>Haliaeetus leucoryphus</i>														Зак, Плв, Хр
<i>Haliaeetus albicilla</i> ^{ЧКУ}	+	+			Вол, Од, Пнп, Роз, СДш, Слб			+			Зак, СхЧ			
<i>Cypaetus barbatus</i>														КГ
<i>Neophron percnopterus</i> ^{ЧКУ}														А-Ч, Дрт, Зак, Сум
<i>Aegypius monachus</i> ^{ЧКУ}	ГКр				ГКр									+
<i>Gyps fulvus</i> ^{ЧКУ}	ГКр	ГКр			ГКр									+
Falconidae														
<i>Falco rusticolus</i>														+
<i>Falco cherrug</i> ^{ЧКУ}					Днр, Кр, Пнп, СхП			+			Кр, ПОд, Хр	+		
<i>Falco peregrinus</i> ^{ЧКУ}					ГКр, КГ			+			+			
<i>Falco subbuteo</i>				+				+						
<i>Falco columbarius</i>								⊖		+				
<i>Falco vespertinus</i>				А-Ч	+			+						
<i>Falco naumanni</i> ^{ЧКУ}					Стп			Стп						
<i>Falco tinnunculus</i>			А-Ч	+			А-Ч	+			А-Ч	+		

Продовження таблиці
Continuation of the Table

Вид Species	Осінній Sedentary	Кочовий Nomadic	Гніздовий Breeding			Умовно гніздовий Occasionally breeding	Переліт. Проліт. Migratory or Transitional		Зимуючий Wintering			Умовно зимуючий Occasionally wintering	Інвазійний Invasional	Залітний Vagrant
			Чис	Неч	Рідк		Чис	Неч	Чис	Неч	Рідк			
GALLIFORMES Tetraonidae														
<i>Lagopus lagopus</i>														Пол
<i>Lyrurus tetrix</i>	КГ, Пол, Роз			КГ, Пол, Роз										
<i>Tetrao urogallus</i> ^{ЧКУ}	КГ, Пол				КГ, Пол									
<i>Tetrastes bonasia</i>	КГ, Пол, Роз			КГ, Пол, Роз										
Phasianidae														
<i>Alectoris chukar</i>	ГКр (Ін)			ГКр										
<i>Perdix perdix</i>	+		+											
<i>Perdix dauurica</i>	Кр, Кв (Ін-Х)													
<i>Coturnix coturnix</i>				+		Кр	+					+		
<i>Phasianus colchicus</i>	+(Ін)		ПдЧ	+										
GRUIFORMES Gruidae														
<i>Grus leucogeranus</i>														СхЧ
<i>Grus grus</i> ^{ЧКУ}					ВДп, Пол, СДп			+					Сш	
<i>Anthropoides virgo</i> ^{ЧКУ}					Дон, Зап, Кр, Хр			Дон, Зап, Кр, Хр						
Rallidae														
<i>Rallus aquaticus</i>			+				+					ПБК, ПОд, Сш	+	

Вид Species	Осілий Sedentary	Кочовий Nomadic	Гніздовий Breeding			Умовно гніздовий Occasionally breeding	Переліт. Проліт. Migratory or Transitional		Зимуючий Wintering			Умовно зимуючий Occasionally wintering	Інвазійний Invasional	Злітний Vagrant	
			Чис	Неч	Рідк		Чис	Неч	Чис	Неч	Рідк				
<i>Porzana porzana</i>			+				+					Под, Хр			
<i>Porzana parva</i>			+				+					Вол, Ода, Куч			
<i>Porzana pusilla</i>						Зак								Зак, Роз	
<i>Crex crex</i>			+				+								
<i>Gallinula chloropus</i>			+				+			А-Ч, Зак	+				
<i>Porphyrio porphyrio</i>														ДДп, ДрЛ, Сш	
<i>Fulica atra</i>	χ	χ	+				+			А-Ч, Зак	+				
Otididae															
<i>Otis tarda</i> ^{ЧКУ}	Стп	Стп				Стп			СхЧ			ПСт	Слб	Пдв	+
<i>Tetrax tetrax</i> ^{ЧКУ}	Кер	Кер				Кер			А-Ч				Кер	Пдв	+
<i>Chlamydotus undulata</i>															Стп
CHARADRIIFORMES Burhinidae															
<i>Burhinus oedicnemus</i> ^{ЧКУ}						А-Ч, Днп			А-Ч, Днп						
Charadriidae															
<i>Pluvialis squatarola</i>									Θ				Пдв		
<i>Pluvialis fulva</i>															Хр
<i>Pluvialis apricaria</i>									Θ				Вол, Пдв		
<i>Charadrius hiaticula</i>						Вол, Лвв			+				Кер		
<i>Charadrius dubius</i>						+			+						
<i>Charadrius leschenaultii</i>															ДрЛ, Кер
<i>Charadrius asiaticus</i>															Ода

Продовження таблиці
Continuation of the Table

Вид Species	Осілий Sedentary	Кочовий Nomadic	Гніздовий Breeding			Умовно гніздовий Occasionally breeding	Переліт. Проліт. Migratory or Transitional		Зимуючий Wintering			Умовно зимуючий Occasionally wintering	Інвазійний Invasional	Злітний Vagrant
			Чис	Неч	Рідк		Чис	Неч	Чис	Неч	Рідк			
<i>Charadrius alexandrinus</i> ^{ЖКУ}					А-Ч			А-Ч				Пдв		Лвв
<i>Eudromias morinellus</i>								Θ						
<i>Chettusia gregaria</i>														Стп
<i>Vanellus vanellus</i>			+					+				А-Ч		
<i>Vanellochettusia leucura</i>						Кр, Хр								Стп
<i>Hoplopterus spinosus</i>														Ода
<i>Arenaria interpres</i>								Θ						
Recurvirostridae														
<i>Himantopus himantopus</i> ^{ЖКУ}					А-Ч, СхЧ	Вол, Жпт, І-Ф		А-Ч, СхЧ						+
<i>Recurvirostra avosetta</i>				А-Ч	Зах, СхЧ			А-Ч, Зах, СхЧ				Пдв		
Haematopodidae														
<i>Haematopus ostralegus</i> ^{ЖКУ}					А-Ч, Дес, Днп, СДи			А-Ч, Дес, Днп, СДи				Пдв		+
Scolopacidae														
<i>Tringa ochropus</i>				Пол				+				+		
<i>Tringa glareola</i>						Вол		Θ						
<i>Tringa nebularia</i>					Вол			+						
<i>Tringa totanus</i>			+				А-Ч	+				Пдв		
<i>Tringa erythropus</i>								Θ				ДДн		
<i>Tringa stagnatilis</i> ^{ЖКУ}					ЛЛт			+						
<i>Actitis hypoleucos</i>			+					+						

Вид Species	Осілий Sedentary	Кочовий Nomadic	Гніздовий Breeding			Умовно гніздовий Occasionally breeding	Переліт. Проліт. Migratory or Transitional		Зимуючий Wintering			Умовно зимуючий Occasionally wintering	Інвазійний Invasional	Залітний Vagrant
			Чис	Неч	Рідк		Чис	Неч	Чис	Неч	Рідк			
<i>Xenus cinereus</i>					ВДп, Дес		+							
<i>Phalaropus fulicarius</i>														+
<i>Phalaropus lobatus</i>							⊖							
<i>Philomachus pugnax</i>					Пол		+					Сш		
<i>Eurymorhynchus pygmeus</i>														МнЛ
<i>Calidris minuta</i>							⊖							
<i>Calidris temminckii</i>							⊖							
<i>Calidris ferruginea</i>							А-Ч	⊖						
<i>Calidris alpina</i>							А-Ч	⊖				Кер, Пдв, ПЗП		
<i>Calidris maritima</i>														Кр
<i>Calidris melanootos</i>														Дрт
<i>Calidris canutus</i>							⊖					Пдв		
<i>Calidris alba</i>							⊖					Пдв		
<i>Tryngites subruficollis</i>														А-Ч
<i>Limicola falcmellus</i>							А-Ч	⊖						
<i>Lymnocyrtus minimus</i>								⊖				Куч, Пдв		
<i>Gallinago gallinago</i>					+			+				Вол, Кр, ПЗП		
<i>Gallinago media</i>					Пол			+						
<i>Scolopax rusticola</i>	χ	χ			ГКр, ПнЧ			+			ГКр	Кні, ПдЧ, Чрк		
<i>Numenius tenuirostris</i> іску								Æ						+

Продовження таблиці
Continuation of the Table

Вид Species	Осідлий Sedentary	Кочовий Nomadic	Гніздовий Breeding			Умовно гніздовий Occasionally breeding	Переліт. Проліт. Migratory or Transitional		Зимуючий Wintering			Умовно зимуючий Occasionally wintering	Інвазійний Invasional	Залітний Vagrant
			Чис	Неч	Рідк		Чис	Неч	Чис	Неч	Рідк			
<i>Numenius arquata</i> ^{ЧКУ}	χ	χ			Зах. Кр, Хр			+			А-Ч			
<i>Numenius phaeopus</i> ^{ЧКУ}								Θ				ДДн, ЧЗ		
<i>Limosa limosa</i>				+				+				ДДн		
<i>Limosa lapponica</i>								Æ						+
Glareolidae														
<i>Cursorius cursor</i>														Дрт
<i>Glareola pratensis</i> ^{ЧКУ}					А-Ч			А-Ч						+
<i>Glareola nordmanni</i> ^{ЧКУ}					Пра			А-Ч						Льв
Stercorariidae														
<i>Stercorarius skua</i>														Дрт, Киї
<i>Stercorarius pomarinus</i>														+
<i>Stercorarius parasiticus</i>								Θ				А-Ч		
<i>Stercorarius longicaudus</i>														КрЗ
Laridae														
<i>Larus ichthyaetus</i> ^{ЧКУ}					А-Ч, Зап			А-Ч			А-Ч			Льв
<i>Larus melanocephalus</i>			А-Ч					А-Ч				ПБК		Дрт
<i>Larus minutus</i>					ВДп, Дес			+				ЧМ		
<i>Larus ridibundus</i>	χ	χ	+				+			А-Ч, Днп	+			
<i>Larus genei</i>				А-Ч				А-Ч				ПБК		
<i>Larus fuscus</i>								Θ				ЧМ		
<i>Larus argentatus</i>														+
<i>Larus heuglini</i>														Дон
<i>Larus cachimans</i>	+	+	+				+		А-Ч	Днп, ЗхЧ	+			

Вид Species	Осідлий Sedentary	Кочовий Nomadic	Гніздовий Breeding			Умовно гніздовий Occasionally breeding	Переліт. Проліт. Migratory or Transitional		Зимуючий Wintering			Умовно зимуючий Occasionally wintering	Інвазійний Invasional	Злітний Vagrant
			Чис	Неч	Рідк		Чис	Неч	Чис	Неч	Рідк			
<i>Larus hyperboreus</i>														АМ, Днп
<i>Larus marinus</i>														Зах. Од
<i>Larus camus</i>	χ	χ			ВДп, Дес, Зах		+		А-Ч, Днп	+				
<i>Rissa tridactyla</i>														А-Ч, Зах, Пнп
<i>Chlidonias niger</i>			+				+							
<i>Chlidonias leucopierus</i>			+											
<i>Chlidonias hybrida</i>				+				+			ДДн			
<i>Gelochelidon nilotica</i>				А-Ч				А-Ч						НДп
<i>Hydroprogne caspia</i> ^{члс}					А-Ч			+						
<i>Thalasseus sandvicensis</i>			А-Ч				А-Ч							НДп
<i>Sterna hirundo</i>			+				+							
<i>Sterna paradisaea</i>														А-Ч, Днп
<i>Sterna albifrons</i>					+		+							
Alcidae														
<i>Alle alle</i>														Хм
COLUMBIFORMES Pteroclididae														
<i>Pterocles orientalis</i>														Стп
<i>Pterocles alchata</i>														Стп
<i>Syrhaptes paradoxus</i>														+
Columbidae														
<i>Columba palumbus</i>	χ	χ	+				+				Кр. Пдв, Сш			

Продовження таблиці
Continuation of the Table

Вид Species	Осілий Sedentary	Кочовий Nomadic	Гніздовий Breeding			Умовно гніздовий Occasionally breeding	Переліт. Проліт. Migratory or Transitional		Зимуючий Wintering			Умовно зимуючий Occasionally wintering	Інвазійний Invasional	Залітний Vagrant
			Чис	Неч	Рідк		Чис	Неч	Чис	Неч	Рідк			
<i>Columba oenas</i>				ГКр, КГ, ПЛг, Пол				+			ГКр, Пра, Сш			
<i>Columba livia</i>	Кр. Пдв			Кр. Пдв										
<i>Columba livia</i> f. <i>domestica</i>	+		+							+				
<i>Streptopelia decaocto</i>	+	+	+							+				
<i>Streptopelia turtur</i>			+				+							
<i>Streptopelia orientalis</i>														Кр
PSITTACIFORMES Psittacidae														
<i>Psittacula krameri</i>														Дон, ЧЗ
CUCULIFORMES Cuculidae														
<i>Cuculus canorus</i>			+				+							
<i>Cuculus saturatus</i>														Кр
<i>Clamator glandarius</i>														Змі
STRIGIFORMES Strigidae														
<i>Nyctea scandiac</i>														ПнЧ
<i>Bubo bubo</i> ^{мкз}	ЗхП, Крп, Луг, ПнС				ЗхП, Крп, Луг, ПнС									
<i>Asio otus</i>	+	+	+				+			+				
<i>Asio flammeus</i>	+	+			+			+			+			
<i>Otus scops</i>				Зак, ПдЧ		ПнЧ		+						

Вид Species	Оселий Sedentary	Кочовий Nomadic	Гніздовий Breeding			Умовно гніздовий Occasionally breeding	Переліт. Проліт. Migratory or Transitional		Зимуючий Wintering			Умовно зимуючий Occasionally wintering	Інвазійний Invasional	Залітний Vagrant
			Чис	Неч	Рідк		Чис	Неч	Чис	Неч	Рідк			
<i>Aegolius funereus</i> ^{ЧКУ}	Жит, КГ, Сум	Жит, КГ, Сум			Жит, КГ, Сум									
<i>Athene noctua</i>	+		+											
<i>Glaucidium passerinum</i> ^{ЧКУ}	Жит, КГ, Сум	Жит, КГ, Сум			Жит, КГ, Сум									
<i>Surnia ulula</i>														Зах, ПнЧ
<i>Strix aluco</i>	+		+											
<i>Strix uralensis</i> ^{ЧКУ}	Крп				Крп									
<i>Strix nebulosa</i> ^{ЧКУ}	ЗхП				ЗхП									
Tytonidae														
<i>Tyto alba</i> ^{ЧКУ}	Крп				Крп									+
CAPRIMULGIFORMES Caprimulgidae														
<i>Caprimulgus europaeus</i>				+				+						
APODIFORMES Apodidae														
<i>Apus apus</i>			+				+							
<i>Apus melba</i>				Кр				Кр						А-Ч
CORACIIFORMES Coraciidae														
<i>Coracias garrulus</i>				ПдЧ			ПнЧ	+						
Alcedinidae														
<i>Ceryle rudis</i>														Кр
<i>Alcedo atthis</i>	χ	χ		+				+			Кр, ПБК, ПОд, Сш	+		
Meropidae														
<i>Merops apiaster</i>			+				+							
<i>Merops superciliosus</i>														Бук, Стп

Продовження таблиці
Continuation of the Table

Вид Species	Осінній Sedentary	Кочовий Nomadic	Гніздовий Breeding			Умовно гніздовий Occasionally breeding	Переліт. Проліт. Migratory or Transitional		Зимуючий Wintering			Умовно зимуючий Occasionally wintering	Інвазійний Invasional	Залітний Vagrant
			Чис	Неч	Рідк		Чис	Неч	Чис	Неч	Рідк			
UPUIFORMES Upuridae														
<i>Upura epops</i>			+				+					Куч		
PICIFORMES Picidae														
<i>Jynx torquilla</i>				+				+						
<i>Picus viridis</i>	ЗхЧ, Пдв	ЗхЧ, Пдв			ЗхЧ, Пдв									
<i>Picus canus</i>	Пдв, ПнЧ	Пдв, ПнЧ			Пдв, ПнЧ									
<i>Dryocopus martius</i>	ЗхЧ, Пдв	ЗхЧ, Пдв			ЗхЧ, Пдв									
<i>Dendrocopos major</i>	+	+	+											
<i>Dendrocopos syriacus</i>	+	+	+											
<i>Dendrocopos medius</i>	ПнЧ	ПнЧ			ПнЧ									
<i>Dendrocopos leucotos</i>	ПнЧ	ПнЧ			ПнЧ									
<i>Dendrocopos minor</i>	ПнЧ	ПнЧ			ПнЧ						Од			
<i>Picoides tridactylus</i>	ЗхП, КГ	ЗхП, КГ			ЗхП, КГ									
PASSERIFORMES Hirundinidae														
<i>Riparia riparia</i>			+				+							
<i>Ptyonoprogne rupestris</i>														Змі. Кр
<i>Hirundo rustica</i>			+				+							
<i>Hirundo daurica</i>														Кр
<i>Delichon urbica</i>			+				+							
Alaudidae														
<i>Galerida cristata</i>	+	+		+				+			+			
<i>Catantrella cinerea</i>				ПдЛ, Стп				ПдЛ, Стп			А-Ч			
<i>Catantrella rufescens</i>	χ	χ			Зап, Сш, Хр			А-Ч			Сш			

Вид Species	Осінній Sedentary	Кочовий Nomadic	Гніздовий Breeding			Умовно гніздовий Occasionally breeding	Переліт. Проліт. Migratory or Transitional		Зимуючий Wintering			Умовно зимуючий Occasionally wintering	Інвазійний Invasional	Залітний Vagrant
			Чис	Неч	Рідк		Чис	Неч	Чис	Неч	Рідк			
<i>Melanocorypha calandria</i>	Лст, Стп	Лст, Стп		Лст, Стп										
<i>Melanocorypha leucoptera</i>														ПСт
<i>Melanocorypha yeltoniensis</i>														ПСт
<i>Eremophila alpestris</i>							Θ		+			+		
<i>Lullula arborea</i>	χ	χ		+			+				ГКр, ПБК			
<i>Alauda arvensis</i>	χ	χ	+				+				ПСт			
Motacillidae														
<i>Anthus richardi</i>														Кр
<i>Anthus hodgsoni</i>														Лвв
<i>Anthus campestris</i>				+			+							
<i>Anthus trivialis</i>			+				+					МнЛ		
<i>Anthus pratensis</i>				ПнЧ			+			А-Ч, Зах				
<i>Anthus cervinus</i>							Θ				А-Ч			
<i>Anthus spinoletta</i>					КГ		ЗхЧ				ГКр, Пдв			
<i>Motacilla flava</i>			+				+				Куч			
<i>Motacilla feldegg</i>				А-Ч		Бук, Дрт, Зак	А-Ч							
<i>Motacilla citreola</i>				+			+							
<i>Motacilla cinerea</i>				ГКр, КГ			+			+				
<i>Motacilla alba</i>			+				+				ПдЧ, Чрк			
Laniidae														
<i>Lanius collurio</i>			+				+							
<i>Lanius nubicus</i>														Змі
<i>Lanius senator</i> ^{МКУ}						Кр	Θ							
<i>Lanius minor</i>				+			+							
<i>Lanius excubitor</i> ^{МКУ}					Зак, Пол, Прк		+			+				
Oriolidae														
<i>Oriolus oriolus</i>			+				+							

Продовження таблиці
Continuation of the Table

Вид Species	Осілий Sedentary	Кочовий Nomadic	Гніздовий Breeding			Умовно гніздовий Occasionally breeding	Переліт. Проліт. Migratory or Transitional		Зимуючий Wintering			Умовно зимуючий Occasionally wintering	Інвазійний Invasional	Залітний Vagrant
			Чис	Неч	Рідк		Чис	Неч	Чис	Неч	Рідк			
Sturnidae														
<i>Sturnus vulgaris</i>			+				+			ПСТ	+			
<i>Sturnus roseus</i> <small>чкву</small>					Зап, Кр, Хр			А-Ч					Зап, Кр, Хр	+
Corvidae														
<i>Perisoreus infaustus</i>														Жит
<i>Garrulus glandarius</i>	+	+	+				+		+	ПдЧ				
<i>Pica pica</i>	+		+											
<i>Nucifraga caryocatactes</i>	КГ, Сум	КГ, Сум		КГ	Сум								+	+
<i>Pyrrhocorax graculus</i>														Бук
<i>Corvus monedula</i>	+	+	+				+		+					
<i>Corvus frugilegus</i>	+	+	+				+		+					
<i>Corvus corone</i>														Вол? Жит? Под?
<i>Corvus cornix</i>	+	+	+											
<i>Corvus corax</i>	+	+		+										
Bombycillidae														
<i>Bombycilla garrulus</i>							Θ		+				+	
Cinclidae														
<i>Cinclus cinclus</i>	КГ	Крп		КГ										+
Troglodytidae														
<i>Troglodytes troglodytes</i>	Лст, Пол	Лст, Пол	Лст, Пол				+		+					
Prunellidae														
<i>Prunella collaris</i> <small>чкву</small>					КГ			Крп			Зак	Крп		
<i>Prunella montanella</i>														Кв, Од
<i>Prunella modularis</i>				Зах							А-Ч, Лв			

Вид Species	Осідлий Sedentary	Кочовий Nomadic	Гніздовий Breeding			Умовно гніздовий Occasionally breeding	Переліт. Проліт. Migratory or Transitional		Зимуючий Wintering			Умовно зимуючий Occasionally wintering	Інвазійний Invasional	Залітний Vagrant
			Чис	Неч	Рідк		Чис	Неч	Чис	Неч	Рідк			
Sylviidae														
<i>Cettia cetti</i>														Дон/ Хар, Плт
<i>Locustella fuscinioides</i>			+				+							
<i>Locustella fluviatilis</i>			+				+							
<i>Locustella naevia</i>					Лст, Пол		+							
<i>Luscinola melanopogon</i>					ДДн		ДДн							
<i>Acrocephalus paludicola</i> ^{ЧКУ}					Пол		ЗхЧ						Пол	
<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>			+				+							
<i>Acrocephalus agricola</i>				А-Ч, СхЧ			А-Ч, СхЧ							Лвв
<i>Acrocephalus dumetorum</i>					Хар		ПНС							Сум
<i>Acrocephalus palustris</i>			+				+							
<i>Acrocephalus scirpaceus</i>			+				+							
<i>Acrocephalus arundinaceus</i>			+				+							
<i>Hippolais icterina</i>			+				+							
<i>Hippolais caligata</i>														Сум
<i>Hippolais pallida</i>					ДДн		ДДн							
<i>Hippolais olivetorum</i>														Ода
<i>Sylvia msoria</i>				+			+							
<i>Sylvia hortensis</i>														Змі
<i>Sylvia atricapilla</i>			+				+					Кні, Кр, Лв		
<i>Sylvia borin</i>			+				+							
<i>Sylvia communis</i>			+				+							
<i>Sylvia curruca</i>			+				+							
<i>Sylvia mystacea</i>														Тхк

Продовження таблиці
Continuation of the Table

Вид Species	Осілий Sedentary	Кочовий Nomadic	Гніздовий Breeding			Умовно гніздовий Occasionally breeding	Переліт. Проліт. Migratory or Transitional		Зимуючий Wintering			Умовно зимуючий Occasionally wintering	Інвазійний Invasional	Залітний Vagrant
			Чис	Неч	Рідк		Чис	Неч	Чис	Неч	Рідк			
<i>Sylvia cantillans</i>														Ода, Тхк
<i>Sylvia nana</i>														Кр
<i>Sylvia rueppelli</i>														ДДН
<i>Sylvia melanocephala</i>														Тхк
<i>Phylloscopus trochilus</i>			+				+							
<i>Phylloscopus collybita</i>			+				+				ПЗП			
<i>Phylloscopus bonelli</i>														Кр, Лвв
<i>Phylloscopus sibilatrix</i>			+				+							
<i>Phylloscopus trochiloides</i>					Пол? Сум, Хар			Пол						Дрт, Лвв
<i>Phylloscopus nitidus</i>														Кр
<i>Phylloscopus inornatus</i>														Змі, МнЛ
<i>Phylloscopus proregulus</i>														Змі
<i>Phylloscopus schwarzi</i>														Тхк
Regulidae														
<i>Regulus regulus</i>	ГКр, КГ, Пол	ГКр, КГ, Пол			ГКр, КГ, Пол		+			+				
<i>Regulus ignicapillus</i> ^{ІКУ}	ГКр, КГ	ГКр, КГ			ГКр, КГ			ГКр, КГ			ГКр, ПЗП			
Muscicapidae														
<i>Ficedula hypoleuca</i>			+				+							
<i>Ficedula albicollis</i>			+				+							
<i>Ficedula parva</i>				+				+						
<i>Muscicapa striata</i>			+				+							
<i>Saxicola rubetra</i>			+				+							
<i>Saxicola torquata</i>				+				+			ПЗП			

Вид Species	Осілий Sedentary	Кочовий Nomadic	Гніздовий Breeding			Умовно гніздовий Occasionally breeding	Переліт. Проліт. Migratory or Transitional		Зимуючий Wintering			Умовно зимуючий Occasionally wintering	Інвазійний Invasional	Змітний Vagrant
			Чис	Неч	Рідк		Чис	Неч	Чис	Неч	Рідк			
<i>Oenanthe oenanthe</i>			+				+							
<i>Oenanthe pleschanka</i>					ГКр, Стп			ГКр, Стп						
<i>Oenanthe hispanca</i>					ГКр			ГКр						ПЗП
<i>Oenanthe isabellina</i>					Стп			Стп						
<i>Oenanthe leucura</i>														Кр
<i>Cercotrichas galactotes</i>														Вол
<i>Monticola saxatilis</i> ^{МКУ}					ГКр, КГ			ГКр, КГ						
<i>Monticola solitarius</i>														Зак, Лв
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>				+			+							
<i>Phoenicurus ochruros</i>			+				+			Кр	ПЗП, Чрк			
<i>Erithacus rubecula</i>			+				+			Стп	+			
<i>Luscinia megarhynchos</i>				Зак, Кр, Пдв, Прк				Зак, Кр, Пдв, Прк						
<i>Luscinia luscinia</i>			+				+							
<i>Luscinia svecica</i>				+			+				Пдч?			
<i>Tarsiger cyanurus</i>														Дон
<i>Catharus ustulatus</i>														Хрк
<i>Turdus atrogularis</i>														Од, Хар
<i>Turdus naumanni</i>														Од
<i>Turdus pilaris</i>			+				+		+					
<i>Turdus torquatus</i>				КГ				Зах, Од				Дрт		Дрт, Хр
<i>Turdus merula</i>			+				+			А-Ч	+			

Продовження таблиці
Continuation of the Table

Вид Species	Осілий Sedentary	Кочовий Nomadic	Гніздовий Breeding			Умовно гніздовий Occasionally breeding	Переліт. Проліт. Migratory or Transitional		Зимуючий Wintering			Умовно зимуючий Occasionally wintering	Інвазійний Invasional	Залітний Vagrant
			Чис	Неч	Рідк		Чис	Неч	Чис	Неч	Рідк			
<i>Turdus iliacus</i>				Пол, Хар				+				ПБК		
<i>Turdus philomelos</i>			+				+					А-Ч		
<i>Turdus viscivorus</i>				ПнЧ				+			+			
Paradoxornithidae														
<i>Panurus biarmicus</i>	+	+		+										
Aegithalidae														
<i>Aegithalos caudatus</i>	+	+		+										
Paridae														
<i>Remiz pendulinus</i>				+				+			Зах, ПдЧ			
<i>Parus palustris</i>	ПнЧ	ПнЧ	ПнЧ											
<i>Parus montanus</i>	Крп, ПнЛ, Пол	Крп, ПнЛ, Пол	Крп, ПнЛ, Пол										ПнЧ	
<i>Parus cristatus</i>	КГ, ПнЛ, Пол	КГ, ПнЛ, Пол		КГ, ПнЛ, Пол										
<i>Parus ater</i>	ГКр, ПнЛ, Пол	ГКр, ПнЛ, Пол	ГКр, ПнЛ, Пол					+			+			
<i>Parus caeruleus</i>	+	+	+					+			+			
<i>Parus cyanus</i>	Вол	Вол			Вол									ПнЧ
<i>Parus major</i>	+	+	+					+			+			
Sittidae														
<i>Sitta europaea</i>	ПнЧ	ПнЧ	ПнЧ											
<i>Tichodroma muraria</i>														ГКр, КГ
Certhiidae														
<i>Certhia familiaris</i>	+	+	+											
<i>Certhia brachydactyla</i>	Зак, Роз	Зак, Роз			Зак, Роз									
Passeridae														
<i>Passer domesticus</i>	+	+	+											

Вид Species	Осілий Sedentary	Кочовий Nomadic	Гніздовий Breeding			Умовно гніздовий Occasionally breeding	Переліт. Проліт. Migratory or Transitional		Зимуючий Wintering			Умовно зимуючий Occasionally wintering	Інвазійний Invasional	Залтний Vagrant
			Чис	Неч	Рідк		Чис	Неч	Чис	Неч	Рідк			
<i>Passer hispaniolensis</i>					Пдв			Пдв						
<i>Passer montanus</i>	+	+	+											
<i>Petronia petronia</i>														КГ
<i>Montifringilla nivalis</i>														КГ
Fringillidae														
<i>Fringilla coelebs</i>	х	х	+				+		А-Ч	Зак	+			
<i>Fringilla montifringilla</i>							Ө		+				+	
<i>Serinus serinus</i>			Зах, Пол, Хар				ЗхЧ, Пол				Зах			
<i>Chloris chloris</i>	х	х	+				+			+				
<i>Spinus spinus</i>				ГКр, КГ, Пол			+		+					
<i>Carduelis carduelis</i>	х	х	+				+		+					
<i>Acanthis cannabina</i>	х	х	+				+		+					
<i>Acanthis flavirostris</i>											Вол, Лвв			Лст, Пол
<i>Acanthis flammea</i>							Ө		+				+	
<i>Acanthis hornemanni</i>														+
<i>Carpodacus erythrinus</i>				ПнЧ				+						
<i>Carpodacus roseus</i>														Кр, Чер
<i>Carpodacus rubicilla</i>														Кр
<i>Pinicola enucleator</i>														Пол
<i>Loxia pytyopsittacus</i>														Пол
<i>Loxia curvirostra</i>	ГКр, КГ, Сум	ГКр, КГ, Сум			ГКр, КГ, Сум			ПнЧ			ГКр, ПнЧ		ПнЧ	ПдЧ

Продовження таблиці
Continuation of the Table

Вид Species	Осілий Sedentary	Кочовий Nomadic	Гніздовий Breeding			Умовно гніздовий Occasionally breeding	Переліт. Проліт. Migratory or Transitional		Зимуючий Wintering			Умовно зимуючий Occasionally wintering	Інвазійний Invasional	Залітний Vagrant
			Чис	Неч	Рідк		Чис	Неч	Чис	Неч	Рідк			
<i>Loxia leucoptera</i>														Дрт, Пол
<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	КГ, Пол, Роз?	КГ, Пол, Роз?		КГ, Пол, Роз?			+		+				+	
<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	χ	χ	+				+			+				
Emberizidae														
<i>Emberiza calandra</i>	А-Ч, Крп, Пнп, Под	А-Ч, Крп, Пнп, Под		+				+			А-Ч, Крп, Пнп, Под			
<i>Emberiza citrinella</i>	+	+	+				+		+					
<i>Emberiza leucocephala</i>														+
<i>Emberiza cirius</i>														Кр, Льв
<i>Emberiza cia</i>	ГКр	ГКр			ГКр									
<i>Emberiza schoeniclus</i>			+				+			+				
<i>Emberiza chrysophrys</i>														Льв
<i>Emberiza rustica</i>														Кр, Льв
<i>Emberiza pusilla</i>														Вол, Кії, Кр
<i>Emberiza aureola</i>					Сум		Сум							
<i>Emberiza hortulana</i>				+			+							
<i>Emberiza buchanani</i>														Змі
<i>Emberiza caesia</i>														Кр
<i>Emberiza melanocephala</i> ^{ікву}					Кер, Пра		Кер, Пра							
<i>Calcarus lapponicus</i>							Ь			ПнЧ			ПнЧ	
<i>Plectrophenax nivalis</i>							⊕			+			+	

Умовні позначки і скорочення назв категорій статусу і території (див. також рис. 1–2, стор. 55):

ЧКУ – включено до Червоної книги України (1994);

(Ін) – інтродукований;

(Ін-Х) – інтродукований, але зниклий;

+ – трапляється майже на всій території країни або більший її частини (нерідко за винятком Криму);

Θ – трапляється як пролітний на всій території країни (деякі пролітні види можуть зимувати в якомусь з регіонів або по всій території);

Æ – трапляється як пролітний в Азово-Чорноморському регіоні;

Ь – трапляється як пролітний в північній частині країни, де й зимує;

ґ – кочівля на акваторіях Азовського і Чорного морів у післягніздовий період;

? – невизначеність даної категорії або факту знахідки в регіоні;

Х – можливість осілості і кочівель частини місцевих популяцій;

/ – на межі областей;

АМ – акваторія і узбережжя Азовського моря;

А-Ч – Азово-Чорноморський регіон, включаючи Крим (для коловодних – переважно узбережжя);

Бук – Чернівецька область;

ВДп – верхня частина Придніпров'я;

Вол – Волинська область (в деяких випадках і прилегли райони);

ГКр – Гірський Крим;

ДДн – дельта Дунаю;

ДДп – дельта Дніпра;

Дес – Десна та її заплава;

Дж – острів Джарилгач;

Днр – Дністер та його заплава;

Дон – Донецька область;

Днп – Дніпро і його заплава;

ДрЛ – Дністровський лиман і прилегли території;

Дрг – Дніпропетровська область;

Жит – Житомирська область;

Зак – Закарпаття;

Зап – Запорізька область;

Зах – західні райони країни, головним чином прикордонні області;

Змі – острів Зміїний;

ЗхП – Західне Полісся (в деяких випадках тільки північні райони);

ЗхЧ – західна частина країни, майже все правобережжя, за винятком крайніх південних районів;

Legend and shortenings for categories of bird status and areas (see also figures 1–2, page 55):

– included into the Red Data Book of Ukraine (1994);

– introduced species;

– introduced, but currently extinct species;

– occurs nearly all over the country or most of it (quite often with exclusion of the Crimea);

– occurs as migratory species all over the country (some migratory species may winter in either some parts of the country or all over it);

– occurs as migratory in the Azov-Black Sea area;

– occurs as migratory in the northern part of the country, where it also winters;

– makes movements over water areas of the Azov and Black Seas in the post-breeding period;

– uncertainty of this category or the records coming from this region;

– likelihood of sedentary status or possibility of movements for some portion of the local population;

– on the border between region;

– water area and coast of the Azov Sea;

– Azov-Black Sea area including the Crimea (for waterbirds mainly coastal wetlands);

– Chernivets'ka Oblast;

– Northern part of the *Prydniprovia* region;

– Volyns'ka Oblast (in some cases also adjacent districts);

– mountainous part of the Crimea;

– Danube Delta;

– Dnipro Delta;

– Desna River and its flood plain;

– Dzharylhach Island;

– Dniester River and its flood plain;

– Donetsk'ka Oblast;

– Dnipro River and its flood plain;

– Dniester Lyman and adjacent areas;

– Dnipropetrovs'ka Oblast;

– Zhytomyrs'ka Oblast;

– *Zakarpattia*, e. i. Zakarpats'ka Oblast;

– Zaporiz'ka Oblast;

– Western regions of the country, mainly boundary Oblasts;

– Zmiinyi Island;

– Western *Polissia* (in some cases only the northern districts);

– Western part of the country, nearly all *Pravoberezhzhia* (areas on the right bank of Dnipro), excluding the southernmost districts;

- І-Ф – Івано-Франківська область;
 Кв – Київська область;
 КГ – Карпатські гори;
 Кер – Керченський півострів Криму;
 Киї – Київ та поблизу міста;
 Кр – Крим;
 КрЗ – Каркінітська затока;
 Крп – Карпатський регіон (Карпати і прилеглі
 рівнинні території на Закарпатті та в Прикарпатті);
 Куч – Кучурганський лиман та прилеглі
 території;
 Льв – Львів та поблизу міста;
 Льв – Львівська область;
 ЛдО – Лебедині острови;
 ЛЛт – Лівобережний Лісостеп;
 Лст – Лісостеп;
 Луг – Луганська область;
 МьЛ – Молочний лиман та прилеглі території;
 НДп – нижня частина Придніпров'я;
 Од – Одеська область;
 Ода – поблизу Одеси чи в самому місті;
 ПБК – Південний берег Криму;
 Пдв – Придунав'я;
 ПдЛ – південна частина Лісостепу;
 ПдЧ – південна частина країни;
 ПЗП – Північно-Західне Причорномор'я;
 Пв – Полтавська область;
 ПЛт – Правобережний Лісостеп;
 Пн – північні райони країни, прилеглі до
 державного кордону;
 ПнЛ – північна частина Лісостепу;
 Пнп – Придніпров'я;
 ПнС – північний схід країни;
 ПнЧ – північна частина країни;
 Под – Поділля;
 Пол – Полісся (для деяких видів з вузькою
 смугою Лісостепу);
 Пра – Приазов'я;
 Прк – Прикарпаття, або Передкарпаття
 (правобережна частина басейну Дністра до Карпат);
 ПОд – південна частина Одеської області;
 ПСт – південна частина степової смуги,
 включаючи Крим;
 Рів – Рівненська область;
 Роз – Розточчя;
 СДц – Сіверський Донець і його заплава;
 Сев – район біля Севастополя (Крим);
 Слб – Слобожанщина (область між Дніпром і
 Сіверським Дінцем);
- Ivano-Frankivs'ka Oblast;
 – Kyivs'ka Oblast;
 – Carpathian Mountains;
 – Kerch Peninsula, the Crimea;
 – Kyiv and surroundings;
 – the Crimea;
 – Karkinit's'ka Bay;
 – Carpathian region (Carpathians and adja-
 cent plain areas in *Zakarpattia* and *Prykarpattia*);
 – Kuchurhans'ky Lyman and adjacent
 areas;
 – L'viv and surrounding area;
 – L'viv's'ka Oblast;
 – Lebedyni Islands;
 – *Lisostep* (Forest Steppe) on the Dnipro left bank;
 – *Lisostep*, e. i. Forest Steppe;
 – Luhans'ka Oblast;
 – Molochny Lyman and adjacent areas;
 – the Northern part of *Prydniprovia* region;
 – Odes'ka Oblast;
 – Odesa or surrounding areas;
 – Southern coast of the Crimea;
 – *Prydunavia*;
 – Southern part of the *Lisostep* (Forest Steppe);
 – Southern part of the country;
 – North-Western *Prychornomorja*;
 – Poltav's'ka Oblast;
 – *Lisostep* (Forest Steppe) on the Dnipro right bank;
 – Northern regions of the country adjacent
 to the state border;
 – Northern part of the *Lisostep* (Forest Steppe);
 – *Prydniprovia*;
 – North-East of the country;
 – Northern part of the country;
 – *Podillia*;
 – *Polissia* (for some species also with narrow
 belt of *Lisostep* (Forest Steppe));
 – *Pryazovia*;
 – either *Prykarpattia* or *Peredkarpattia* (the right-
 bank part of the Dniester basin to Carpathians);
 – Northern part of Odes'ka Oblast;
 – Southern part of the *Step* (Steppe) Belt,
 including the Crimea;
 – Rivnens'ka Oblast;
 – *Roztochchia*;
 – Siverskyi Donets River and its flood plain;
 – area near Sevastopol (the Crimea);
 – *Slobozhanshchyna* (area between Dnipro
 and Siverskyi Donets);

Стп – Степ;	– <i>Step</i> (Steppe);
Сум – Сумська область;	– Sums'ka Oblast;
СхП – Східне Полісся;	– Eastern <i>Polissia</i> ;
СхЧ – східна частина країни;	– Eastern part of the country;
Сш – район Сиваша, включаючи Присивашшя;	– Syvash area, including <i>Prysyvashshia</i> ;
Тр – Тернопільська область;	– Ternopil's'ka Oblast;
Тхк – Тарханкутський півострів Криму;	– Tarkhankut peninsula, the Crimea;
Хар – Харківська область;	– Kharkivs'ka Oblast;
Хм – Хмельницька область;	– Khmel'nyts'ka Oblast;
Хр – Херсонська область;	– Khersons'ka Oblast;
Хрк – поблизу Харкова;	– Kharkiv, nearabouts;
ЦДп – Центральне Придніпров'я;	– Central <i>Prydniprovia</i> ;
Чер – поблизу Чернівців;	– Chernivtsi, nearabouts;
ЧЗ – територія Чорноморського біосферного заповідника;	– territory of Chornomorskyi Biosphere Reserve;
ЧМ – акваторія і узбережжя Чорного моря;	– water area and coast of the Black Sea;
Чрк – Черкаська область;	– Cherkas'ka Oblast;
Чрн – Чернігівська область;	– Chernihivs'ka Oblast;
Шц – Шацькі озера.	– Shats'ki Lakes.
<i>Умовні скорочення оцінки чисельності:</i>	<i>Shortenings for evaluation of bird numbers:</i>
Неч – нечисленний;	– scarce;
Рідк – рідкісний;	– rare;
Чис – численний.	– numerous.

Примітка. Категорія "численний" у випадку з дрібними видами, до яких можна віднести птахів розміром не більше шпака чи дрозда, охоплює широкі кількісні межі – від сотні тисяч до мільйонів пар або особин, а категорія "нечисленний" – в межах десятків тисяч пар чи особин. Для більших за розміром птахів визначення "численний" стосується тих видів, чисельність яких оцінюється у десять тисяч пар або особин та більше, тоді як "нечисленний" – видів з чисельністю у кілька тисяч пар чи особин. Числові межі в категорії "рідкісний" однакові для всіх видів – від окремих особин до кількох сотень пар.

Якщо вид трапляється майже по всій території країни, посезонна оцінка чисельності дається в цілому і позначається знаком "+", і разом з тим при його більшій концентрації в якомусь регіоні вказується додатково і цей регіон.

A note. In case of small species (which are birds sized less than Sparrow or Thrash) the category "numerous" encompasses quantitative estimates ranging from hundreds of thousands to millions of pairs or individuals, while category "scarce" encompasses those that are within tens of thousand pairs or individuals. For the larger species definition "numerous" is applied to those of them, which population estimates are around ten thousand pairs (individuals) or more, while category "scarce" – to those that have population sizes around several thousand individuals or pairs. Numeric range for the category "rare" is the same for all species: from single individuals to several hundred pairs.

If a species occurs nearly all over the country, the seasonal estimate of its numbers is given in whole and marked with "+". Otherwise, if it concentrates in some areas, the latter are listed as well.

Література

- Абакумов В. Г., Цвельх А. Н. Пустынная славка (*Sylvia nana* Hempr. et Ehr.) – новый вид фауны Украины и Крыма // Вестн. зоологии. – 1994. – № 1. – С. 58.
- Андрющенко Ю. А., Дядичева О. А., Гринченко А. Б., Полуда А. М., Попенко В. М., Прокопенко С. П., Черничко И. И., Черничко Р. Н. О находках новых и редких видов птиц в Крыму // Вестн. зоологии. – 1993. – № 4. – С. 55.
- Андрющенко Ю. А., Ардамацкая Т. Б., Белик В. П., Гавриленко В. С. О первой встрече султанки (*Porphyrio porphyrio*) на Сиваше // Бранта: Сб. науч. тр. Азово-Черноморской орнитол. станции. – 2003. – Вып. 6. – С. 193–194.
- Анненковъ Н. Ботанический словарь. – С.-Пб. : Император. Акад. Наук, 1878. – 648 с.
- Аппак Б. А. О встречах редких видов птиц в Крыму // Беркут. – 2001. – Т. 10, вып. 2. – С. 152.
- Ардамацкая Т. Б., Черничко И. И. Успешное гнездование белохвостой пигалицы (*Vanellochetusia leucura*) в Херсонской области // Бранта: Сб. науч. тр. Азово-Черноморской орнитол. станции. – 2002. – Вып. 5. – С. 129–131.
- Архипов А. М. Встреча горного гуся (*Anser indicus*) в Одесской области // Праці Укр. орнітол. товариства. – К., 1996. – Т. 1. – С. 220.
- Архипов А. М. Численность и характер зимовки птиц на Кучурганском лимане и сопредельных территориях в 2001 г. // Мониторинг зимующих птиц в Азово-Черноморском регионе Украины. Сб. науч. работ. – Одесса : "Природное наследие" – фонд им. проф. И. И. Пузанова, 2002. – С. 3–8.
- Бёме Р. Л., Кузнецов А. А. Птицы лесов и гор СССР. – М. : Просвещение, 1966. – 271 с.
- Бёме Р. Л., Флинт В. Е. Пятиязычный словарь названий животных. Птицы. Латинско-русский-английский-немецкий-французский. – М. : Русский язык РУССО, 1994. – 845 с.
- Бескаравайный М. М. Зимовка птиц в Юго-Восточном Крыму // Зимние учеты птиц на Азово-Черноморском побережье Украины. Сб. науч. работ. – Мелитополь–Одесса–Киев : Wetlands International, 1999. – Вып. 2. – С. 10–20.
- Бескаравайный М. М. Толстоклювый зук – новый вид в орнитофауне Крыма // Вестн. зоологии. – 2002. – **36**, № 6. – С. 80.
- Бескаравайный М. М., Костин С. Ю., Спиваков О. Б., Розенберг О. Г. Новые данные о некоторых редких и малоизученных птицах Крыма // Бранта: Сб. науч. тр. Азово-Черноморской орнитол. станции. – 2001. – Вып. 4. – С. 123–124.
- Боднар В. В. Дані про зустрічі з рідкісними видами птахів на Закарпатті // Матеріали конф. 7–9 квітня 1995 р., м. Ніжин. – К., 1996. – С. 67–69.
- Бокотей А. А. Иван Верхратский // Орнитологи Украины : Библиографический справочник. – Харьков, 1999. – С. 25–27.
- Бокотей А. А., Пограничний В. О. Українська орнітологічна номенклатура і термінологія в контексті національного термінотворення: історичний процес та сучасний стан // Інформаційні матеріали Західного відділення Укр. орнітол. товариства. – 1995. – Вып. 7 : Трищ. – С. 52–60.

- Бучко В. В. Заліт полярного буревісника на територію України // Беркут. – 1996. – Т. 5, вип. 1. – С. 52.
- Верхратський І. Початки до уложення номенклатури і термінології природописної, народнєї і замітка о волоськім павуку. – Львів, 1864. – Ч. 1. – С. 4, 16–17.
- Верхратський І. Початки до уложення номенклатури і термінології природописної, народнєї. – Львів, 1867. – Ч. 2. – С. 7–16, 23.
- Верхратський І. Початки до уложення номенклатури і термінології природописної, народнєї. – Львів, 1872 а. – Ч. 4. – С. 5–7.
- Верхратський І. Початки до уложення номенклатури і термінології природописної, народнєї. – Львів, 1872 б. – Ч. 5. – С. 19–21.
- Верхратський І. Початки до уложення номенклатури і термінології природописної, народнєї. – Львів, 1879. – Ч. 6. – С. 4–17.
- Верхратський І. Зоологія на низші кляси шкіл середніх. – Львів, 1906. – 138 с.
- Верхратський І. Нові знадоби номенклатури і термінології природописної, народної, збирані між людьми // Зб. математично-природописно-лікарської секції НТШ. – Львів, 1908. – Т. 12. – С. 13–23 с.
- Вискушенко А. П., Корбут Г. О., Памірський М. С., Гирин В. К. Чисельність птахів різних біотопів Південного Полісся Житомирщини // Обліки птахів: підходи, методики, результати (Зб. наук. статей Другої міжнар. наук.-практ. конф., 26–30 квітня 2004 р.). – Житомир, 2004. – С. 117–119.
- Воїнственський М. А. Птахи. – К.: Рад. шк., 1984. – 299 с.
- Воїнственський М. А., Кістяківський О. Б. Визначник птахів УРСР. – 1-е вид. – К.: Рад. шк., 1952. – 351 с.
- Воїнственський М. А., Кістяківський О. Б. Визначник птахів УРСР. – 2-е вид. – К.: Рад. шк., 1962. – 371 с.
- Гаврилюк М. Н. Обліки зимуючих птахів в околицях м. Черкаси // Зимні учети птахів на Азово-Чорноморському побережжя України. Сб. науч. работ. – Одеса-Київ: Wetlands International, 2001. – Вып. 3. – С. 64–65.
- Гармаш Б. А. Гнездование белохвостой пегалицы (*Vanellochetusia leunura* L.) в Крыму // Вестн. зоологии. – 1998. – 32(4). – С. 120.
- Гащак С. П. О гнездовании лебедя-кликуну в Чернобыльской зоне Украины // Беркут. – 2005. – Т. 14, вип. 2. – С. 269–270.
- Гера Г. П., Домашевский С. В., Фесенко Г. В. О зимовке черноголовой славки (*Sylvia atricapilla*) в Киеве // Вестн. зоологии. – 1994. – № 6. – С. 51.
- Годованец Б. И., Скильский И. В., Васин А. М. Наблюдение воробья каменного (*Petronia petronia*) в Украине // Вестн. зоологии. – 1993. – № 4. – С. 47.
- Горбань І. М. Микола Шарлемань (до 110-ї річниці від дня народження) // Інформаційні матеріали Західного відділення Укр. орнітол. товариства. – 1998. – Вип. 9: Зелічок. – С. 66–70.
- Горбань І. М. Папуга Крамера – новий вид у фауні України // Вестн. зоологии. – 1999. – Т. 33. – № 4–5. – С. 86.
- Горбань І. М. Оцінка чисельності зимуючих птахів України // Обліки птахів: підходи, методики, результати (Зб. наук. статей Другої міжнар. наук.-практ. конф., 26–30 квітня 2004 р.). – Житомир, 2004. – С. 93–99.

- Горбань И. М., Бокотей А. А., Бойко Г. В., Боровец Е. А., Луговой А. Е., Гузий А. И., Гулай В. И., Козловский Р. С., Давыдович Л. И., Держко И. С., Кийко А. О., Лагоцкий В. М., Пограничный В. А., Сребродольская Е. Б., Данилевич Р. М., Кравец М. В., Баран В. В., Тишечкин П. К., Фогель И. Ю., Потапенко В. А., Ясницкий М. М. Орнитофаунистические новости из западных областей Украины // Орнитология. – 1991. – Вып. 25. – С. 153–155.
- Горбань И. М., Полушина Н. А. Зимівля кропив'янки чорноголової (*Sylvia atricapilla* L.) // Інформаційні матеріали Західного відділення Укр. орнітол. товариства. – 1998. – Вип. 9 : Зелічок. – С. 56.
- Грищенко В. М. Новый вид в орнитофауне Украины // Беркут. – 1992. – Т. 1. – С. 75.
- Грищенко В. М., Скільський І. В. Рецензія "Фесенко Г. В., Бокотей А. А. Анотований список українських наукових назв птахів фауни України. Київ–Львів, 2000. 44 с." // Беркут. – 2000. – Т. 9, вип. 1–2. – С. 145–147.
- Гудина А. Н. Заметка о птицах нижнего течения реки Великий Бурлук // Птицы бассейна Северского Донца. – 2000. – Вып. 6–7. – С. 76–77.
- Гузій А. І. Фауна і населення хребетних західного регіону України. – К., 1997. – Т. 1 : Розточчя. – 147 с.
- Гузій А. І. Просторово-типологічна організація птахів лісостанів західного регіону України. – Житомир : Вид-во "Волинь", ПП "Рута", 2006. – 448 с.
- Гулай В. И. Гнездование морской чернети (*Aythya marila* L.) на Западной Украине // Современная орнитология 1991. – М. : Наука, 1992. – С. 261–262.
- Давыдович Л. И., Горбань И. М. Желтобровая овсянка – новый вид в авифауне Украины // Орнитология. – 1990. – Вып. 24. – С. 147.
- Дементьев Г. П. Список птиц СССР // Полный определитель птиц СССР / С. А. Бутурлина и Г. П. Дементьева. Т. 5 : Список птиц СССР. Общий очерк строения и жизни птиц. Библиография. – М. ; Л. ; КОИЗ, 1941. – Гл. 2. – С. 95–164.
- Дементьев Г. П. Отряд хищные птицы // Птицы Советского Союза / Под общ. ред. Г. П. Дементьева и Н. А. Гладкова. – М. : Сов. наука, 1951. – Т. 1. – С. 70–341.
- Домашевский С. В. Орнитофауна регионального ландшафтного парка "Гранитно-степное Побужье" // Заповідна справа в Україні. – 2001 а. – Т. 7, вип. 2. – С. 23–29.
- Домашевский С. В. Результаты зимних учетов птиц в юго-западных районах Крыма в декабре 1998 и 1999 гг. // Зимние учеты птиц на Азово-Черноморском побережье Украины. Сб. науч. работ. – Одесса–Киев : Wetlands International, 2001 б. – Вып. 3. – С. 56–59.
- Домашевский С. В. Бородатая неясыть (*Strix nebulosa*) в Киевском Полесье // Вестн. зоологии. – 2004. – 38(2). – С. 20.
- Дядичева Е. А., Попенко В. М., Кошелев А. И. Воробьинообразные птицы Молочного лимана в период сезонных миграций // Бранта: Сб. науч. тр. Азово-Черноморской орнітол. станції. – 2005. – Вып. 8. – С. 133–159.
- Дядичева Е. А., Черничко И. И., Горлов П. И., Черничко Р. Н., Кошелев А. И. Структура зимних орнитокомплексов поймы р. Молочная по данным январских учетов 1997–1999 гг. // Зимние учеты птиц на Азово-Черноморском побережье Украины. Сб. науч. работ. – Мелитополь–Одесса–Киев : Wetlands International, 1999. – С. 21–32.

- Жмуд М. Е. Птицы украинской части дельты р. Дунай и сопредельных территорий в зимний сезон 1998–1999 гг. // Зимние учеты птиц на Азово-Черноморском побережье Украины. Сб. науч. работ. – Мелитополь–Одесса–Киев : Wetlands International, 1999. – Вып. 2. – С. 33–44.
- Жмуд М. Е. Зимовка птиц в приморской зоне украинской части дельты Дуная в сезон 1999–2000 гг. // Зимние учеты птиц на Азово-Черноморском побережье Украины. Сб. науч. работ. – Одесса–Киев : Wetlands International, 2001. – Вып. 3. – С. 3–10.
- Жмуд М. Е. Испанский воробей (*Passer hispaniolensis* Temm.) – новый гнездящийся вид орнитофауны Украины // Птицы Азово-Черноморского региона. Мониторинг и охрана. – Николаев, 2003. – С. 25–27.
- Жмуд М. Е. Кудрявый пеликан (*Pelecanus crispus* Bruch.) на юге Украины // Бранта: Сб. науч. тр. Азово-Черноморской орнитол. станции. – 2004. – Вып. 7. – С. 158–166.
- Загороднюк І. В. Спостереження скелера синього, *Monticola solitarius* (Muscicapidae), в Українських Карпатах // Вестн. зоології. – 2004. – **38**, № 5. – С. 56.
- Загороднюк І., Фесенко Г. Двійникові таксономічні комплекси серед птахів фауни Східної Європи // Наук. вісник Ужгород. ун-ту. Серія: Біологія. – 2004. – Вип. 15. – С. 5–19.
- Зубаровський В. М. Хижі птахи. – К. : Наук. думка, 1977. – 330 с. (Фауна України. Птахи; Т. 5. Вип. 2).
- Зубко В. Н. Белые гуси в Аскании Новой // Охота и охотничье хозяйство. – 1980. – № 9. – С. 22–23.
- Иванов А. И., Штегман Б. К. Краткий определитель птиц СССР. – Л.–С.-Пб. : Наука, 1978. – 559 с.
- Каталог орнитофауни західних областей України : Орнітофауністичні спостереження за 1977–1988 рр. / Ред. М. В. Химин, І. М. Горбань. – Луцьк, 1989. – № 1. – 101 с.
- Каталог орнитофауни західних областей України : Орнітологічні спостереження за 1991–1992 рр. / Ред. М. В. Химин, І. М. Горбань. – Луцьк, 1993. – № 3 : Волоче очко. – С. 7.
- Кістяківський О. Б. Курині. Голуби. Рябки. Пастушки. Журавлі. Дрофи. Кулики. Мартини. – К. : Вид-во АН УРСР, 1957. – 432 с. (Фауна України. Птахи; Т. 4).
- Кинда В. В., Бескаравайный М. М., Дядичева Е. А., Костин С. Ю., Попенко В. М. Ревизия редких, малоизученных и залетных видов воробьинообразных (Passeriformes) птиц в Крыму // Бранта: Сб. науч. тр. Азово-Черноморской орнитол. станции. – 2003. – Вып. 6. – С. 25–58.
- Клестов Н. Л. Зимовка вальдшнепа в Черкасской области // Вестн. зоології. – 1992. – № 3. – С. 44.
- Кныш Н. П., Сыпко А. В. Залет бормолушки (*Hippolais caligata*) на северо-восток Украины // Вестн. зоології. – 1993. – № 4. – С. 38.
- Корзюков А., Кивганов Д. Новый вид орнитофауны Украины – маскированный сорокопуд // Птах. Інф. бюл. Укр. товариства охорони птахів. – 2004. – № 3. – С. 13.
- Корзюков А. И., Панченко П. С., Форманюк О. А., Белинский А. В. Мониторинг воробьинообразных птиц в Одесской области в зимний период 2000–2001 гг. // Мониторинг зимующих птиц в Азово-Черноморском регионе Украины. Сб. науч. работ. – Одесса : "Природное наследие" – фонд им. проф. И. И. Пузанова, 2002. – С. 15–30.
- Костин Ю. В. Птицы Крыма. – М. : Наука, 1983. – 240 с.

- Коханов В. Д. К итогам полувекового изучения орнитофауны окрестностей Красногоровки близ Донецка // Птицы бассейна Северского Донца. – Донецк, 2000. – Вып. 6–7. – С. 40–48.
- Коханов В. Д. Новые сведения по орнитофауне Красногоровки (близ Донецка) // Птицы бассейна Северского Донца. – Харьков, 2003. – Вып. 8 : Материалы 7–10 конф. “Изучение и охрана птиц бассейна Северского Донца”. – С. 38–40.
- Коханов В. Д. К истории распространения и характеру пребывания синехвостки *Tarsiger cyathurus* в Восточной Европе // Русский орнитологический журнал. – 2005. – Т. 14, экспресс-вып. 281. – С. 212–214.
- Кошелев А. И., Кошелев В. А., Пересадко Л. В., Попенко К. В. Результаты рождественских учетов зимующих птиц в Северном Приазовье в январе 2001 года // Мониторинг зимующих птиц в Азово-Черноморском регионе Украины. Сб. науч. работ. – Одесса : “Природное наследие” – фонд им. проф. И. И. Пузанова, 2002. – С. 30–40.
- Кузнецов Б. А. Определитель позвоночных животных фауны СССР. Пособие для учителей. – М. : Просвещение, 1974. – Ч. 2 : Птицы. – 286 с.
- Левицкий П. Ф. Заметки о птицах // Известия Мелитопольского отдела Географического общества УССР и Запорожского областного отдела общества охраны природы УССР. – Днепропетровск : Промінь, 1965. – С. 141–151.
- Луговой А. Е. Птицы и орнитология в Закарпатье в XX веке // Пріоритети орнітологічних досліджень. Матеріали і тези доповідей VIII наук. конф. орнітологів заходу України, присвяченої пам'яті Густава Бельке (24.07.1910 – 03.03.1873). – Львів–Кам'янець-Подільський, 2003. – С. 38–48.
- Лысенко В. И. Гусеобразные. – Киев : Наук. думка, 1991. – 199 с. (Фауна Украины. Птицы; Т. 5. Вып. 3).
- Марисова І. В., Бойко В. М. Світ пернатих Чернігівщини у назвах : Короткий етимологічний словник-довідник для студентів природничо-географічного факультету. – Ніжин, 1998. – 28 с.
- Марисова І. В., Кедров Б. Ю. Систематика хордових тварин. Навчальний посібник. – Ніжин : Редакційно-видавничий відділ НДПУ, 2003. – 132 с.
- Марисова І. В., Талпош В. С. Птахи України. – К. : Вища шк., 1984. – 183 с.
- Маркевич О. П., Татарко К. І. Російсько-українсько-латинський зоологічний словник : Термінологія і номенклатура. – К. : Наук. думка, 1983. – 410 с.
- Международный кодекс зоологической номенклатуры. – Л.–С.–Пб. : Наука, 1988. – 205 с.
- Мельничук В. Про польовий визначник Г. В. Фесенка та А. А. Бокотея “Птахи фауни України” // Птах. Інф. бюл. Укр. товариства охорони птахів. – 2005. – № 2. – С. 11.
- Мищенко М. О. Гнездование бородатой неясыти (*Strix nebulosa*) на территории Киевской области на протяжении двух лет // Вестн. зоологии. – 2004. – 38, № 3. – С. 36.
- Никифоров М. Е., Козулин А. В., Гричик В. В., Тишечкин А. К. Птицы Беларуси на рубеже XXI века. – Минск, 1997. – 187 с.
- Никольский А. М. Позвоночные животные Крыма // Заметки Император. Акад. Наук. – 1892. – Т. 68. – 484 с.
- Новак В. О., Мазуркова І. А. Народні назви птахів на Волино-Поділлі // Мат. 1-ї конф. молодих орнітологів. – Чернівці, 1996. – С. 136–137.

- Определитель высших растений Украины / Доброчаева Д. Н., Котов М. И., Прокудин Ю. Н. и др. – Киев : Наук. думка, 1987. – 548 с.
- Паньків М. Птахи у побуті, віруваннях і обрядах покутян // Екологічні аспекти охорони птахів. – Львів, 1999. – С. 110–113.
- Патока П. И. Если вы любите голубей: Справочник. – Киев : Урожай, 1991. – 200 с.
- Пашковский С. П. Большая бормотушка в Белгороде-Днестровском (Измаильская область) // Орнитология. – 1965. – Вып. 7. – С. 287–289.
- Пилюга В. И. Новый вид орнитофауны Украины // Бранта: Сб. науч. тр. Азово-Черноморской орнитол. станции. – Мелитополь–Симферополь, 1998. – Вып. 1. – С. 119–120.
- Пилюга В. И., Тилле А. А. Результаты учетов зимующих птиц в приморских районах Одесской области в январе 1998 г. // Зимние учеты птиц на Азово-Черноморском побережье Украины. Сб. науч. работ. – Киев : Wetlands International, 1998. – С. 19–21.
- Пограничний В. Ювілейна виставка “Іван Верхратський. Життєвий і творчий шлях” // Інформаційні матеріали Західного відділення Укр. орнитол. товариства. – 1997. – Вип. 8 : Орішок. – С. 41–43.
- Полуда А. М., Баев В. А., Жмуд М. Е. Славка Рюппеля – новый вид для фауны СССР // Вестн. зоологии. – 1991. – № 1. – С. 85.
- Полуда А. М., Дядичева О. А., Кивганов Д. А., Корзюков А. И., Омельчук И. Ю. Регистрация пеночки-зарнички (*Phylloscopus inornatus*) в Украине // Вестн. зоологии. – 2004. – 38, № 2. – С. 78.
- Потапов О. В. Орнитофауна регионального ландшафтного парка “Измаильские острова” // Бранта: Сб. науч. тр. Азово-Черноморской орнитол. станции. – 2001. – Вып. 4. – С. 25–41.
- Прокопенко С. П., Дядичева Е. А., Гринченко А. Б., Полуда А. М., Черничко И. И., Черничко Р. Н. Первая регистрация толстоклювой пеночки (*Phylloscopus schwarzi*) на территории Украины // Вестн. зоологии. – 1991. – № 1. – С. 85.
- Русев И. Т., Корзюков А. И., Сацьк С. Ф. Мониторинг зимующих птиц в Северо-Западном Причерноморье в 1999 г. // Зимние учеты птиц на Азово-Черноморском побережье Украины. Сб. науч. работ. – Мелитополь–Одесса–Киев : Wetlands International, 1999. – Вып. 2. – С. 46–60.
- Русев И. Т., Корзюков А. И., Сацьк С. Ф., Форманюк О. А., Панченко П. С., Белинский А. В. Птицы Северо-Западного Причерноморья в зимний период 1999–2000 гг. // Зимние учеты птиц на Азово-Черноморском побережье Украины. Сб. науч. работ. – Одесса–Киев : Wetlands International, 2001. – Вып. 3. – С. 11–28.
- Русев И. Т., Корзюков А. И., Форманюк О. А., Панченко П. С. Зимовки водоплавающих и водно-болотных птиц в Северо-Западном Причерноморье в 2000–2001 гг. // Мониторинг зимующих птиц в Азово-Черноморском регионе Украины. Сб. науч. работ. – Одесса : “Природное наследие” – фонд им. проф. И. И. Пузанова, 2002. – С. 54–74.
- Серебряков В. В. Систематический список птиц Украины. – Киев, 1987. – 34 с. (Деп. в УкрНИИТИ 25.05.1987, № 1511–Ук87).
- Сижко В. В., Бредбір П. Нові види птахів Дніпропетровщини // Беркут. – 2005. – Т. 14, вип. 2. – С. 173–179.
- Словарь української мови / Упорядк. Б. Грінченко. – К., 1907. – Т. 1. – 494 с.
- Словарь української мови / Упорядк. Б. Грінченко. – К., 1908. – Т. 2. – 573 с.
- Словарь української мови / Упорядк. Б. Грінченко. – К., 1909 а. – Т. 3. – 506 с.

- Словарь української мови / Упорядк. Б. Грінченко. – К., 1909 б. – Т. 4. – 563 с.
- Словник зоологічної номенклатури (1927–1928). – К. : Наук. думка, 2005. – Ч. I. – 68 с. – Ч. II. – 124 с. – Ч. III. – 186 с.
- Смогоржевський Л. О. Гагари. Норці. Трубноносі. Веслоногі. Голинасті. Фламінго. – К. : Наук. думка, 1979. – 187 с. (Фауна України. Птахи; Т. 5. Вип. 1).
- Спангенберг Е. П., Судилова А. М. Род овсянки // Птицы Советского Союза / Под общ. ред. Г. П. Дементьева и Н. А. Гладкова. – М. : Сов. наука, 1954. – Т. 5. – С. 376–510.
- Сокол И. О. История формирования украинской орнитологической номенклатуры : Автореф. дис. ... канд. филолог. наук. – Киев, 1992. – 17 с.
- Сребродольская Н. И. Материалы к изучению распространения и экологии кулика-фифи в районах Западного Полесья УССР // Проблемы орнитологии. Тр. Третьей всесоюз. орнитол. конф. – Львов : Изд-во Львов. ун-та, 1964. – С. 214–222.
- Степанян Л. С. Конспект орнитологической фауны СССР. – М. : Наука, 1990. – 727 с.
- Страутман Ф. И. Птицы западных областей УССР. – Львов : Изд-во Львов. ун-та, 1963. – Т. 1. – 199 с.
- Тараненко Л. И. Об изучении названий птиц // Социально-орнитологические идеи и предложения. – Ставрополь, 1992. – Вып. 2. – С. 17–20.
- Тараненко Л. И. К характеристике орнитофауны национального природного парка "Святые горы" // Птицы бассейна Северского Донца. – 1998. – Вып. 4–5. – С. 3–12.
- Тараненко Л. И. Встреча попугая Крамера (*Psittacula krameri*) в Донецкой области // Птицы бассейна Северского Донца. – 2000. – Вып. 6–7. – С. 73–74.
- Тваринний світ України / Р. В. Шаламова, О. А. Литовченко. – Харків : ВД "Школа", 2006. – 144 с.
- Фесенко Г. У фауні птахів України поповнення // Птах. Інф. бюл. Укр. товариства охорони птахів. – 2004. – № 4. – С. 4–5.
- Фесенко Г. В., Архипов А. М. Зимующие птицы Кучурганского лимана и его окрестностей // Праці Укр. орнітол. товариства. – К., 1996. – Т. 1. – С. 144–150.
- Фесенко Г. В., Бокотей А. А. Анотований список українських наукових назв птахів фауни України. – Київ–Львів, 2000. – 1-е вид. – 44 с.
- Фесенко Г. В., Бокотей А. А. Птахи фауни України: польовий визначник. – К., 2002. – 416 с.
- Химин М. Результаты инвентаризації фауни хребетних Vertebrata Черемського природного заповідника // Природа Західного Полісся та прилеглих територій. Матеріали наук.-практ. конф., м. Луцьк, 22–24 червня 2005 р. – Луцьк : Ред.-видав. відділ "Вежа", 2005 б. – С. 235–250.
- Химин М. Результаты инвентаризації фауни хребетних Vertebrata Рівненського природного заповідника // Природа Західного Полісся та прилеглих територій. Матеріали наук.-практ. конф., м. Луцьк, 22–24 червня 2005 р. – Луцьк : Ред.-видав. відділ "Вежа", 2005 б. – С. 250–276.
- Цвельх А. Н. Зимовка вальдшнепа в Киеве // Вестн. зоологии. – 1992. – № 2. – С. 85.
- Червона книга України. Тваринний світ / Під заг. ред. М. М. Щербака. – К. : Укр. енциклопедія, 1994. – 464 с.
- Шапаренко С. О. Народні назви птахів на Харківщині // Беркут. – 1994. – Т. 3, вип. 1. – С. 40–42.

- Шарлемань Э. В. Заметки о некоторых чайковъй (Lariformes) окрестностей Киева // Сб. работ. – М., 1913. – 10 с.
- Шарлемань М. Назви птахів // Словник зоологічної номенклатури (проект). – К. : Держ. вид-во України, 1927. – Ч. 1. – 63 с.
- Шарлемань М. В. Птахи УРСР. – К. : Вид-во АН УРСР, 1938. – 265 с.
- Шевцов А. О., Санжаровський Ю. О., Соріш Р. В., Єфремов В. Л. Нові, рідкісні та малочисельні птахи Кіровоградської області // Беркут. – 2004. – Т. 13, вип. 1. – С. 13–17.
- Шидловський І. В. Каменушка (*Histrionicus histrionicus*) на Україні // Вестн. зоології. – 1992. – № 2. – С. 84.
- Шидловський І. В. Перше спостереження рудохвостої кропив'янки на Україні // Беркут. – 1993. – Т. 2. – С. 53.
- Шидловський І. В. Галстучник – новий гніздячийся вид куликів України // Изучение куликів Восточной Европы и Северной Азии на рубеже столетий. Материалы IV и V совещаний по вопросам изучения и охраны куликів. – М. : Типография Россельхозакадемии, 2002. – С. 116.
- Шидловський І. В., Полуда А. М., Матейчик В. І., Химин М. В., Годек А. Біла синиця (*Parus syanus*) – новий гніздовий вид фауни України // Вестн. зоології. – 2002. – **36**, № 1. – С. 96.
- Щербак Н. Н. Зоогеографическое деление Украинской ССР // Вестн. зоології. – 1988. – № 3. – С. 22–31.
- Яната О. За яким принципом треба укладати українську природничу номенклатуру // Вісник ІУНМ. – 1928. – С. 21–24.
- Birds in Europe: population estimates, trends and conservation status. – Cambridge : Birdlife International, 2004. – 374 p.
- Blakiston T. The Birds of Crimea // Zoologist. – 1857. – Vol. 4. – P. 5502–5515.
- Bradbeer P. About some rare species of waders in Dnepropetrovsk region, 2000–2003 // Бранта: Сб. науч. тр. Азово-Черноморской орнитол. станции. – 2003. – Вып. 6. – С. 205–207.
- Dzieduszycki P. Wiadomosc tymczasowa o dwu nowych dla ornitologicznej literatury polskiej ptakach: *Colymbus (Gavia) adamsi* Gray i *Caccabis chukar* Gray // Kosmos. – 1912. – 37. – S. 697–698.
- Grishchenko V. Checklist of the Birds of Ukraine // Беркут. – 2004. – Т. 13, вип. 2. – С. 142–154.
- Handbook of the Birds of the World // Eds. J. del Hoyo, A. Elliott & J. Sartagal. – Barcelona : Lynx Edicions, 1992. – Vol. 1. – 696 p.
- Handbook of the Birds of the World. Cotingas to Pipits and Wagtails // Eds. J. del Hoyo, A. Elliott & D. A. Christie. – Barcelona : Lynx Edicions, 2004. – Vol. 9. – 863 p.
- Howard R. & Moore A. A. Complete Checklist of the Birds of the World. – London, 1984. – 732 p.
- Howard R. & Moore A. A. Complete Checklist of the Birds of the World. – London : Academic Press, 1998 – 2nd ed. – 630 p.
- Jonsson L. Birds of Europe with North Africa and the Middle East. – London, 1992. – 559 p.
- Kerem A. B., Gunesin O. A. & Guven E. The status and distribution of Ring-necked Parakeet *Psittacula krameri* in Turkey // Turna. – 1998. – Vol. 1(1). – P. 24–27.

- Mielczarek P., Cichocki W. Polskie nazewnictwo ptakow swiata // Notatki ornitol. – 1999. – 40, Z. Sp. – 264 s.
- Mullarney R., Swensson L., Zetterstrom D. & Grant P. J. Bird Guide. The most complete field guide to the birds of Britain and Europe. – London, 2001. – 400 p.
- The Birds of the Western Palearctic. Ostrich to Ducks / Chief Ed. S. Cramp. – Oxford; London; New York, 1977. – Vol. 1. – 722 p.
- The Birds of the Western Palearctic. Hawks to Bustards / Chief Ed. S. Cramp. – Oxford; London; New York, 1980. – Vol. 2. – 695 p.
- The Birds of the Western Palearctic. Waders to Gulls / Chief Ed. S. Cramp. – Oxford; New York, 1983. – Vol. 3. – 913 p.
- The Birds of the Western Palearctic. Terns to Woodpeckers / Chief Ed. S. Cramp. – Oxford; New York, 1985. – Vol. 4. – 960 p.
- The Birds of the Western Palearctic. Tyrants to Thrushes / Chief Ed. S. Cramp. – Oxford; New York, 1988. – Vol. 5. – 1063 p.
- The Birds of the Western Palearctic. Warblers / Chief Ed. S. Cramp. – Oxford; New York, 1992. – Vol. 6. – 728 p.
- The Birds of the Western Palearctic. Flycatchers to Shrikes / Chief Ed. S. Cramp. – Oxford; New York, 1993. – Vol. 7. – 577 p.
- The Birds of the Western Palearctic. Crows to Finches / Chief Ed. S. Cramp. – Oxford; New York, 1994 a. – Vol. 8. – 899 p.
- The Birds of the Western Palearctic. Buntings and New World Warblers / Chief Ed. S. Cramp. – Oxford; New York, 1994 b. – Vol. 9. – 488 p.

Алфавітний покажчик українських назв таксонів

- А**
 АЛЬКОВІ 38
 АЛЬПІЙСЬКА ГАЛКА 43
 АФРО-АЗІЙСЬКИЙ ПАПУГА 8, 39
- Б**
 БАКЛАН 29
 Баклан великий 15, 29
 малий 15, 29
 чубатий 29, 50
 БАКЛАНОВІ 29
 Балабан 16, 33
 БАРАНЕЦЬ 18, 19, 37
 Баранець великий 19, 37
 звичайний 19, 37
 малий 19, 37
 БАРАНЦЕВІ 36
 БДЖОЛОЇДКА 41
 Бджолоїдка 41
 зелена 41
 БДЖОЛОЇДКОВІ 41
 БЕРЕГОВА ЛАСТІВКА 41
 БЕРЕСТЯНКА 10, 44
 Берестянка біда 44
 звичайна 44
 мала 44
 оливкова 7, 23, 44
 Беркут 32, 50
 БІГУНЕЦЬ 37
 Бігунець 37
 БІЛА ГУСКА 30
 БІЛА КУРПКА 33
 БІЛА СОВА 39
 БІЛОХВОСТА ЧАЙКА 35
 Боривітер звичайний 33
 степовий 33
 БОЛОТЯНИЙ КРЯЧОК 38
 БОЛОТЯНИЙ ПОБЕРЕЖНИК 37
 БРИЖАЧ 36
 Брижач 18, 36
 БУГАЙ 29
 Бугай 29
 БУГАЙЧИК 29
- Бугайчик 29
 БУРЕВІСНИК 28
 Буревісник малий 28
 кочівний 14, 28
 середземноморський 5, 23, 28
 БУРЕВІСНИКОВІ 14, 28
 БУРЕВІСНИКОПОДІБНІ 28
- В**
 ВИВІЛЬГА 43
 Вивільга 23, 43
 ВИВІЛЬГОВІ 43
 ВІВСЯНКА 48
 Вівсянка білоголова 48
 гірська 48
 городня 48
 жовтоброва 48
 звичайна 48
 -крихітка 48
 лучна 26, 48
 очеретяна 48
 -ремез 48
 садова 48, 54
 сивоголова 49
 скельна 49
 чорноголова 49
 ВІВСЯНКОВІ 48
 ВІВЧАРИК 45
 Вівчарик весняний 45
 жовтобровий 45
 жовточеревий 45, 52
 зелений 45
 золотомушковий 45
 -ковалик 45, 51, 52
 лісовий 7, 24, 45
 світлочеревий 45
 товстодзьобий 45
 ВІЛЬШАНКА 46
 Вільшанка 10, 25, 46
 ВОЛОВЕ ОЧКО 44
 Волове очко 10, 23, 44
 ВОЛОВООЧКОВІ 13, 44
 ВОЛОХАТИЙ СИЧ 40
- Ворона сіра 43
 чорна 43
 ВОРОНОВІ 43
 ВУСАТА СИНІЦЯ 46
 В'ЮРКОВІ 47
 В'ЮРОК 47
 В'юрок 47, 51
 сніговий 47
- Г**
 ГАГАРА 28
 Гагара білодзьоба 28
 полярна 28
 червоношия 14, 28
 чорношия 14, 28
 ГАГАРОВІ 13, 28
 ГАГАРОПОДІБНІ 28
 Гаїчка болотяна 47
 -пухляк 26, 47
 ГАЛАГАЗ 30
 Галагаз 30
 Галка 12, 43
 альпійська 43
 ГІРСЬКА ГУСКА 30
 ГЛУШЕЦЬ 33
 Глушець 17, 33
 ГОГОЛЬ 31
 Гоголь 31
 ГОЛУБ 39
 Голуб сизий 39
 -синяк 39
 ГОЛУБОВІ 39
 ГОЛУБОПОДІБНІ 38
 ГОРІХІВКА 43
 Горіхівка 43
 ГОРИХВІСТКА 26, 46
 Горихвістка звичайна 46
 чорна 46, 53
 ГОРЛИЦЯ 39
 Горлиця велика 39
 звичайна 39
 садова 21, 39

Примітка: Курсивним шрифтом виділені таксони, які згадуються в цій праці, але не входять до систематичного списку орнітофауни України.

- ГОРОБЕЦЬ 47
 Горобець польовий 47
 скельний 47
 хатний 47, 50
 чорногрудий 47, 52
- ГОРОБЦЕВІ 47
 ГОРОБЦЕПОДІБНІ 41
 Грак 43
 ГРИФ 33
 Гриф чорний 33
 ГРИЦИК 5, 19, 37
 Грицик великий 37
 малий 37
 Гуменник 6, 30
 короткодзьобий 6
- ГУСЕПОДІБНІ 30
 ГУСКА 30
 Гуска біла 30, 52
 білолоба 30
 гірська 7, 30
 мала 30
 сіра 30
- Д**
 ДЕРИХВІСТ 37
 Дерихвіст лучний 37
 степовий 37
 ДЕРИХВОСТОВІ 37
 ДЕРКАЧ 34
 Деркач 34
 ДЖЕК 35
 Джек 17, 35
 ДОВГОХВОСТА СИНИЦЯ 46
 ДОВГОХВОСТОСИНИЦЕВІ 13, 46
 ДРІЗД 46
 Дрізд білобровий 46
 гірський 46, 53
 Наумана 46
 -омеллох 46
 Свенсона 46
 співочий 46
 чорний 46
 чорноволий 46
 ДРІЗД-КОРОТКОДЗЬОБ 46
 ДРІМЛЮГА 40
 Дрімлюга 40
 ДРІМЛЮГОВІ 40
- ДРІМЛЮГОПОДІБНІ 40
 ДРОХВА 11, 35
 Дрохва 11, 17, 35
 ДРОХВОВІ 35
 ДЯТЕЛ 41
 Дятел білоспинний 41
 звичайний 41
 малий 41
 середній 41
 сирійський 41
 трипаллий 41
- ДЯТЛОВІ 41
 ДЯТЛОПОДІБНІ 41
- Є**
 ЄГИПЕТСЬКА ЧАПЛЯ 29
- Ж**
 ЖАЙВОРОНКОВІ 42
 ЖАЙВОРОНОК 42
 Жайворонки білокрилий 42, 53
 лісовий 42
 малий 42
 польовий 42
 рогатий 42
 сірий 42
 степовий 42
 чорний 42, 53
- ЖОВНА 41
 Жовна зелена 21, 41
 сива 21, 41
 чорна 21, 41, 52
- ЖОВТА ЧАПЛЯ 29
 ЖОВТОВОЛИК 37
 Жовтоволик 37
 ЖУРАВЕЛЬ 34
 Журавель білий 34
 сірий 34
 степовий 34
 ЖУРАВЛЕВІ 34
 ЖУРАВЛЕПОДІБНІ 34
- З**
 ЗЕЛЕНЯК 47
 Зеленьак 47
 Зимняк 32
 ЗМІЄД 32
 Змієд 32
- ЗОЗУЛЕВІ 39
 ЗОЗУЛЕПОДІБНІ 39
 ЗОЗУЛЯ 39
 Зозуля 12, 39
 глуха 39
 чубата 39
- ЗОЛОТОМУШКА 10, 24, 25, 45
 Золотомушка жовточуба 45
 червоначуба 45, 53
- ЗОЛОТОМУШКОВІ 45
 Зяблик 47, 54
- І**
 ІБІСОВІ 29
- К**
 КАЗАРКА 30
 Казарка білошока 30
 канадська 7, 30, 50
 червоновола 30, 52
 чорна 30
- КАМЕНЯРКА 31
 Каменярка 31
 КАМ'ЯНКА 25, 45
 Кам'янка білогуза 45
 звичайна 45
 іспанська 45
 лиса 45
 попеляста 25, 45
- КАНЮК 32
 Канюк звичайний 32
 степовий 32
- КАСПІЙСЬКИЙ КРЯЧОК 38
 КАЧКА 30
 КАЧКОВІ 30
 КАЧУРКА 28
 Качурка морська 28
 КАЧУРКОВІ 28
 КВАК 29
 Квак 29
 КЕКЛИК 33
 Кеклик 33, 50
 Кібчик 33
Клушиця 7
- КОБИЛОЧКА 44
 Кобилочка річкова 44
 солов'їна 44
 -цвіркун 44

- КОЛОВОДНИК 5, 17, 18, 36
 Коловодник болотяний 36, 50
 великий 36
 звичайний 36
 лісовий 36
 ставковий 36
 чорний 36
- Коноплянка 48
- КОРОВАЙКА 29
 Коровайка 29
- КОСАР 29
 Косар 10, 15, 29
- КОСТОГРИЗ 48
 Костогряз 48
- КРЕМ'ЯШНИК 36
 Крем'яшник 36
- КРЕХ 15, 31
 Крех великий 31
 малий 16, 31
 середній 31, 50
- Кречет 33
- Крижень 30, 51
- КРОПИВ'ЯНКА 10, 23, 44
 Кропив'янка біловуса 7, 24, 45
 прудка 45
 пустельна 45
 Рюппеля 45
 рябогруда 44
 садова 45
 середземноморська 7, 23, 24, 45
 сіра 45
 співоча 44
 червоновола 45
 чорноголова 44, 53
- КРОПИВ'ЯНКОВІ 44
- КРУК 43
 Крук 43
- КРУТИГОЛОВКА 41
 Крутиголовка 41
- КРЯЧОК 5, 38
 Крячок білокрилий 38
 білощокий 38
 каспійський 5, 21, 38
 малий 38
 полярний 38
 річковий 38
 рядодзьобий 38
- чорний 38
 чорнодзьобий 38
- КУКША 43
 Кукушка 43
- КУЛИК-ДОВГОНІГ 36
 Кулик-довгоніг 17, 36
- КУЛИК-СОРОКА 36
 Кулик-сорока 36, 52
- КУЛИКОСОРОКОВІ 13, 36
- КУЛЬОН 19, 37
 Кульон великий 19, 37
 -крихітка 13
 середній 20, 37
 тонкодзьобий 13, 20, 37
- КУРІПКА 34
 Куріпка біла 33
 даурська 34, 50
 сіра 34
- КУРОПОДІБНІ 33
- КУРОЧКА 34
 Курочка водяна 34
- Л**
- ЛАСТІВКА 41
 Ластівка берегова 41
 даурська 41
 міська 42
 сільська 41, 50
 скельна 6, 41
- ЛАСТІВКОВІ 41
- ЛЕБІДЬ 30
 Лебідь-кликун 30, 52
 малий 30
 -шипун 30
 чорний 6, 7, 50
- ЛЕЖЕНЬ 10, 35
 Лежень 35
- ЛЕЖНЕВІ 35
- ЛЕЛЕКА 21, 30
 Лелека білий 30, 52
 чорний 30
- ЛЕЛЕКОВІ 30
- ЛЕЛЕКОПОДІБНІ 29
- ЛИСКА 34
 Лиска 34
- ЛІСОВИЙ ЖАЙВОРОНОК 42
- ЛОПАТЕНЬ 36
 Лопатень 36
- ЛУНЬ 32
 Лунь лучний 32
 очереганий 32
 польовий 32
 степовий 32
- ЛЮРИК 38
 Люрик 38
- М**
- МАЛИЙ ЖАЙВОРОНОК 42
- МАЛИЙ БАРАНЕЦЬ 37
- МАРТИН 5, 20, 38
 Мартин жовтоногий 20, 38
 звичайний 38, 54
 каспійський 20, 38
 малий 38
 морський 38
 полярний 38
 середземноморський 23, 38
 сивий 38
 сріблястий 38
 східний 7, 38
 тонкодзьобий 20, 38
 трипалій 38
 чорнокрилий 20, 38
- МАРТИНОВІ 38
- МІСЬКА ЛАСТІВКА 42
 Могильник 32
- МОРОДУНКА 36
 Мородунка 36, 50
- МОРЯНКА 31
 Морянка 31
- МУХОЛОВКА 45
 Мухоловка білошия 45
 мала 45
 сіра 45
 строката 45
- МУХОЛОВКОВІ 45
- Н**
- НАБЕРЕЖНИК 18, 36
 Набережник 18, 36
 Нерозень 31
- О**
- Огар 30
 сіроголовий 6, 7, 50
- ОДУД 41

- Одуд **41, 52**
ОДУДОВИ **41**
ОДУДОПОДІБНІ **41**
ОМЕЛЮХ **43**
Омелюх **43**
ОМЕЛЮХОВИ **43**
ОРЕЛ **32**
ОРЕЛ-КАРЛИК **32**
Орел степовий **32**
 -карлик **32**
ОРЛАН **32**
Орлан-білохвіст **33**
 -довгохвіст **32**
ОРЯБОК **33**
Орябок **17, 33**
ОСОЇД **32**
Осоїд **32**
ОЧЕРЕТЯНКА **44**
Очеретянка індійська **44**
 велика **44**
 лучна **44**
 прудка **44**
 садова **44**
 середземноморська **44**
 ставкова **44**
 тонкодзьоба **44**
 чагарникова **44**
- П**
ПАПУГА **8**
Папуга Крамера **7, 39, 50**
ПАПУГОВИ **39**
ПАПУГОПОДІБНІ **8, 39**
ПАСТУШКОВИ **34**
ПАСТУШОК **34**
Пастушок **34**
ПЕЛІКАН **29**
Пелікан кучерявий **29, 52**
 рожевий **29**
ПЕЛІКАНОВИ **29**
ПЕЛІКАНОПОДІБНІ **29**
ПЕРЕПІЛКА **34**
Перепілка **34**
ПІДКОРИШНИК **10, 26, 47**
Підкоришник звичайний **47**
 короткопалий **47**
ПІДКОРИШНИКОВИ **47**
Підорлик великий **32**
 малий **32**
- Підоколик великий **16, 33**
 малий **16, 33**
 Елеонори **7**
ПІРНИКОЗА **14, 28**
Пірникоза велика **14, 28**
 мала **28**
 сірошока **28**
 червоношия **28**
 чорношия **28**
ПІРНИКОЗОВИ **28**
ПІРНИКОЗОПОДІБНІ **28**
ПІСОЧНИК **17, 35**
Пісочник великий **35, 52, 53**
 каспійський **35**
 малий **35**
 морський **35, 52**
 товстодзьобий **35, 52**
ПЛАВУНЕЦЬ **36**
Плавунець круглодзьобий **36**
 плоскодзьобий **36**
ПЛИСКА **42**
Плиска біла **42, 53**
 гірська **42**
 жовта **42, 52**
 жовтоголова **42**
 чорноголова **42**
ПЛИСКОВИ **42**
ПОБЕРЕЖНИК **5, 18, 36**
Побережник арктичний **7, 18, 37**
 білий **37, 51**
 білохвостий **36**
 болотяний **19, 37**
 ісландський **37**
 малий **36**
 морський **37**
 червоногрудий **36**
 чорногрудий **37**
ПОВЗИК **47**
Повзик **47**
ПОВЗИКОВИ **47**
ПОГОНИЧ **17, 34**
Погонич звичайний **34**
 малий **34**
 -крихітка **34, 50**
ПОДОРОЖНИК **49**
Подорожник лапландський **49**
ПОМОРНИК **37**
- Поморник великий **37, 52**
 довгохвостий **37**
 короткохвостий **37**
 середній **37**
ПОМОРНИКОВИ **37**
Попелюх **15, 31**
ПОСМІТЮХА **42**
Посмітюха **21, 42**
Припутень **39**
ПРОНУРОК **43**
Пронурок **23, 43**
ПРОНУРКОВИ **43**
Просянка **48**
ПТАХИ **28**
ПУГАЧ **39**
Пугач **39**
ПУНОЧКА **49**
Пуночка **49**
ПУХІВКА **31**
Пухівка **15, 31, 50**
- Р**
РЕМЕЗ **46**
Ремез **46**
РИБАЛОЧКА **40**
Рибалочка **12, 21, 40**
 строкатий **6, 40**
РИБАЛОЧКОВИ **40**
РОГАТИЙ ЖАЙВОРОНОК **42**
РЯБОДЗЬОБИЙ КРЯЧОК **38**
РЯБКОВИ **38**
РЯБОК **38**
Рябок білочеревий **38**
 чорночеревий **38**
- С**
САВКА **31**
Савка **31**
САДЖА **39**
Саджа **39**
Сапсан **33**
Свиц **31**
СЕРЕДЗЕМНОМОРСЬКА
 ОЧЕРЕТЯНКА **44**
СЕРПОКРИЛЕЦЬ **10, 21, 40**
Серпокрилець білочеревий **40**
 чорний **40**

- СЕРПОКРИЛЬЦЕВИ **40**
 СЕРПОКРИЛЬЦЕПОДІБНІ **40**
 СІВКА **35**
 Сівка *американська* **13**
 бурокрила **13, 35**
 звичайна **35**
 морська **35**
 СІВКОВІ **35**
 СІВКОПОДІБНІ **4, 10, 35**
 СІВОРАКША **40**
 Сиворакша **40**
 СІВОРАКШЕВІ **40**
 СІВОРАКШЕПОДІБНІ **40**
 СІНИЦЕВИ **46**
 СІНИЦЯ **47**
 Синиця біла **47, 52**
 блакитна **47**
 велика **47, 53, 54**
 вусата **46**
 довгохвоста **46**
 чорна **47, 53**
 чубата **47**
 Синьга **15, 31**
 СІНЬОХВІСТ **46**
 Сіньохвіст тайговий **8, 25, 46**
 Сіньошийка **10, 46, 53**
 СІП **33**
 Сип білоголовий **33**
 СІПУХА **40**
 Сипуха **40**
 СІПУХОВІ **40**
 СІЧ **40**
 Сич волохатий **40**
 хатній **40**
 СІЧИК-ГОРОБЕЦЬ **40**
 Сичик-горовець **40**
 СКЕЛЬНА ЛАСТІВКА **41**
 СКЕЛЬНИЙ ГОРОБЕЦЬ **47**
 СКЕЛЯР **25, 46**
 Скеляр синій **5, 46, 52**
 строкатий **5, 46**
 СКОПА **32**
 Скопа **16, 32**
 СКОПОВІ **32**
 СЛУКВА **37**
 Слуква **10, 19, 37, 51, 53**
 СМЕРЕЧНИК **48**
 Смеречник **48, 53**
 СІНГОВИЙ В'ЮРОК **47**
 СІНГУР **48**
 Снігур **48**
 СОВА **40**
 Сова біла **39, 53**
 болотяна **39**
 бородата **40, 52**
 вухата **39**
 довгохвоста **40**
 сіра **40**
 яструбина **40**
 СОВКА **39**
 Совка **39**
 СОВОВИ **39**
 СОВОПОДІБНІ **39**
 СОЙКА **43**
 Сойка **43**
 СОКІЛ **33**
 СОКОЛОВІ **33**
 СОКОЛОПОДІБНІ **32**
 СОЛОВЕЙКО **46**
 СОЛОВЕЙКО-ГОРИХВІСТ **46**
 Соловейко західний **46**
 рудохвостий **46**
 східний **46**
 СОРОКА **43**
 Сорока **43**
 СОРОКОПУД **42**
 Сорокопуд білолобий **7, 23, 43**
 сірий **43**
 терновий **22, 42**
 червоноголовий **43**
 чорнолобий **43**
 СОРОКОПУДОВІ **42**
 СПРАВЖНІ ПТАХИ **28**
 СТИНОЛАЗ **47**
 Стінолаз **47**
 СТЕПОВА ЧАЙКА **35**
 СТЕПОВИЙ ЖАЙВОРОНОК **42**
 СТЕПОВИЙ ЖУРАВЕЛЬ **34**
 СТЕРВ'ЯТНИК **33**
 Стерв'ятник **33**
 СТРОКАТА МУХОЛОВКА **45**
 СТРОКАТИЙ БУРЕВІСНИК **28**
 СТРОКАТИЙ РИБАЛОЧКА **40**
 СУЧАСНІ ПТАХИ **28**
 СУЛТАНКА **34**
 Султанка **34, 52**
 СУТОРОВІ **46**
Т
 ТЕТЕРУК **33**
 Тетерук **16, 17, 33**
 ТЕТЕРУКОВІ **33**
 ТИНІВКА **10, 23, 44**
 Тинівка альпійська **44**
 лісова **44**
 сибірська **44**
 ТИНІВКОВІ **44**
 ТОНКОДЗЬБОБА ОЧЕРЕТЯНКА **44**
 ТРАВ'ЯНКА **25, 45**
 Трав'янка лучна **45**
 чорноголова **45, 53**
 ТРИПАЛІЙ ДЯТЕЛ **41**
 ТРИПАЛІЙ МАРТИН **38**
 ТУРПАН **31**
 Турпан **15, 31**
Тювик **16**
Ф
 ФАЗАН **34**
 Фазан **34, 50**
 ФАЗАНОВІ **33**
 ФЛАМІНГО **30**
 Фламініго **30**
 ФЛАМІНГОВІ **30**
 ФЛАМІНГОПОДІБНІ **30**
 ФУЛЬМАР **28**
Х
 ХОХІТВА **35**
 Хохітва **10, 17, 35, 50**
 ХРУСТАН **35**
 Хрустан **15, 35**
Ч
 ЧАЙКА **10, 35**
 Чайка **12, 35, 51, 52**
 білохвоста **12, 35, 52**
 степова **12, 17, 35, 52**
 шпорова **12, 17, 35**
 ЧАПЛЕВІ **13, 29**
 ЧАПЛЯ **29**
 Чапля єгипетська **29**
 жовта **29**
 руда **29**
 сіра **29**

ЧЕПУРА 14, 29

Чепура *блакитна* 15
 велика 14, 29
 мала 14, 29
 чорна 15

ЧЕРВОНОВОЛА КАЗАРКА 30

ЧЕРВОНОДЗЬОБА ЧЕРНЬ 31

ЧЕРНЬ 31

Чернь білоока 31
 морська 31, 52
 червонодзьоба 31
 чубата 31, 52

ЧЕЧИТКА 48

Чечітка біла 48
 гірська 48
 звичайна 48

ЧЕЧЕВИЦЯ 48

Чечевія 48
 велика 48, 52
 сибірська 48

ЧИЖ 48

Чиж 48

Чикотень 46

Чирянка велика 15, 31
 мала 15, 31
 -квоктун 31

ЧОБОТАР 36

Чоботар 17, 36

ЧОБОТАРОВІ 36

ЧОРНА ЖОВНА 41

ЧОРНОДЗЬОБИЙ КРЯЧОК 38

ЧУБАТА ЗОЗУЛЯ 39

Ш

Шилохвіст 25, 31

Широконіска 31

Шишкар 10, 48

Шишкар білокрилий 48
 сосновий 48
 ялиновий 48

ШПАК 43

Шпак звичайний 12, 43
 рожевий 12, 43

ШПАКОВІ 43

ШПОРОВА ЧАЙКА 35

ШУЛІКА 21, 32

Шуліка рудий 32
 чорний 32, 51
 чорноплечий 7

Щ

ЩЕВРИК 42

Щеврик азійський 7, 22, 42
 гірський 42
 лісовий 42, 53
 лучний 42
 новозеландський 22
 оливковий 7, 22, 42
 польовий 42
 червоногрудий 42, 53

ЩЕДРИК 47

Щедрик 26, 47

ЩИГЛИК 48

Щиглик 48

Я

ЯГНЯТНИК 33

Ягнятник 16, 33

ЯСТРУБ 32

Яструб великий 15, 32, 51
 коротконогий 16, 32, 50
 малий 15, 32

ЯСТРУБИНА СОВА 40

ЯСТРУБОВІ 32

Алфавітний покажчик латинських назв таксонів

- A**
ACANTHIS 48
ACCIPITER 32
ACCIPITRIDAE 32, 60
ACROCEPHALUS 44
ACTITIS 18, 36
acuta (Anas) 31, 59
adamsii (Gavia) 28, 56
AEGITHALIDAE 46, 76
AEGITHALOS 46
AEGOLIUS 40
AEGYPIUS 33
aeruginosus (Circus) 32, 60
agricola (Acrocephalus) 44, 73
ALAUDA 42
ALAUDIDAE 42, 70
alba (Calidris) 37, 65
alba (Egretta) 29, 57
alba (Motacilla) 42, 71
alba (Tyto) 40, 69
albellus (Mergus) 14, 16, 31, 59
albicilla (Haliaeetus) 33, 61
albicollis (Ficedula) 45, 74
albifrons (Anser) 30, 58
albifrons (Sterna) 38, 67
ALCEDINIDAE 40, 69
ALCEDO 40
alchata (Pterocles) 38, 67
ALCIDAE 38, 67
ALECTORIS 33
alexandrinus (Charadrius) 35, 64
ALLE 38
alle (Alle) 38, 67
alpestris (Eremophila) 42, 71
alpina (Calidris) 5, 37, 65
aluco (Strix) 40, 69
ANAS 30
ANATIDAE 30, 58
ANSER 30
anser (Anser) 30, 58
ANSERIFORMES 30, 58
ANTHROPOIDES 34
ANTHUS 42
apiaster (Merops) 41, 69
apivorus (Pernis) 32, 60
APODIDAE 40, 69
APODIFORMES 40, 69
APUS 21, 40
apus (Apus) 40, 69
apricaria (Pluvialis) 35, 63
aquaticus (Rallus) 34, 62
AQUILA 32
arborea (Lullula) 42, 71
arctica (Gavia) 14, 28, 56
ARDEA 29
ARDEIDAE 29, 57
ARDEOLA 29
ardesiaca (Egretta) 15
ARENARIA 36
aristotelis (Phalacrocorax) 29, 57
argentatus (Larus) 38, 66
arquata (Numenius) 37, 66
arundinaceus (Acrocephalus) 44, 73
arvensis (Alauda) 42, 71
asiaticus (Charadrius) 35, 63
ASIO 39
ater (Parus) 47, 76
ATHENE 40
atra (Fulica) 34, 63
atratus (Cygnus) 6
atricapilla (Sylvia) 44, 73
atrogularis (Turdus) 46, 75
atthis (Alcedo) 21, 40, 69
aureola (Emberiza) 26, 48, 78
auritus (Podiceps) 28, 56
AVES 28
avosetta (Recurvirostra) 17, 36, 64
AYTHYA 31
B
badius (Accipiter) 16
barbatus (Gypaetus) 16, 33, 61
bernicla (Branta) 30, 58
bewickii (Cygnus) 30, 58
biarmicus (Panurus) 46, 76
BOMBYCILLA 43
BOMBYCILLIDAE 43, 72
bonasia (Tetrastes) 17, 33, 62
bonelli (Phylloscopus) 45, 74
borin (Sylvia) 45, 73
BOTAURUS 29
brachydactyla (Certhia) 47, 76
brachyrhynchus (Anser) 6
BRANTA 30
brevipes (Accipiter) 16, 32, 60
BUBO 39
bubo (Bubo) 39, 68
BUBULCUS 29
BUCEPHALA 31
buchanani (Emberiza) 49, 78
BURHINIDAE 35, 63
BURHINUS 35
BUTEO 32
buteo (Buteo) 32, 60
C
cachinnans (Larus) 20, 38, 66
caerulea (Egretta) 15
caerulescens (Chen) 30, 58
caeruleus (Elanus) 7
caeruleus (Parus) 47, 76
caesia (Emberiza) 49, 78
calandra (Emberiza) 48, 78
calandra (Melanocorypha) 42, 71
CALANDRELLA 42
CALCARIUS 49
CALIDRIS 5, 18, 36
caligata (Hippolais) 44, 73
CALONECTRIS 28
campestris (Anthus) 42, 71
cana (Tadorna) 6
canadensis (Branta) 7, 30, 58
cannabina (Acanthis) 48, 77
canorus (Cuculus) 39, 68
cantillans (Sylvia) 45, 74
canus (Larus) 38, 67
canus (Picus) 21, 41, 70

Примітка: Курсивним шрифтом виділені таксони, які згадуються в цій праці, але не входять або не вказані в систематичному списку орнітофауни України.

- canutus (Calidris) **37, 65**
CAPRIMULGIDAE **40, 69**
CAPRIMULGIFORMES **40, 69**
CAPRIMULGUS **40**
carbo (Phalacrocorax) **29, 57**
CARDUELIS **48**
carduelis (Carduelis) **48, 77**
CARPODACUS **48**
caryocatactes (Nucifraga) **43, 72**
caspia (Hydroprogne) **5, 21, 38, 67**
CATHARUS **46**
caudatus (Aegithalos) **46, 76**
CERCOTRICHAS **46**
CERTHIA **26, 47**
CERTHIIDAE **47, 76**
cervinus (Anthus) **42, 71**
CERYLE **40**
cetti (Cettia) **44, 73**
CETTIA **44**
CHARADRIIDAE **35, 63**
CHARADRIIFORMES **4, 35, 63**
CHARADRIUS **17, 35**
CHEN **30**
cherrug (Falco) **16, 33, 61**
CHETTUSIA **35**
CHLAMYDOTIS **35**
CHLIDONIAS **38**
CHLORIS **47**
chloris (Chloris) **47, 77**
chloropus (Gallinula) **34, 63**
chrysaetos (Aquila) **32, 61**
chrysophrys (Emberiza) **48, 78**
chukar (Alectoris) **33, 62**
cia (Emberiza) **48, 78**
CICONIA **30**
ciconia (Ciconia) **30, 57**
CICONIIDAE **30, 57**
CICONIIFORMES **29, 57**
CINCLIDAE **43, 72**
CINCLUS **43**
cinclus (Cinclus) **23, 43, 72**
cinerea (Ardea) **29, 57**
cinerea (Calandrella) **42, 70**
cinerea (Motacilla) **42, 71**
cinereus (Xenus) **36, 65**
CIRCAETUS **32**
CIRCUS **32**
circlus (Emberiza) **48, 78**
citreola (Motacilla) **42, 71**
citrinella (Emberiza) **48, 78**
CLAMATOR **39**
CLANGULA **31**
clanga (Aquila) **32, 60**
clangula (Bucephala) **31, 59**
clypeata (Anas) **31, 59**
COCCOTHAUSTES **48**
coccothraustes (Coccothraustes) **48, 78**
coelebs (Fringilla) **47, 77**
colchicus (Phasianus) **34, 62**
collaris (Prunella) **44, 72**
collurio (Lanius) **22, 42, 71**
collybita (Phylloscopus) **45, 74**
columbarius (Falco) **16, 33, 61**
COLUMBA **39**
COLUMBIDAE **39, 67**
COLUMBIFORMES **38, 67**
communis (Sylvia) **45, 73**
CORACIAS **40**
CORACIIDAE **40, 69**
CORACIIFORMES **40, 69**
corax (Corvus) **43, 72**
cornix (Corvus) **43, 72**
corone (Corvus) **43, 72**
CORVIDAE **43, 72**
CORVUS **43**
COTURNIX **34**
coturnix (Coturnix) **34, 62**
crecca (Anas) **15, 31, 58**
CREX **34**
crex (Crex) **34, 63**
crispus (Pelecanus) **29, 56**
cristata (Galerida) **21, 42, 70**
cristatus (Parus) **47, 76**
cristatus (Podiceps) **14, 28, 56**
CUCULIDAE **39, 68**
CUCULIFORMES **39, 68**
CUCULUS **39**
curruca (Sylvia) **45, 73**
cursor (Cursorius) **37, 66**
CURSORIUS **37**
curvirostra (Loxia) **48, 77**
cyaneus (Circus) **32, 60**
cyanurus (Tarsiger) **8, 25, 46, 75**
cyanus (Parus) **47, 76**
CYGNUS **30**
cygnus (Cygnus) **30, 58**
- D**
daurica (Hirundo) **41, 70**
daurica (Perdix) **34, 62**
decaocto (Streptopelia) **21, 39, 68**
DELICHON **42**
DENDROCOPOS **41**
diomedea (Calonectris) **5, 23, 28, 56**
dominica (Pluvialis) **13**
domesticus (Passer) **47, 76**
DRYOCOPUS **41**
dubius (Charadrius) **35, 63**
dumetorum (Acrocephalus) **44, 73**
- E**
EGRETTA **8, 14, 29**
ELANUS **7**
eleonora (Falco) **7**
EMBERIZA **48**
EMBERIZIDAE **48, 78**
enucleator (Pinicola) **48, 77**
epops (Upupa) **41, 70**
EREMOPHILA **42**
ERITHACUS **46**
erythrinus (Carpodacus) **48, 77**
erythropus (Anser) **30, 58**
erythropus (Tringa) **36, 64**
EUDROMIAS **35**
EULABEIA **30**
europaea (Sitta) **47, 76**
europaeus (Caprimulgus) **40, 69**
EURYNORHYNCHUS **36**
excubitor (Lanius) **43, 71**
- F**
fabalis (Anser) **6, 30, 58**
falcinellus (Limicola) **19, 37, 65**
falcinellus (Plegadis) **29, 57**
FALCO **33**
FALCONIDAE **33, 61**
FALCONIIFORMES **32, 60**
familiaris (Certhia) **47, 76**

feldegg (Motacilla) **42, 71**
 ferina (Aythya) **15, 31, 59**
 ferruginea (Calidris) **5, 36, 65**
 ferruginea (Tadorna) **30, 58**
 FICEDULA **45**
 flammea (Acanthis) **48, 77**
 flammeus (Asio) **39, 68**
 flava (Motacilla) **42, 71**
 fluviatilis (Locustella) **44, 73**
 flavirostris (Acanthis) **48, 77**
 formosa (Anas) **31, 58**
 FRINGILLA **47**
 FRINGILLIDAE **47, 77**
 frugilegus (Corvus) **43, 72**
 FULICA **34**
 fulicarius (Phalaropus) **36, 65**
 fuligula (Aythya) **31, 59**
 FULMAREUS **28**
 fulva (Pluvialis) **13, 35, 63**
 fulvus (Gyps) **33, 61**
 funereus (Aegolius) **40, 69**
 fusca (Melanitta) **15, 31, 59**
 fuscus (Larus) **20, 38, 66**

G

galactotes (Cercotrichas) **46, 75**
 GALERIDA **42**
 gallicus (Circaetus) **32, 60**
 GALLIFORMES **33, 62**
 GALLINAGO **18, 37**
 gallinago (Gallinago) **8, 19, 37, 65**
 GALLINULA **34**
 GARRULUS **43**
 garrulus (Bombycilla) **43, 72**
 garrulus (Coracias) **40, 69**
 garzetta (Egretta) **29, 57**
 GAVIA **28**
 GAVIIDAE **28, 56**
 GAVIIFORMES **28, 56**
 GELOCHELIDON **38**
 genei (Larus) **20, 38, 66**
 gentilis (Accipiter) **32, 60**
 glacialis (Fulmarus) **14, 28, 56**
 glandarius (Clamator) **39, 68**
 glandarius (Garrulus) **43, 72**
 GLAREOLA **37**
 glareola (Tringa) **36, 64**

GLAREOLIDAE **37, 66**
 GLAUCIDIUM **40**
 graculus (Pyrrhocorax) **43, 72**
 gregaria (Chettusia) **17, 35, 64**
 grisegena (Podiceps) **28, 56**
 GRUIDAE **34, 62**
 GRUIFORMES **34, 62**
 GRUS **34**
 grus (Grus) **34, 62**
 GYPAETUS **33**
 GYPS **33**

H

HAEMATOPODIDAE **36, 64**
 HAEMATOPUS **36**
 HALIAEETUS **32**
 haliaetus (Pandion) **16, 32, 60**
 heliaca (Aquila) **32, 61**
 heuglini (Larus) **7, 20, 38, 66**
 hiaticula (Charadrius) **35, 63**
 HIERAAETUS **32**
 HIMANTOPUS **36**
 himantopus (Himantopus) **17, 36, 64**
 HIPPOLAIS **44**
 HIRUNDINIDAE **41, 70**
 HIRUNDO **41**
 hirundo (Sterna) **38, 67**
 hispanica (Oenanthe) **45, 75**
 hispaniolensis (Passer) **47, 77**
 HISTRIONICUS **31**
 histrionicus (Histrionicus) **31, 59**
 hodgsoni (Anthus) **7, 22, 42, 71**
 HOPLOPTERUS **35**
 hornemanni (Acanthis) **48, 77**
 hortensis (Sylvia) **44, 73**
 hortulana (Emberiza) **48, 78**
 hybrida (Chlidonias) **38, 67**
 HYDROBATES **28**
 HYDROBATIDAE **28, 56**
 HYDROPROGNE **38**
 hyemalis (Clangula) **31, 59**
 hyperboreus (Larus) **38, 67**
 hypoleuca (Ficedula) **45, 74**
 hypoleucos (Actitis) **18, 36, 64**

I

ibis (Bubulcus) **29, 57**
 ichtyaetus (Larus) **20, 38, 66**
 icterina (Hippolais) **44, 73**

ignicapillus (Regulus) **45, 74**
 iliacus (Turdus) **46, 76**
 immer (Gavia) **28, 56**
 indica (Eulabeia) **7, 30, 58**
 infaustus (Perisoreus) **43, 72**
 inornatus (Phylloscopus) **7, 24, 45, 74**
 interpres (Arenaria) **36, 64**
 isabellina (Oenanthe) **25, 45, 75**
 IXOBRYCHUS **29**

J

JYNX **41**

K

krameri (Psittacula) **7, 39, 68**

L

LAGOPUS **33**
 lagopus (Buteo) **32, 60**
 lagopus (Lagopus) **33, 62**
 LANIIDAE **42, 71**
 LANIUS **22, 42**
 lapponica (Limosa) **37, 66**
 lapponicus (Calcarius) **49, 78**
 LARIDAE **38, 66**
 LARINAE **5**
 LARUS **20, 38**
 leschenaultii (Charadrius) **35, 63**
 leucocephala (Emberiza) **48, 78**
 leucocephala (Oxyura) **31, 59**
 leucogeranus (Grus) **34, 62**
 leucopsis (Branta) **30, 58**
 leucoptera (Loxia) **48, 78**
 leucoptera (Melanocorypha) **42, 71**
 leucopterus (Chlidonias) **38, 67**
 leucorodia (Platalea) **15, 29, 57**
 leucoryphus (Haliaeetus) **32, 61**
 leucotos (Dendrocoptes) **41, 70**
 leucura (Oenanthe) **45, 75**
 leucura (Vanellouchettusia) **35, 64**
 LIMICOLA **37**
 LIMOSA **5, 19, 37**
 limosa (Limosa) **37, 66**
 livia (Columba) **18, 39, 68**
 lobatus (Phalaropus) **36, 65**
 LOCUSTELLA **44**
 longicaudus (Stercorarius) **37, 66**
 LOXIA **48**

LULLULA **42**
 luscinioides (Locustella) **44, 73**
 LUSCINIA **46**
 luscinia (Luscinia) **46, 75**
 LUSCINIOLA **44**
 LYMNOCRYPTES **18, 37**
 LYRURUS **33**

M

macrourus (Circus) **32, 60**
 major (Dendrocopos) **41, 70**
 major (Parus) **47, 76**
 marila (Aythya) **31, 59**
 marinus (Larus) **38, 67**
 maritima (Calidris) **37, 65**
 martius (Dryocopus) **21, 41, 70**
 media (Gallinago) **8, 19, 37, 65**
 medius (Dendrocopos) **41, 70**
 megarhynchos (Luscinia) **46, 75**
 MELANITTA **31**
 melanocephala (Emberiza) **49, 78**
 melanocephala (Sylvia) **7, 23, 24, 45, 74**
 melanocephalus (Larus) **23, 38, 66**
 MELANOCORYPHA **42**
 melanopogon (Lusciniola) **44, 73**
 melanotos (Calidris) **7, 18, 37, 65**
 melba (Apus) **40, 69**
 merganser (Mergus) **31, 59**
 MERGUS **15, 31**
 MEROPIDAE **41, 69**
 MEROPS **41**
 merula (Turdus) **46, 75**
 migrans (Milvus) **32, 60**
 MILVUS **32**
 milvus (Milvus) **32, 60**
 minimus (Lymnocyptes) **8, 19, 37, 65**
 minor (Dendrocopos) **41, 70**
 minor (Lanius) **43, 71**
 minuta (Calidris) **36, 65**
 minutus (Numenius) **13**
 minutus (Ixobrychus) **29, 57**
 minutus (Larus) **38, 66**
 modularis (Prunella) **44, 72**
 mollissima (Somateria) **15, 31, 59**
 monachus (Aegyptius) **33, 61**
 monedula (Corvus) **43, 72**
 montanella (Prunella) **44, 72**
 montanus (Parus) **26, 47, 76**

montanus (Passer) **47, 77**
 MONTICOLA **25, 46**
 MONTIFRINGILLA **47**
 montifringilla (Fringilla) **47, 77**
 morinellus (Eudromias) **15, 35, 64**
 MOTACILLA **42**
 MOTACILLIDAE **42, 71**
 muraria (Tichodroma) **47, 76**
 MUSCICAPA **45**
 MUSCICAPIDAE **45, 74**
 mystacea (Sylvia) **7, 24, 45, 73**

N

naevia (Locustella) **44, 73**
 nana (Sylvia) **45, 74**
 naumanni (Falco) **33, 61**
 naumanni (Turdus) **46, 75**
 nebularia (Tringa) **36, 64**
 nebulosa (Strix) **40, 69**
 NEOGNATHAE **28**
 NEOPHRON **33**
 NEORNITHES **28**
 NETTA **31**
 niger (Chlidonias) **38, 67**
 nigra (Ciconia) **30, 57**
 nigra (Melanitta) **15, 31, 59**
 nigricollis (Podiceps) **28, 56**
 nilotica (Gelocheidon) **38, 67**
 nisoria (Sylvia) **44, 73**
 nissus (Accipiter) **32, 60**
 nitidus (Phylloscopus) **45, 74**
 nivalis (Montifringilla) **47, 77**
 nivalis (Plectrophenax) **49, 78**
 noctua (Athene) **40, 69**
 nordmanni (Glareola) **37, 66**
 novaezeelandiae (Anthus) **22**
 nubicus (Lanius) **7, 22, 43, 71**
 NUCIFRAGA **43**
 NUMENIUS **19, 37**
 NYCTEA **39**
 NYCTICORAX **29**
 nycticorax (Nycticorax) **29, 57**
 nyroca (Aythya) **31, 59**

O

ochropus (Tringa) **36, 64**
 ochruros (Phoenicurus) **46, 75**
 oedicnemus (Burhinus) **35, 63**

OENANTHE **25, 45**
 oenanthe (Oenanthe) **45, 75**
 oenas (Columba) **39, 68**
 olivetorum (Hippolais) **7, 23, 44, 73**
 olor (Cygnus) **30, 58**
 onocrotalus (Pelecanus) **29, 56**
 orientalis (Pterocles) **38, 67**
 orientalis (Streptopelia) **39, 68**
 ORIOLIDAE **43, 71**
 ORIOLUS **43**
 oriolus (Oriolus) **23, 43, 71**
 ostralegus (Haematopus) **36, 64**
 OTIDIDAE **35, 63**
 OTIS **35**
 OTUS **39**
 otus (Asio) **39, 68**
 OXYURA **31**

P

pallida (Hippolais) **44, 73**
 paludicola (Acrocephalus) **44, 73**
 palumbus (Columba) **39, 67**
 palustris (Acrocephalus) **44, 73**
 palustris (Parus) **26, 47, 76**
 PANDION **32**
 PANDIONIDAE **32, 60**
 PANURUS **46**
 paradisaea (Sterna) **38, 67**
 PARADOXORNITHIDAE **46, 76**
 paradoxus (Syrrhaptes) **39, 67**
 parasiticus (Stercorarius) **37, 66**
 PARIDAE **46, 76**
 PARUS **47**
 parva (Ficedula) **45, 74**
 parva (Porzana) **34, 63**
 PASSER **47**
 PASSERIDAE **47, 76**
 PASSERIFORMES **41, 70**
 passerinum (Glaucidium) **40, 69**
 pelagicus (Hydrobates) **28, 56**
 PELECANIDAE **29, 56**
 PELECANIFORMES **29, 56**
 PELECANUS **29**
 pendulinus (Remiz) **46, 76**
 penelope (Anas) **31, 59**
 pennatus (Hieraetus) **32, 60**
 percnopterus (Neophron) **33, 61**

- PERDIX 34**
 perdix (Perdix) **34, 62**
 peregrinus (Falco) **33, 61**
PERISOREUS 43
PERNIS 32
PETRONIA 47
 petronia (Petronia) **47, 77**
 phaeopus (Numenius) **20, 37, 66**
PHALACROCORACIDAE 29, 57
PHALACROCORAX 29
PHALAROPUS 36
PHASIANIDAE 33, 62
PHASIANUS 34
PHILOMACHUS 36
 philomelos (Turdus) **46, 76**
PHOENICOPTERIDAE 30, 58
PHOENICOPTERIFORMES 30, 58
PHOENICOPTERUS 30
PHOENICURUS 26, 46
 phoenicurus (Phoenicurus) **46, 75**
PHYLLOSCOPUS 45
PICA 43
 pica (Pica) **43, 72**
PICIDAE 41, 70
PICIFORMES 21, 41, 70
PICOIDES 41
PICUS 41
 pilaris (Turdus) **46, 75**
PINICOLA 48
PLATALEA 29
 platyrhynchos (Anas) **30, 58**
PLECTROPHENAX 49
PLEGADIS 29
 pleschanka (Oenanthe) **45, 75**
PLUVIALIS 35
PODICEPS 14, 18, 28
PODICIPEDIDAE 28, 56
PODICIPEDIFORMES 28, 56
 pomarina (Aquila) **32, 60**
 pomarinus (Stercorarius) **37, 66**
PORPHYRIO 34
 porphyrio (Porphyrio) **34, 63**
PORZANA 17, 34
 porzana (Porzana) **34, 63**
 pratensis (Anthus) **42, 71**
 pratincola (Glareola) **37, 66**
PROCELLARIIDAE 28, 56
PROCELLARIIFORMES 28, 56
 proregulus (Phylloscopus) **45, 74**
PRUNELLA 23, 44
PRUNELLIDAE 44, 72
PSITTACIDAE 39, 68
PSITTACIFORMES 8, 39, 68
PSITTACULA 8, 39
PSITTACUS 8
PTEROCLES 38,
PTEROCLIDIDAE 38, 67
PTYONOPROGNE 41
PUFFINUS 28
 puffinus (Puffinus) **28, 56**
 pugnax (Philomachus) **18, 36, 65**
 purpurea (Ardea) **29, 57**
 pusilla (Emberiza) **48, 78**
 pusilla (Porzana) **34, 63**
 pygargus (Circus) **32, 60**
 pygmaeus (Phalacrocorax) **29, 57**
 pygmeus (Eurynorhynchus) **36, 65**
PYRRHOCORAX 43
pyrrhocorax (Pyrrhocorax) **7**
PYRRHULA 48
 pyrrhula (Pyrrhula) **48, 78**
 pytyopsittacus (Loxia) **48, 77**
- Q**
 querquedula (Anas) **15, 31, 59**
- R**
RALLIDAE 34, 62
 ralloides (Ardeola) **29, 57**
RALLUS 34
 rapax (Aquila) **32, 60**
RECURVIROSTRA 36
RECURVIROSTRIDAE 36, 64
REGULIDAE 45, 74
REGULUS 24, 25, 45
 regulus (Regulus) **45, 74**
REMIZ 46
 richardi (Anthus) **7, 21, 22, 42, 71**
 ridibundus (Larus) **38, 66**
RIPARIA 41
 riparia (Riparia) **41, 70**
RISSA 38
 roseus (Carpodacus) **48, 77**
 roseus (Phoenicopterus) **30, 58**
 roseus (Sturnus) **43, 72**
 rubecula (Erithacus) **25, 46, 75**
 rubetra (Saxicola) **45, 74**
 rubicilla (Carpodacus) **48, 77**
 rudis (Ceryle) **5, 40, 69**
 rueppelli (Sylvia) **45, 74**
 rufescens (Calandrella) **42, 70**
RUFIBRENTA 30
 ruficollis (Podiceps) **28, 56**
 ruficollis (Rufibrenta) **30, 58**
 rufina (Netta) **31, 59**
 rufinus (Buteo) **32, 60**
 rupestris (Ptyonoprogne) **6, 41, 70**
 rustica (Emberiza) **48, 78**
 rustica (Hirundo) **41, 70**
 rusticola (Scolopax) **19, 37, 65**
 rusticolus (Falco) **33, 61**
- S**
 sandvicensis (Thalasseus) **38, 67**
 saturatus (Cuculus) **39, 68**
 saxatilis (Monticola) **46, 75**
SAXICOLA 25, 45
 scandiaca (Nyctea) **39, 68**
 schoeniclus (Emberiza) **48, 78**
 schoenobaenus (Acrocephalus) **44, 73**
 schwarzi (Phylloscopus) **45, 74**
 scirpaceus (Acrocephalus) **44, 73**
SCOLOPACIDAE 36, 64
SCOLOPAX 37
 scops (Otus) **39, 68**
 senator (Lanius) **43, 71**
SERINUS 47
 serinus (Serinus) **26, 47, 77**
 serrator (Mergus) **31, 59**
 sibilatrix (Phylloscopus) **45, 74**
SITTA 47
SITTIDAE 47, 76
 skua (Stercorarius) **37, 66**
 solitarius (Monticola) **46, 75**
SOMATERIA 31
 spinoletta (Anthus) **42, 71**
 spinosus (Hoplopterus) **17, 35, 64**
SPINUS 48
 spinus (Spinus) **48, 77**
 squatarola (Pluvialis) **35, 63**
 stagnatilis (Tringa) **5, 36, 64**

- stellaris (Botaurus) **29, 57**
stellata (Gavia) **14, 28, 56**
STERCORARIIDAE **37, 66**
STERCORARIUS **37**
STERNA **38**
STERNINAE **5**
strepera (Anas) **31, 59**
STREPTOPELIA **39**
striata (Muscicapa) **45, 74**
STRIGIDAE **39, 68**
STRIGIFORMES **39, 68**
STRIX **40**
STURNIDAE **43, 72**
STURNUS **12, 43**
subbuteo (Falco) **16, 33, 61**
subruficollis (Tryngites) **37, 65**
superciliosus (Merops) **41, 69**
SURNIA **40**
svecica (Luscinia) **46, 75**
SYLVIA **23, 44**
SYLVIIDAE **44, 73**
syriacus (Dendrocopos) **41, 70**
SYRRHAPTES **39**
- T**
TADORNA **30**
tadorna (Tadorna) **30, 58**
tarda (Otis) **17, 35, 63**
- TARSIGER **46**
temminckii (Calidris) **36, 65**
tenuirostris (Numenius) **13, 20, 37, 65**
TETRAO **33**
TETRAONIDAE **33, 62**
TETRASTES **33**
TETRAX **35**
tetrax (Tetrax) **17, 35, 63**
tetrax (Lyrurus) **16, 33, 62**
THALASSEUS **38**
THRESKIORNITHIDAE **29, 57**
TICHODROMA **47**
tinnunculus (Falco) **33, 61**
torquata (Saxicola) **45, 74**
torquatus (Turdus) **46, 75**
torquilla (Jynx) **41, 70**
totanus (Tringa) **17, 36, 64**
tridactyla (Rissa) **38, 67**
tridactylus (Picoides) **41, 70**
TRINGA **5, 17, 18, 36**
trivialis (Anthus) **42, 71**
trochiloides (Phylloscopus) **45, 74**
trochilus (Phylloscopus) **45, 74**
TROGLODYTES **24, 44**
trogodytes (Trogodytes) **23, 44, 72**
TROGLODYTIDAE **44, 72**
TRYNGITES **37**
TURDUS **46**
turtur (Streptopelia) **39, 68**
- TYTO **40**
TYTONIDAE **40, 69**
- U**
ulula (Surnia) **40, 69**
undulata (Chlamydotis) **17, 35, 63**
UPUPA **41**
UPUPIDAE **41, 70**
UPUPIFORMES **41, 70**
uralensis (Strix) **40, 69**
urbica (Delichon) **42, 70**
urogallus (Tetrao) **17, 33, 62**
ustulatus (Catharus) **46, 75**
- V**
VANELLOCHETTUSIA **35**
VANELLUS **35**
vanellus (Vanellus) **35, 64**
vespertinus (Falco) **33, 61**
virgo (Anthropoides) **34, 62**
viridis (Picus) **21, 41, 70**
viscivorus (Turdus) **46, 76**
vulgaris (Sturnus) **43, 72**
- X**
XENUS **36**
- Y**
yeltoniensis (Melanocorypha) **42, 71**

Алфавітний покажчик російських назв видів птахів

- А**
 Авдотка 10, 35
 Аист белый 30
 чёрный 30
- Б**
 Баклан большой 29
 малый 29
 хохлатый 29
 Балобан 33
 Бегунок 37
 Бекас 37
 Белобровик 46
 Беркут 32
 Бормотушка северная 44
 Бородач 33
 Бургомистр 38
 Буревестник средиземноморский 28
 малый 28
- В**
 Вальдшнеп 37
 Варакушка 10, 46
 Веретенник большой 37
 малый 37
 Вертишейка 41
 Воробей домовый 47
 каменный 47
 полевой 47
 черногрудый 47
 Ворон 43
 Ворона серая 43
 чёрная 43
 Воронок 42
 Выпь большая 29
 малая 29
 Вяхирь 39
 Выорок 47
 европейский 26, 47
 снежный 47
- Г**
 Гага обыкновенная 31
 Гагара белоклювая 28
 краснозобая 28
- чернозобая 28
 черноклювая 28
 Гаичка буроголовая 47
 черноголовая 47
 Галка 43
 альпийская 43
 Галстучник 35
 Гаршнеп 37
 Глупыш 28
 Глухарь 33
 Гоголь обыкновенный 31
 Голубок морской 38
 Голубь сизый 39
 Горихвостка обыкновенная 46
 -чернушка 46
 Горлица большая 39
 кольчатая 39
 обыкновенная 39
- Грач 43
 Гриф чёрный 33
 Грязовик 37
 Гуменник 30
 Гусь белолобый 30
 белый 30
 горный 30
 серый 30
- Д**
 Дербник 33
 Деряба 46
 Дрозд белозобый 46
 Наумана 46
 певчий 46
 пёстрый каменный 46
 свансонов 46
 синий каменный 46
 чернозобый 46
 чёрный 46
- Дрофа 35
 -красотка 35
 Дубонос обыкновенный 48
 Дубровник 48
 Дупель 37
 Дутыш 37
 Дятел белоспинный 41
 зелёный 41
- малый 41
 пёстрый 41
 седой 41
 сирийский 41
 средний 41
 трёхпалый 41
- Ж**
 Жаворонок белокрылый 42
 лесной 42
 малый 42
 полевой 42
 рогатый 42
 серый 42
 стенной 42
 хохлатый 42
 чёрный 42
 Желна 41
 Желтозобик 37
 Жулан обыкновенный 42
 Журавль серый 34
- З**
 Завирушка альпийская 44
 лесная 44
 сибирская 44
 Зарянка 46
 Зеленушка обыкновенная 47
 Зимняк 32
 Зимородок малый пегий 40
 обыкновенный 40
 Змеяк 32
 Зуёк каспийский 35
 малый 35
 морской 35
 толстоклювый 35
 Зяблик 47
- И**
 Иволга обыкновенная 43
- К**
 Казарка белощёкая 30
 канадская 30
 краснозобая 30
 чёрная 30

Каменка белохвостая 45
 іспанська 45
 обыкновенная 45
 -плешанка 45
 -плясунья 45
Каменушка 31
Камнешарка 36
Камышевка-барсучок 44
 болотная 44
 вертлявая 44
 дроздовидная 44
 индийская 44
 садовая 44
 тонкоклювая 44
 тростниковая 44
 широкохвостая 44
Камышница 34
Канюк обыкновенный 32
Каравайка 29
Качурка прямохвостая 28
Кваква 29
Кедровка 43
Кеклик 33
Клёст белокрылый 48
 обыкновенный 48
 -сосновик 48
Клинтух 39
Клоктун 31
Клуша 38
 восточная 38
Кобчик 33
Козодой обыкновенный 40
Колпица 29
Конёк горный 42
 краснозобый 42
 лесной 42
 луговой 42
 полевой 42
 пятнистый 42
 степной 22, 42
Коноплянка 48
Королёк желтоголовый (24, 25) 45
 красноголовый 45
Коростель 34
Коршун красный 32
 чёрный 32
Крапивник 24, 44
Красавка 34

Краснозобик 36
Крочка белокрылая 38
 белощёкая 38
 малая 38
 пестроноса 38
 полярная 38
 речная 38
 чайконоса 38
 чёрная 38
Кречет 33
Кречётка 35
Кроншнеп большой 37
 средний 37
 тонкоклювый 37
Крохаль большой 31
 длинноносый 31
Кряква 30
Кукушка глухая 39
 обыкновенная 39
 хохлатая 39
Кукша 43
Кулик-воробей 36
 -сорока 36
Курганник 32
Куропатка белая 33
 бородатая 34
 серая 34

Л

Лазоревка белая 47
 обыкновенная 47
Ласточка береговая 41
 деревенская 41
 рыжепоясничная 41
 скальная 41
Лебедь-кликун 30
 малый 30
 -шишун 30
Лопатень 36
Лунь болотный 32
 луговой 32
 полевой 32
 степной 32
Луток 31
Лысуха 34
Люрик 38

М

Могильник 32
Моевка 38
Мородунка 36
Морянка 31
Московка 47
Мухоловка малая 45
 -белошейка 45
 -пеструшка 45
 серая 45

Н

Неясыть бородатая 40
 длиннохвостая 40
 серая 40
Нырок красноносый 31

О

Овсянка белошапочная 48
 горная 48
 желтобровая 48
 красноклювая 49
 -крошка 48
 обыкновенная 48
 огородная 48
 -ремез 48
 садовая 48
 скальная 49
 тростниковая 48
 черноголовая 49

Огарь 30
Оляпка 43
Орёл-карлик 32
 степной 32
Орлан-белохвост 33
 -долгохвост 32
Осоед обыкновенный 32

П

Пастушок 34
Пеганка 30
Пеликан кудрявый 29
 розовый 29
Пеночка-весничка 45
 желтобрюхая 45
 -зарничка 45
 зелёная 45

- Пеночка корольковая **45**
 светлобрюхая **45**
 -теньковка **45**
 толстоклювая **45**
 -трещотка **45**
- Перевозчик **36**
- Перепел **34**
- Перепелятник **32**
- Пересмешка бледная **44**
 зелёная **44**
 средиземноморская **23, 44**
- Песочник белохвостый **36**
 исландский **37**
 морской **37**
- Песчанка **37**
- Пигалица белохвостая **35**
- Пискулька **30**
- Пищуха короткопала **47**
 обыкновенная **47**
- Плавунчик круглоносый **36**
 плосконосый **36**
- Поганка большая **28**
 красношейная **28**
 малая **28**
 серощёкая **28**
 черношейная **28**
- Погоныш **34**
 малый **34**
 -крошка **34**
- Подорлик большой **32**
 малый **32**
- Подорожник **49**
- Поморник большой **37**
 длиннохвостый **37**
 короткохвостый **37**
 средний **37**
- Поползень обыкновенный **47**
- Попугай ожереловый **39**
- Поручейник **36**
- Просянка **48**
- Пуночка **49**
- Пустельга обыкновенная **33**
 степная **33**
- Р**
- Ремез обыкновенный **46**
- Ржанка азиатская бурокрылая **35**
 золотистая **35**
- Рябинник **46**
- Рябок белобрюхий **38**
 чернобрюхий **38**
- Рябчик **33**
- С**
- Савка **31**
- Саджа **39**
- Сапсан **33**
- Сверчок обыкновенный **44**
 речной **44**
 соловьиный **44**
- Свиристель **43**
- Связь **31**
- Сизоворонка **40**
- Синехвостка **25, 46**
- Синица большая **47**
 длиннохвостая **46**
 усатая **46**
 хохлатая **47**
- Синьга **31**
- Сип белоголовый **33**
- Сипуха **40**
- Скворец обыкновенный **43**
 розовый **43**
- Скопа **32**
- Славка белоусая **24, 45**
 -завирушка **45**
 певчая **44**
 пустынная **45**
 рыжегрудая **45**
 Рюппеля **45**
 садовая **45**
 серая **45**
 средиземноморская **24, 45**
 черноголовая **44**
 ястребинная **44**
- Снегирь обыкновенный **48**
- Сова белая **39**
 болотная **39**
 ушастая **39**
 ястребинная **40**
- Сойка **43**
- Соловей обыкновенный **46**
 тугайный **46**
 южный **46**
- Сорока **43**
- Сорокопут красноголовый **43**
 маскированный **22, 43**
 серый **43**
 черноблый **43**
- Сплюшка **10, 39**
- Стенолаз **47**
- Стервятник **33**
- Стерх **34**
- Стрепет **35**
- Стриж белобрюхий **40**
 чёрный **40**
- Султанка **34**
- Сыч воробьиный **40**
 домовый **40**
 мохноногий **40**
- Т**
- Тетерев **33**
- Тетеревятник **32**
- Тиркушка луговая **37**
 степная **37**
- Травник **36**
- Трясогузка белая **42**
 горная **42**
 жёлтая **42**
 желтоголовая **42**
 черноголовая **42**
- Тулес **35**
- Турпан обыкновенный **31**
- Турухтан **36**
- Тювик европейский **32**
- У**
- Удод **41**
- Улит большой **36**
- Утка серая **31**
- Ф**
- Фазан **34**
- Филин **39**
- Фифи **36**
- Фламинго обыкновенный **30**
- Х**
- Ходулочник **36**
- Хохотун черноголовый **38**
- Хохотунья **38**
- Хрустан **35**

Ц

- Цапля большая белая **29**
 - египетская **29**
 - жёлтая **29**
 - малая белая **29**
 - рыжая **29**
 - серая **29**

Ч

- Чайка малая **38**
 - морская **38**
 - озёрная **38**
 - серебристая **38**
 - сизая **38**
 - черноголовая **38**
- Чеглок **33**

- Чеграва **38**
- Чекан луговой **45**
 - черноголовый **45**
- Чернеть белоглазая **31**
 - красноголовая **31**
 - морская **31**
 - хохлатая **31**
- Чернозобик **37**
- Черныш **36**
- Чечевица большая **48**
 - обыкновенная **48**
 - сибирская **48**
- Чечётка горная **48**
 - обыкновенная **48**
 - пепельная **48**
- Чибис 10, **35**
 - шпорцевый **35**

- Чиж **48**
- Чирок-свистунок **31**
 - трескунок **31**

Ш

- Шилоклювка **36**
- Шилохвость **25, 31**
- Широконоска **31**

Щ

- Щегол черноголовый **48**
- Щёголь **36**
- Щур **48**
- Щурка зелёная **41**
 - золотистая **41**

Алфавітний покажчик англійських назв видів птахів

- A**
 Accentor Alpine 44
 Siberian 44
 Auk Little 38
 Avocet 36
- B**
 Bee-eater 41
 Blue-cheeked 41
 Bittern 29
 Little 29
 Blackbird 46
 Blackcap 44
 Bluetail Red-flanked 46
 Bluethroat 46
 Brambling 47
 Bullfinch 48
 Bunting Black-headed 49
 Cirl 48
 Corn 48
 Cretzschmar's 49
 Grey-necked 49
 Lapland 49
 Little 48
 Ortolan 48
 Pine 48
 Reed 48
 Rock 48
 Rustic 48
 Snow 49
 Yellow-breasted 48
 Yellow-browed 48
 Bustard Great 35
 Little 35
 Buzzard 32
 Honey 32
 Long-legged 32
 Rough-legged 32
- C**
 Capercaillie 33
 Chaffinch 47
 Chiffchaff 45
 Chough Alpine 43
 Chukar 33
- Coot 34
 Cormorant 29
 Pygmy 29
 Corncrake 34
 Courser Cream-coloured 37
 Crake Baillon's 34
 Little 34
 Spotted 34
 Crane 34
 Demoiselle 34
 Siberian White 34
 Crossbill 48
 Parrot 48
 Two-barred 48
 Crow Carrion 43
 Hooded 43
 Cuckoo 39
 Great Spotted 39
 Oriental 39
 Curlew 19, 37
 Slender-billed 19, 37
 Stone 35
- D**
 Dipper 43
 Diver Black-throated 28
 Great Northern 28
 Red-throated 28
 White-billed 28
 Dotterel 35
 Dove Collared 39
 Rock 39
 Rufous Turtle 39
 Stock 39
 Turtle 39
 Duck Ferruginous 31
 Long-tailed 31
 Tufted 31
 White-headed 31
 Dunlin 37
 Dunnock 44
- E**
 Eagle Booted 32
 Golden 32
- Imperial 32
 Lesser Spotted 32
 Pallas's Fish 32
 Short-toed 32
 Spotted 32
 Steppe 32
 White-tailed 33
 Egret Cattle 29
 Great White 29
 Little 29
 Eider 31
- F**
 Falcon Red-footed 33
 Fieldfare 46
 Finch Snow 47
 Firecrest 45
 Flamingo Greater 30
 Flycatcher Collared 45
 Pied 45
 Red-breasted 45
 Spotted 45
 Fulmar 28
- G**
 Gadwall 31
 Gallinule Purple 34
 Garganey 31
 Godwit Bar-tailed 37
 Black-tailed 37
 Goldcrest 45
 Goldeneye 31
 Goldfinch 48
 Goosander 31
 Goose Bar-headed 30
 Barnacle 30
 Bean 30
 Brent 30
 Canada 30
 Greylag 30
 Lesser White-fronted 30
 Red-breasted 30
 Snow 30
 White-fronted 30
 Goshawk 32

Grebe Black-necked **28**
Great Crested **28**
Little **28**
Red-necked **28**
Slavonian **28**

Greenfinch **47**
Greenshank **36**
Grosbeak Pine **48**
Grouse Black **33**

Hazel **33**
Willow **33**

Gull Black-headed **38**
Common **38**
Glaucous **38**
Great Black-backed **38**
Great Black-headed **38**
Herring **38**
Heuglin's **38**
Lesser Black-backed **38**
Little **38**
Mediterranean **38**
Slender-billed **20, 38**
Yellow-legged **38**

Gyrfalcon **33**

H

Harlequin **31**
Harrier Hen **32**
Marsh **32**
Montagu's **32**
Pallid **32**

Hawfinch **48**

Heron Grey **29**
Night **29**
Purple **29**
Squacco **29**

Hobby **33**
Hoopoe **41**
Houbara **35**

I

Ibis Glossy **29**

J

Jackdaw **43**
Jay **43**
Siberian **43**

K

Kestrel **33**
Lesser **33**
Kingfisher **40**
Pied **40**
Kite Black **32**
Red **32**
Kittiwake **38**
Knot **37**

L

Lammergeier **33**
Lapwing **35**
Lark Black **42**
Calandra **42**
Crested **42**
Lesser Short-toed **42**
Shore **42**
Short-toed **42**
White-winged **42**
Linnet **48**

M

Magpie **43**
Mallard **30**
Martin Crag **41**
House **42**
Sand **41**
Merganser Red-breasted **31**
Merlin **33**
Moorhen **34**

N

Nightingale **46**
Thrush **46**
Nighthjar **40**
Nutcracker **43**
Nuthatch **47**

O

Oriole Golden **43**
Osprey **32**
Ouzel Ring **46**
Owl Barn **40**
Eagle **39**
Great Grey **40**
Hawk **40**

Little **40**
Long-eared **39**
Pygmy **40**
Scops **39**
Short-eared **39**
Snowy **39**
Tawny **40**
Tengmalm's **40**
Ural **40**

Oystercatcher **36**

P

Parakeet Ring-necked **39**
Partridge **34**
Bearded **34**
Pelican Dalmatian **29**
White **29**
Peregrine **33**
Phalarope Grey **36**
Red-necked **36**
Pheasant **34**
Pintail **31**
Pipit Meadow **42**
Olive-backed **42**
Red-throated **42**
Richard's **42**
Tawny **42**
Tree **42**
Water **42**
Plover Caspian **35**
Golden **35**
Greater Sand **35**
Grey **35**
Kentish **35**
Little Ringed **35**
Pacific Golden **35**
Ringed **35**
Sociable **35**
Spur-winged **35**
White-tailed **35**
Pochard **31**
Red-crested **31**
Pratincole Black-winged **37**
Collared **37**

Q

Quail **34**

- R**
 Rail Water **34**
 Raven **43**
 Redpoll **48**
 Arctic **48**
 Redshank **36**
 Spotted **36**
 Redstart **46**
 Black **46**
 Redwing **46**
 Robin **46**
 Rufous Bush **46**
 Roller **40**
 Rook **43**
 Rosefinch Great **48**
 Pallas's **48**
 Scarlet **48**
 Ruff **36**
- S**
 Saker **33**
 Sanderling **37**
 Sandgrouse Black-bellied **38**
 Pallas's **39**
 Pin-tailed **38**
 Sandpiper Broad-billed **37**
 Buff-breasted **37**
 Common **36**
 Curlew **36**
 Green **36**
 Marsh **36**
 Pectoral **37**
 Purple **37**
 Spoon-billed **36**
 Terek **36**
 Wood **36**
 Scaup **31**
 Scoter Common **31**
 Velvet **31**
 Serin **47**
 Shag **29**
 Shearwater Cory's **28**
 Manx **28**
 Shelduck **30**
 Ruddy **30**
 Shoveler **31**
 Shrike Great Grey **43**
 Lesser Grey **43**
 Masked **43**
 Red-backed **42**
 Woodchat **43**
 Siskin **48**
 Skua Arctic **37**
 Great **37**
 Long-tailed **37**
 Pomarine **37**
 Skylark **42**
 Smew **31**
 Snipe **37**
 Great **37**
 Jack **37**
 Sparrow House **47**
 Rock **47**
 Spanish **47**
 Tree **47**
 Sparrowhawk **32**
 Levant **32**
 Spoonbill **29**
 Starling **43**
 Rose-coloured **43**
 Stilt Black-winged **36**
 Stint Little **36**
 Temminck's **36**
 Stonechat **45**
 Stork Black **30**
 White **30**
 Storm-petrel **28**
 Swallow **41**
 Red-rumped **41**
 Swan Bewick's **30**
 Mute **30**
 Whooper **30**
 Swift **40**
 Alpine **40**
- T**
 Teal **31**
 Baikal **31**
 Tern Arctic **38**
 Black **38**
 Caspian **38**
 Common **38**
 Gull-billed **38**
 Little **38**
 Sandwich **38**
 Whiskered **38**
 White-winged Black **38**
 Thrush Black-throated **46**
 Blue Rock **46**
 Dusky **46**
 Mistle **46**
 Rock **46**
 Song **46**
 Swainson's **46**
 Tit Azure **47**
 Bearded **46**
 Blue **47**
 Coal **47**
 Crested **47**
 Great **47**
 Long-tailed **46**
 Marsh **47**
 Penduline **46**
 Willow **47**
 Treecreeper **47**
 Short-toed **47**
 Turnstone **36**
 Twite **48**
- V**
 Vulture Black **33**
 Egyptian **33**
 Griffon **33**
- W**
 Wagtail Black-headed **42**
 Citrine **42**
 Grey **42**
 Pied **42**
 Yellow **42**
 Wallcreeper **47**
 Warbler Aquatic **44**
 Barred **44**
 Blyth's Reed **44**
 Bonelli's **45**
 Booted **44**
 Cetti's **44**
 Desert **45**
 Garden **45**
 Grasshopper **44**

- Warbler Great Reed **44**
Green **45**
Greenish **45**
Icterine **44**
Marsh **44**
Menetries's **45**
Moustached **44**
Olivaceous **44**
Olive-tree **44**
Orphean **44**
Paddyfield **44**
Pallas's **45**
Radde's **45**
Reed **44**
River **44**
Ruppell's **45**
Sardinian **45**
- Savi's **44**
Sedge **44**
Subalpine **45**
Willow **45**
Wood **45**
Yellow-browed **45**
- Waxwing **43**
Wheatear **45**
Black **45**
Black-eared **45**
Isabelline **45**
Pied **45**
- Whimbrel **37**
Whinchat **45**
Whitethroat **45**
Lesser **45**
- Wigeon **31**
- Woodcock **37**
Woodlark **42**
Woodpecker Black **41**
Great Spotted **41**
Green **41**
Grey-headed **41**
Lesser Spotted **41**
Middle Spotted **41**
Syrian **41**
Three-toed **41**
White-backed **41**
- Woodpigeon **39**
Wren **44**
Wryneck **41**
- Y**
Yellowhammer **48**

Зміст

Передмова до третього видання: перші підсумки	3
Історія використання українських назв птахів у наукових орнітологічних першоджерелах	9
Про принципи формування сучасної української зоологічної номенклатури	12
Обґрунтування вибору деяких українських наукових назв птахів	14
Систематичний список птахів фауни України	28
Статус перебування та характеристика чисельності видів орнітофауни України	50
Література	82
Алфавітний покажчик українських назв таксонів	91
Алфавітний покажчик латинських назв таксонів	97
Алфавітний покажчик російських назв видів птахів	103
Алфавітний покажчик англійських назв видів птахів	107

Наукове видання

Фесенко Геннадій Васильович
Бокотей Андрій Андрійович

Анотований список
українських наукових назв
птахів фауни України
(з характеристикою статусу видів)

Оформлення обкладинки та карто-схем *І. В. Добровольська*

Підписано до друку 8.02.2007 р.
Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.
Гарнітура Petersburg. Друк офсетний.
Умовн. друк. арк. 4,6. Наклад 500 прим. Зам. № 15-1.

Друк ТзОВ “Ромус-Поліграф”
79006, м. Львів, вул. Ю. Дрогобича, 4.